

S a d r ž a j:

1. Apostolsko pismo Lava XIII. kojim se obnavlja biskupska hijerarhija u BiH..... 1
 2. Okružnica Biskupskog ordinarijata prigodom 100-obljetnice ponovne uspostave crkvene hijerarhije u BiH..... 12
 3. Proslave stogodišnjice u biskupijama Metropolije..... 16
 4. Vjerska sloboda i završni dokument iz Helsinkijsa..... 18

BISKUPSKA KONFERENCIJA JUGOSLAVIJE

5. Poruka V BK za kler.....	23
6. Priopćenje za tisak BKJ.....	27
7. Savezni Sekretarijat za vanjsku trgovinu o uvozu robe za potrebe vjerskih zajednica.....	28
8. Kolekta za bogoslovni fakultet u Zagrebu.....	29
9. Vijesti iz Crkve.....	32
10. Dijecezanska kronika.....	36
11. Iz kancelarije Ordinarijata.....	41
12. Imenovanja i premještaji.....	44
13. In memoriam - Don Stjepan BATINOVIC-DUMO.....	45

+.

+++

+++++

++

+++++

++++++

**SLUŽBENI VJESNIK MOSTARSKO-DUVANJSKE I TREBINJSKO-MRKANJSKE
BISKUPIJE - M o s t a r**

Povremeno izdaje: Biskupski ordinarijat u Mostaru za isključivu upotrebu svećenstva navedenih biskupija

Odgovorni urednik: Mons. Pavao ŽANIĆ, biskup
Setalište JNA 18
79000 MOSTAR

Umnoženo vlastitim strojem

& SVETOGLA NAŠEG GOSPODINA
& PO BOŽJOJ PROVIDNOSTI PAPE LEONA XIII.
& APOSTOLSKO PISMO
& KCJIM SE USTANOVLUJE BISKUPSKA HIJERARHIJA
& U. BOSNI I HERCEGOVINI
& LEON BISKUP
& SLUGA SLUGU BOŽJIH
& NA VJEĆNI SPOMEN

S ove užvišene stolice apostolskog Prvaka, na koju se Bogu svidjelo postaviti Našu neznatnost, obuhvačajući sve krajeve svijeta brigom Naše službe, znamo da nam treba uložiti sav napor da bi katolička vjera - majka i učiteljica svake prave nauke i svake građanske uljudbe - s vremenom svugdje uznapredovala i sve narode svojim vodstvom i zaštitom pomagala na putu ljudske i nebeske sreće. U ovoj službi, dok Nam je duh ispunjen nemalim osjećajem gorčine zbog motrenja i težine zala koja satiru ljudsko društvo i zbog stalnog rata u kojem neprijatelji vjere napadaju ovu Svetu Stolicu, preblagi Bog ne dopušta da budemo bez prikladne utjehe njegove dobrote. Često daje sretan ishod našim naporima oko spasa duša, milostivo čini da se katolička vjera, na mnogim mjestima oziljno uzdrmana i osporena, na drugim opet sretno uspostavlja, te širi granice svoga spasonosnog kraljevstva. Nemali plod ove utjehe primili smo u onim svijetlim svjedočanstvima sinovskoga duha i odane volje što su ih slavenski narodi kao izvrstan dio kršćanske obitelji s ljubavlju javno pokazali prema Nama zbog očinskog nastojanja kojim se trudimo u promicanju njihova dobra. Stoga, koliko Nas pokreće želja za njihovim spasom, toliko nas diže veličina nade u kojoj ne sumnjamo da će članovi toga pučanstva, koji još nisu dionici katoličkoga jedinstva, nakon tužnih zbivanja što su ih dugo podnosili, razmišljajući o sreći onih dana kad su njihovi preci, poučeni u kršćanskoj vjeri i uljuđenom životu, pripadali Apostolskoj Stolici, i o sretnom položaju braće koja su, ostavši u vjeri rimske Crkve, uviјek u njoj imali zaštitu, utjehu i okrilje predrage majke, potražiti u njezinu krilu sigurno pribježište i pridružiti joj se čvrstom vezom vjere i ljubavi.

U ovoj brizi i ljubavi kojom obuhvaćamo sve slavenske narode najviše se radujemo što nam se pružila prilika da se možemo pobrinuti za duhovne potrebe i uredbe onih koji žive u pokrajinama Bosni i Hercegovini. Zbog promjene prilika i političkog stanja njima sada upravlja i vlada predragi Nam sin Franjo Josip, austrijski car i ugarski apostolski kralj. Kad smo, naime, prema našoj službi ocije nili prikladnim vjerske stvari u tim pokrajinama dovesti u stanje koje bi bolje odgovaralo novom građanskom poretku i omogućilo tamošnjim narodima plodnije primanje pomoći Crkve, uzdajući se u iskrenu vjeru i poštovanju uzornoga cara i kralja, s njime smo se dogovorili da svoja nastojanja pridruži Našima te dragovoljno poprati Maše

želje. Naše nade i želje imale su žudjene uspjehe: uzvišeni, naime, car i kralj, kojemu je dostojanstvo apostolskog imena poticajem da dokaže plemenite vrline svojih predčasnika, primio je vrlo uljudno Naše dužnosti i želje te Nam je njegovom naklonošću palo u dio da možemo uspostaviti novu crkvenu pokrajinu u onom dijelu Ilirika kojega je svijetlu uspomenu Katoličke Crkve providnost predala potomcima.

Jamačno je poznato i posvjedočeno sigurnim povijesnim spomenicima da su ilirske pokrajine koje su se prostirale sve do rijeke Istre već u samom početku upoznale svijetlo Evangelja po službi Apostola naroda. On piše Rimljanima, sjeća se onoga što je po Kristu učinjeno "riječju i djelom, snagom znamenja i čudesa, snagom Duha" te za sebe kaže da je "od Jeruzalema pa uokolo sve do Ilirika pronio Evangelje Kristovo"/1/. On se, naime, pokazuje kao služitelj Kristov među narodima, prolazi cijelim Ilirikom - kako su stari Oci predali na spomen /2/- i svugdje sije iskre vjere koje je Duh Sveti voditelj poticao i uvijek živim održavao. Kad je tako Učitelj naroda u tim krajevima raširio sjeme božanske riječi što su ga kasnije njegovi učenici i sljedbenici Apostolskog prvaka, Luka/3/, Klement/4/ i Tit/5/ marljivo obradili, čudesno je koliko je kršćanska stvar uznapredovala i koliku je prinovu imala, nakon što je bila uspostavljena crkvena hijerarhija u kojoj su dostigla prvenstvo biskupska sjedišta Soluna, Solina i Sirmija te se ona s pravom ponose da su svoje prve pastire dobila od Apostolskih prvaka. Nije tim krajevima nedostajao ukras ni mučenika ni sjajnih učitelja, među kojima u prvom redu treba spomenuti onu presjajnu zvijezdu zapadne Crkve i izvrsnog tumača božanskoga Pisma, Jeronima, koji je ugledao prvo svjetlo kod starih granica Panonije i Dalmacije.

Rimski prvosvećenici, naši predčasnici, nikad nisu uskrćivali ni svoje dobrohotnosti ni ikakva drugog oblika svoje brige ilirskim pokrajinama; štoviše, u onim krajevima koji više nagnju na istok, postavili su nekoliko predstavnika s vikarskom vlašću Apostolske Stolice, posavjetovavši se, dakako, s biskupima solunske Crkve, koji su vršili tu službu. Tako su te pokrajine uz neprestane brige rimskih Prvosvećenika sretno cvale, a što je veliki Nikola I., predčasnik Naš, pišući caru Mihajlu, izrazio ovim rijećima: Ilirska se biskupija za vrijeme naših predčasnika, tj. Damaza, Siricija, Inocenta, Bonifacija, Celestina, Šiksta, Leona, Hilarija, Simplicija, Felicija i Hor-mizde povećavala svetim odredbama ovih prvosvećenika/7/. Dapače, poslanice drugog Našeg velikog predhodnika, Grgura I., još starije od ovog pisma, pokazuju stalni i jasan znak i najvećeg auktoritetu, i osobite brige, i široke ljubavi kojom je ova Rimska Stolica, već prema prilikama, običavala izlaziti u susret potrebama pastira i vjernika u tim pokrajinama, na izgradnju i perast mističnog Tijela Kristova.

Međutim, budući da slabljenjem Rimskoga carstva oni koji su posjedovali vrhovnu moć, nisu bili kadri spriječiti mnoštva stranih naroda koji su odasvud navaljivali, i te su bogate pokrajine najprije bile zauzete od Gota i Huna, a malo kasnije od Avara i Slavena. Zato su u tom žalosnom zbivanju krvoprolića i pustošenja ne samo izbrisani mnogi starinom i veličinom sjajni gradovi nego su također potpuno nestala mnoga odlična biskupska sjedišta. No, snaga duha i nastojanje rimskih Prvosvećenika nisu popustili nego su sve poduzeli da pojačanom brigom poprave

štete i podignu ruševine. Djelomično su blažili nevolje i podizali klonule, djelomično poučavali surove došljake u vladanju kršćanskog života da bi od njih učinili žive stijene na čast duhovnoga doma i plemenite učenike kršćanske uljude bě na dobro grádanskoga društva. I upravo u sedmom stoljeću, kad su Srbi i Hrvati krenuli s Karpatских planina i nastanili se na području Slavonije, Hrvatske, Srbije, Dalmacije, Istre, Ivan IV., Vrhovni svećenik, trošeći blago Rimske Crkve za pomoć onima koje je pritiskala bijeda ropstva i brinući se da nađe sigurno mjesto za ostatke svetih mučenika, vrsio je svoju dužnost nastojanjem oko spasa novih pridošlica. Poslao im je Martina Opata, sveta čovjeka, da ih izvede iz tame zablude na svjetlo evandeoske istine/8/. Nema, naime, sumnje da su biskupi i svećenici, koje je iz grada Rima slao ovaj rvo-svećenik kao i drugi njegovi bliži nasljednici, poučavali u svim djelima pobožnosti one slavenske narode koji se nazivaju južnim te da su ih, očišćene kupelju novoga rođenja, zajedno s dvojicom knežova, Porinom i Porgom, primile kao prvine srodnih naroda u ovčinjak Isusa Krista/9/.

Ova briga naših predčasnika također je bila jasna u kasnijim stoljećima kad su nastojanjem rimskih papa, Nikole I., Hadrijana II. i Ivana VIII., uz pomoć svetih muževa braće Ćirila i Metoda - kojih smo štovanje nedavno s velikom utjehom odredili da se proširi i poveća - slavenski narodi što dopiru od sjevera do juga potpunije upoznali svjetlo evandeoske nauke i, po njoj privedeni u krug ljudske i grádanske kulture, zadobili sveti oblik vjere i pravednosti/10/.

Kad su tako slavenski narodi, na čudesan način obraćeni na katoličku istinu, prispjeli u zajedništvo vjere i ljubavi s Apostolskom Stolicom, s njom su dugo držali tijesne odnose, povezani vezama sinovske rovnosti. A odatle, odakle se svećeničko jedinstvo i nauka spasenja šire u cijevi svijet, crpile su obilnu korist kao iz živoga izvora nebeske rose. U kraljevstvima i kneževstvima slavenskoga imena bilo se uobičajilo da kraljevi i knezovi primaju vjeru i pokroviteljstvo blaže-noga Petra. A njega su štovali u njegovim nasljednicima kao baštinicima one vlasti koju mu je dao Vječni Pastir za cijelo kršćansko stado. Neki su od tih naroda, nakon što su pošli stopama buntovnika Focija i otišli iz materinskoga zagrljaja Katoličke Crkve koja ih je uzalud pokušavala zadržati i ponovno dozvati natrag, osušili su sa kao mladice odsjećene od loze. Iz stanja u kojem su cvali zapali su u one nevolje i jade koje je povijest u svojim spomenicima prenijela na potomke. Zbog toga, pouceni iskustvom tolikih stoljeća, Mi smo s većim pravom slobodni potaknuti te narode i progovoriti im istim riječima, kojima im je Ivan VIII., Naš predčasnik - kao da je predosjećao buduće stvári - nastojao dozvati u katoličko jedinstvo. Govorio je naime: Trebate se sjéstiti kolika je sreća očito pratila vaše predke kad su se pobožna srca kao pravi sinovi slijevali k pragu Apostola Petra, ključara nebeskoga kraljevstva, a kolika nesreća nakon toga pa sve do sada podnosite kad ne sumnjate da se kao tuđinci dijelite od ove Stolice blaženoga Petra/11/.

Ovim su raznim zbivanjima bili podložni i narodi što nastanjuju pokrajine Bosnu i Hercegovinu, kojima sada obraćamo svoju brigu. Ove su, naime, pokrajine bile podvrgнуте raznim knezovima susjednih plemena; već prema tome kako je koji bio moćniji; čas su bile pod Srbijom ili Hrvatskom, čas pod drugim gospodarima. Stoga nije moglo biti da ne budu okužene pogubnim otrovom zabluda koji ih je okuživao. No, kad su u dvanaestom vijeku došle pod vlast ugarskih kraljeva, uzimajući naslov kraljevstva Rame i nakon što su se vratile u zajedništvo Crkve, opet su uživale bogate plodove vjere. Ali ta sretna okolnost nije ipak bila dugotrajna: jer malo iza toga iz susjedne Bugarske je drugo зло na njih nadošlo i veoma se raširilo, mnogo kužnije i ružnije od prvoga, nastalo iz starih manihejskih zabluda i dalo ime sljedbi patarena. Od ove žalosne zaraze koja je te pokrajine zagadivala gotovo tri stoljeća proizlazili su veoma mnogi i zlokobni gubici po vjeru i čudoređe njihovih naroda. Unatoč tim nepovoljnim prilikama, obilno su se pokazivali žari i briga rimskih prvosvećenika u trajnom nastojanj da se s Gospodnjem njive uklanja kukolj, štite i hrane klice kršćanske vjere te se tako obnovi bogoštovlje iskrene pobožnosti. Naime, da druge ne spominjemo, u svojoj su se vrhovnoj službi u tome na poseban i prejasan način isticali: Inocent III., Honorije III., Grgur IX., Inocent IV., Nikola IV., Ivan XXII., Ivan XXIII., Benedikt XII., Urban V., Eugen IV., i Nikola V. koji su djelomično čestim poslanstvima i apostolskim pismima knezovima i biskupima, djelomično svetim pohodima apostolskih muževa što su se svim žarom posvećivali spasenju duša, a djelomično učestalošću boravišta što su za njih svuda osnivana a bila su buduća plemenita sjedišta vjere i svetosti, radili na tome da se pokvarene ljudske pameti koje su se utvrđile u zabludama i lošem čudoređu polako priklanjaju pod slatki jaram evanđeoskoga zakona. Lohvalu za ovim dobrim djelom prisvajaju sebi članovi redovničkih družbi sv. Franje i sv. Dominika, od kojih su mnogi, poubijani od krivovjeraca, podnijeli slavnu smrt za Kristovo ime.

Međutim, ova Sveta Stolica nije prestajala obasipati te dvije pokrajine najrazličitijim dobročinstvima, posebno od vremena kada je bilo uspostavljeno Bosansko kraljevstvo. Kad je, naime, u XIV. stoljeću, dopuštenjem ugarskoga kralja Ludevika, Stjepan Tvrtko, koji je bio na čelu Bosne kao ban, preuzeo kraljevsko ime i čast te svojoj vlasti pripio Humsku kneževinu u hercegovačkom dijelu, koja se nazivala i kneževina sv. Save, od toga su se doba bosanski kraljevi običavali obraćati rimskim prvosvećenicima i tražiti pomoć u velikim i teškim vremenima za državu. A Naši im predšasnici nikada nisu uskraćili savjeta, pomoći, utjehe i svih obveza očinske briže. Za to je izvrsno svjedočanstvo svjetla bosanska kraljica Katarina koja je, nakon propasti domovine, našla u ovom blagoslovjenom Gradu utočište i poštivanje Naših predšasnika, dostoјno svoga staleža. Ona je stoga pred smrt u posljednjoj oporuci, kojom Rismku Stolicu proglašava naslijednicom Bosanskoga kraljevstva, naredila da se jasno spomene milost i dobročinstvo što su joj ih udijelili Vrhovni svećenici Pio II. i Siksto IV./12/.

No među pomnim brigama koje je Apostolska Stolica vodila o Bošnjacima, osobito treba spomenuti nastojanje što su ga rimski Prvosvećenici pokazivali da u toj pokrajini ustanove crkve-

nu hijerarhiju, povećavajući naime biskupije i broj biskupa, kako se već činilo da traže prilike i korisnije upravljanje sve-toj stvari u Bosni. Jer, nesumnjivi dokumenti svjedoče, nakon što su slavenski narodi koji su nastavali južni dio pokrajine primili katoličku vjeru, da je bogoštovlje u toj veoma velikoj pokrajini kroz dugo vremena bilo vođeno vlašću samo jednog biskupa. On je kao sufragan bio podložan metropolitanskoj jurisdikciji bilo Solinskog ili Splitskog sjedišta, bilo Dukljanskog ili Barskog, bilo Dubrovačkog ili ponekad Kaločkog, već prema javnom značaju tih mesta/^{13/}. Budući da je vjersko stanje u Bosni bilo takvo, predšasnik je Naš Inocent III., potaknut u početku XIII. stoljeća nastojanjem da se pobrine za vjerske stvari u tom kraljevstvu, posao tamo Ivana od Casamaris, izaslanika svoga i Apostolske Stolice te iz njegova pisma razabrazao da vjersko stanje u Bosni zahtjeva da se tu brojčano svakako povećaju biskupska sjedišta. "Znate, pisao je izaslanik, u Bosanskom kraljevstvu nema nego jedna biskupija, a biskup je nedavno umro. Kad bi moglo biti da se tamo postavi koji Latinin i imenuje jedno trojica - četvorica novih, ne bi bila neznatna korist za Crkvu, jer Kraljevstvo ima najmanje deset pokrajina, ako ne i više"/^{14/}. Budući da ovome Prvosvećeniku nije bilo omogućeno kako je želio da ovu pobožnu i spasonsonu nakanu provede u djelo, Grgur IX., koji ga je nakon Honorija III. u papinstvu naslijedio, prihvatio se, prema svome žaru za očuvanje i proširenje vjere u tim krajevima, da ispuni i dovrši njegovu brigu. Tako je g. 1233. pisao Jakovu Kardinalu, prenestinskom biskupu i poslaniku Apostolske Stolice u Panoniji te povjerio njegovo vjernosti i razboritosti da se u Bosni uspostave nova biskupska sjedišta a da se novi biskupi odlikuju temeljitim znanjem i pohvalnom pobožnošću/^{15/}. Iako vema gorljivo nastojanje ni ovoga Prvosvećenika nije moglo imati željena ishoda, ipak je postignuto to da je na čelo Bosanske Crkve došao dostojni predstojnik. Smatralo se da po prestanku zadaće Apostolskog izaslanika treba dostojanstvo biskupa uvećati/^{16/}.

U kasnijim vremenima, idući tragom svojih predhodnika, Eugen IV., nakon što je ponudio kraljevsku krunu bosanskom kralju Stjepanu Tomašu, mislio je s njime urediti uspostavu hijerarhije svete vlasti u njegovu kraljevstvu. Ali kako ovaj kralj zbog straha od neprijatelja koji su navaljivali nije iskoristio ponudenu priliku, to je njegov sin Stjepan koji ga je naslijedio, pokazujući veću snagu duha, uputio poslanstvo ovoj Apostolskoj Stolici i izjavio da će se rado poslužiti prilikom koja je pružena njegovu ocu. Pio II., vrhovni svećenik, posavjetovao se s uzoritim kardinalima, odlučio je da se u Bosni uspostave nova katedralna sjedišta i da se povjere prikladnim upraviteljima te se pobrinuo da se ovo dojavi samome kralju preko njegovih poslanika.^{/17/} Ali dok se činilo da je pružena mogućnost prikladna a sve zapreke uklonjene kako bi se vjerske stvari u Bosni zgodno sredile, državno je stanje, svakim danom bivalo sve gore; tako su propale nakane i brige što ih naši predhodnici nisu nikada propuštali, kroz mnoga stoljeća, da bi promicali probitke Bošnjaka.

U toj silnoj pometnji, u kojoj su i vjeru zahvatile velike nedaće, biskup koji je sam obavljao pastoralnu službu u Bosni bio je prisiljen napustiti zemlju te je smjestio svoje sjedište u susjednome slavonskom gradu Đakovu. Hercegovačkome pučanstvu koje

je udareno jednakom nevoljom također je onemogućena bila upotreba svete vlasti mrkanjsko-trebinjskog biskupa. Puk je najvećim dijelom bio pod njegovom upravom, dok je briga za ostale krajeve zapala za susjedne dalmatinske biskupe. Kad je stanje došlo dotle da to pučanstvo nije moglo imati vodstvo svojih pastira, rimski su mu prvosvećenici to žarcе pomagali što se njegovo spasenje nalazilo u većoj opasnosti. Poticali su revnost apostolskih muževa te su se, uz pomoć Vijeća za širenje kršćanskog imena, na najbolji mogući način brinuli da zaštite vjeru u tim krajevima i otklone gubitke po Crkvu. U tome je izvrsno bljesnula postojanost i vrlina članova franjevačkog Reda starog opsluženja, koji su vjerno služeći u tim krajevima širenju vjere, za koju su nekad i krv proljevali, donosili mnoge spasonosne plodove i bili posebno zasluzni za vjeru.

Budući da našim predhodnicima nisu bile nepoznate teške štete što su ih podnosili oni koji nisu imali uprave pastira, njihovom je ovlašću pročelnik Sv. Vijeća za širenje vjere izdao 5. studenoga 1735. g. dekret kojim se osniva Apostolski vikariat kao nadomjestak za sjedište bosanskog biskupa da bi se brinuo za Bošnjake i za Hercegovce. A zadaća te službe bila je povjerena mužu promaknutu na biskupsko dostojanstvo kako bi svoje sjedište smjestio u Bosni te valjano služio duhovnome vodstvu i jedne i druge pokrajine.

Međutim, kad Božjom pomoću nisu izpostali blagoslovjeni plodovi ovih nastojanja i kad se broj vjernika sretno povećao, predšasnik je Naš, Pio IX., blažene uspomene, godine 1852. ustanovio posebni i vlastiti vikariat Apostolski u Hercegovini za upravu vjerskih poslova da bi još više proširio kršćansko ime i promicao jedinstvo duha u svezi mira među djelatnicima u vinogradu Gospodnjem. Ipak, zadržao je Mrkanjsko-trebinjsko biskupsko sjedište kojega je upravu Grgur XVI., nakon što se posavjetovao s carskom vladom austrijskom, bio povjerio dubrovačkome biskupu. Te su se vjere, poduzete brigom naših predhodnika, osobito odražile na dobro tih pokrajina. U njima je ljudima pružena prilika da prihvate istinu, a u svrhu gajenja kršćanske vjeroispovjesti pomoćna su sredstva doprinjela da su u njima vjera, religija i pobožnost poprimile velike razmjere.

Sada smo svjesni da smo preblagome Bogu dužni posebnu zahvalnost u skromnosti srca što nam je njegovim darom omogućeno da, nakon toliko stoljeća i žalosnih obrata, možemo ostvariti ono što su naši slavni predšasnici nekad žarko željeli kako bi doveli u bolje stanje crkvene poslove u spomenutim pokrajinama, tj. prikldano izvedemo i dovršimo uspostavu crkvene hijerarhije u njima. Nema, naime, sumnje da hijerarhijska uprava crkvene stvarnosti u kojoj, kao u okviru ljudskoga tijela, sama različnost stupnjeva i dužnosti čudesno doprinosi uzajamnoj slozi i sigurnosti svih dijelova zbog zajedničke veze vjere i ljubavi, i autoriteta vrhovnog glavara koji svime upravlja i ravna. Čim se u tim pokrajinama ustanovi hijerarhija te se počne polako povećavati pomoć koja se odnosi na vjerski odgoj duša i upućivati sile sviju na opće dobro, ona će biti u stanju pomagati vjernicima da se služe jednim te istim oblikom discipline u dužnostima kršćanskoga života i da se duše sviju tješnje povezuju svezom mira i ljubavi/18/.

Tako, nakon što smo - kako je zahtijevala važnost ovog poduhvata - saslušali mišljenje časne Naše braće kardinala i cijelu stvar pomno promotriли, podižуći očи prema visinama odakle dolazi pomoć svemogućega Boga i moleći milostivi zagovor Bezgrešne Bogorodice, svetih Apostola Petra i Pavla i svetih svećenika isповjedalaca Cirila i Metoda koji su nekoć unijeli svijetlo Evanđelja u slavenske narode a sad ih brane nebeskom zaštitom, motu proprio /na vlastitu pobudu/ po sigurnu našem znanju i zrelu razmišljanju svom širinom Apostolske vlasti, na veću slavu svemogućega Boga, na uzvišenje i porast katoličke vjere u tim narodima određujemo i odlučujemo da se u pokrajinama Bosni i Hercegovini ustanovi i nastane hijerarhija redovitih biskupa, prema propisima kanonskih zakona. Oni će primiti naslov prema sjedištima koja ovim Našim pismom osnivamo i crkvenu pokrajinu uspostavljamo.

Najprije, od područja, ovlasti, uprave i vodstva bosanske biskupije koju je Klément XIV., bl. uspомене, apostolskim pismom od 9. srpnja 1773. godine, na zahtijev Marije Terezije, svijetle apostolske kraljice ugarske i češke, potpuno i zauvijek pripojio susjednoj Srijemskoj Crkvi, sve pokrajine i mesta s onu stranu Save, koja su obuhvaćena političkim granicama Bosne, apostolskom ovlašću zauvijek odjeljujemo, raskidamo i odvajamo. Isto tako, Apostolske vikarijate, uspostavljene u krajevima Bosne i Hercegovine, istom ovlašću ukidamo, utrnujemo i proglašavomo dokinutima. Na istom području uspostavljamo novu crkvenu pokrajinu koja će se sastojati od četiri biskupije ovako kako slijedi, dok nam ne bude moguće ustanoviti druga sjedišta.

Budući da je grad Sarajevo, smješten gotovo u sredini Bosne i njezin glavni grad, prilično pristupačan strancima i trgovcima zbog položaja i prikladnosti mjesta te je zgodniji od ostalih gradova za katolike koji u nj dolaze radi svojih poslova; i budući da su katolički biskupi ponekad imali gostoljubno sjedište kod toga grada u vrhbosanskoj utvrdi, a u njemu patarenski pristaše, kako se pri povijeda, tražili sigurno sklonište, stoga središte grada Sarajeva, dodjeljujući mu vrhbosanski naslov, apostolskim autoritetom, snagom ovog pisma uspostavljamo, činimo i proglašavamo nadbiskupskim i metropolitanskim sjedištem i prvim među drugim sjedištima koja postoje ili će postojati u objema pokrajinama, Bosni i Hercegovini. A njemu doznačujemo, pridajemo i dodjeljujemo kao pokrajinska ova tri sjedišta: dva koja podižemo kao nova u gradovima Banjoj Luci i Mostaru i treće, već ustanovljeno, mrkanjsko-trebinjsko kojim će upravljati dubrovački biskup, kao administrator, dok se drugačije ne odredi. Biskupe tih biskupija pridružujemo vrhbosanskoj nadbiskupu kao područne koji će biti podložni njegovu nadbiskupskom i metropolitanskom pravu. Isto tako, kler i cijao narod kojega će se poslovi upućivati spomenutom nadbiskupu prema uredbama svetih kanona, jednako podlažemo istom nadbiskupu što se tiče nadbiskupskih i metropolitanskih prava. A s obzirom na novu Mostarsku biskupiju, u čijim se granicama nalazi grad Duvno, koji su stari zvali Delminium, odakle je nastalo ime Dalmata, imajući u vidu da je taj grad s okolnim mjestima - kako govore stari zapisi - zadobio dostojanstvo biskupskoga sjedišta, koje se zvalo duvanjsko ili dalmatsko, Mi želimo i naređujemo da se mostarski biskup zastalno služi i resi i naslovom duvanjskim ili delminijskim kako bi se uspomena na tu sjajnu stolicu predala potomcima.

U vezi s granicama kojima su spomenute nove biskupije omeđene, određujemo ih, označujemo i povlačimo ovako kako slijedi te naređujemo i zapovijedamo da ih svi stalno i nepovredivo poštuju: naime, nadbiskupsko vrhbosansko sjedište obuhvaća onaj dio Bosne koji se na sjeveru pruža do korita Save, od ušća rijeke Vrbasa do ušća Drine. Na zapadu seže do onoga dijela koji zatvara Vrbas, od njegova ušća do Donjeg Skoplja, a odavde prema jugu do dinarskih planina koje dijele Bosnu i Hercegovinu. Granice na jugu bit će one koje idu od Suice do riječnoga korita kojim Rama u Neretvu utječe, zatim od Neretve do Glavatičeva, od Glavatičeva prema istoku do Drine, a od Drine do rijeke Lima i Uvca. Granice na istoku odredit će se linijom koja ide od rijeke Uvca do planine Ivice, od Drine do njezina ušća. A župe koje se nalaze unutar povučenih granica su slijedeće:

Sarajevo, Ban-Brdo, Kiseljak, Krešev, Podhum, Kula, Kupres, Suhopolje, Trišćani, Rama, Uzdo, Bugojno, Skoplje, Golo Brdo, Rastovo, Fojnica, Brestovsko, Gromiljak, Busovača, Podmilačje, Dobretići, Korićani, Pećine, Orašje, Dolac-Travnik, Guča Gora, Bučići, Vitez, Crkvica, Zenica, Osova, Žepče, Radunice, Ponievo, Komušina, Bežlja, abljak, Sutjeska, Vareš, Vijaka, Morančani, Tuzla, Breške, Zovik, Brčko, Gorica, Ulice, Vidovice, Dubrave, Pionica, Tramošnica, Gradačac, Tolisa, Domaljevac, Tišina, Garevo, Dubica, Potocani, Svilaj, Brod, Koraće, Žeravac, Derventa, Plehan, Foča, Sivša.

Pokrajina će banjalučkog biskupskog sjedišta zauzimati ostali dio Bosne koji na sjeveru završava granicom što dijeli Hrvatsko kraljevstvo od Bosne; na zapadu do granica prema Hrvatskoj i Dalmaciji do Aržana: na jugu linijom koja od Aržana ide prema Šujici: na istoku napokon do granica koje smo gore odredili Vrhbosanskoj nadbiskupiji.

Na tom se području nalaze slijedeće župe: Banjaluka, Kotorišće, Sokoline, Varcar, Jajce, Glamoc, Grahovo, Petričevac, Ivanjska, Gradiška, Sasin, Stratinska, Volar, Stara Rieka, Bihać, Popovići, Vidoši, Čuklić, Lištani, Ljubunčić, Livno - Gorica.

Mostarsko-Duvanjska biskupija obuhvatit će cijelo područje Hercegovine, koje se nalazi okruženo granicama Vrhbosanske i banjalučke biskupije na sjeveru, granicama Mrkanjsko-trebinjske biskupije na jugu i pokrajinom zvanom Novi Pazar. Ovoj biskupiji pripadaju slijedeće župe: Mostar, Siroki Brijeg, Ljuti Dolac, Cerin, Gradnići, Gabela, Humac, Veljaci, Klobuk, Rasno, Ružići, Drinovci, Gorica, Posušje, Vir, Roško Polje, Grabovica, Bukovica, Zupanjac, Suica, Seonica, Rakitno, Kočerin, Gradac, Goranci, Drežnica, Konjic.

Mostarsko-duvanjska će biskupija zadržati netaknute svoje granice, kao i broj župa koje se sada podlažu jurisdikciji biskupa - upravitelja.

A kako u katedralnim crkvama kanonički zbor postoji mjesto senata/vijeća/ koji uz biskupa stoji u slavljenju božanskih otajstava i sudjeluje s njim u upravljanju biskupijom; te kako se ponjem povećava dostojanstvo biskupske stolice, umnožava sjaj bogoslovija i više potiče vjernička pobožnost, to Našim apostolskim auktoritetom ustanovljujemo u nadbiskupskom vrhbosanskom sjedištu, odmah i zavazda, stalni katedralni kaptol, sastavljen od prikladnih crkvenih ljudi, koji su ravnopravni na svojim zborovanjima i drugim vijećanjima, da po uzoru na druge katedralne zborove pra-

vilno i marljivo, u određeno vrijeme, obavljaju božanske službe i druge zadaće i poslove koji su vlastiti članovima toga staleža. Osim toga, tome zboru dajemo mogućnost da sebi sastavi kaptolske uredbe u skladu s naredbama Tridentinskoga sabora. A da bi te uredbe mogle imati snagu zakona, treba ih predhodno odobriti biskup Ordinarij.

Nadalje, želimo i nalažemo da se u drugim biskupskim sjedišta koja sada uspostavljamo ustanovi vlastiti kanonički zbor ili kaptol, čim to dopuste stvarne ili vremenske prilike.

A mislimo da se najviše tiče Naše službe također to da se, povećavši u Bosni i Hercegovini biskupijska sjedišta, brinemo kako da u njima porastu mnogobrojni domaći svećenici koji će se odlikovati čuderodnom čistocu, pobožnošću i revnošću, cestito i znanstveno izobraženi, da uzmognu s obilnim plodom obnašati sve svećeničke dužnosti i marljivo ulagati sve svoje snage za širenje vjere u svojim rođnim krajevima. Stoga, čvrsto uvjereni da ovom podhvatu neće nedostajati darežljiva dobrostivost predragoga cara i apostolskoga kralja, odlučujemo i određujemo da se u međuvremenu, bez ikakva odlaganja, u Vrhbosanskoj nadbiskupiji osnuje pokrajinsko sjemenište za klerike, po kojem se može odgovoriti potrebama te nadbiskupije i ostalih biskupija koje joj pripadaju kao područne. Sasvim se pouzdano nadamo da će na taj način izići što više izvrsno odgojenih evanđeoskih radnika iz svjetovnoga klera koji će vjerno i veselo obradivati Gospodnji vinograd, povezani jednim duhom ljubavi i sloge s gojencima redovničkih disciplina, kojima je potrebno odati poštovanje zbog dugotrajnih napora po kojima su brižno nastojali steći zasluge za Crkvu i spasenje duša u onim krajevima. Želimo da se pomno pazi na ono što je Tridentinski sabor mudro odredio i u pogledu ravnateljstva toga sjemeništa i u pogledu nastave i uprave dobara.

Tako, dakle, nakon što je u Bosni i Hercegovini uspostavljena jedincata crkvena pokrajina - kako danas stvari stoje - s jednim nadbiskupom i metropolitom i trojicom područnih biskupa, već sada proglašavamo pridržanim Nama i rimskim prvosvećenicima, Našim nasljednicima, da podignute i uspostavljene biskupije, kad zatreba, dijelimo na druge, povećavamo njihov broj, mijenjamо im granice i slobodno, činimo bilo što drugo što se u Gospodinu bude smatralo korisnim. Naređujemo i zapovijedamo nadbiskupu i spomenutim biskupima da u odgovarajuće vrijeme šalju Apostolskoj Stolici izvještaje o stanju svojih Crkava i neka nas ne prestaju obavještavati o svemu što budu smatrati potrebnim javiti i dostaviti po svojoj dužnosti radi duhovnoga dobra vjernika. A u svetoj upravi svećenstvom i pukom, te u svemu ostalom što se odnosi na pastirsku službu, spomenuti nadbiskup i biskupi imaju sva prava i ovlasti koje uživaju ili budu uživali katolički nadbiskupi i biskupi u drugih naroda, prema općoj snazi svetih kanona i apostolskih uredaba. Isto tako oni imaju jednakе dužnosti kao što ih imaju drugi biskupi, prema istoj i općoj disciplini Katoličke Crkve. Stoga, ni na što od onoga što je bilo na snazi u starom načinu života Crkve u Bosni i Hercegovini ili u kasnijim misijskim uvjetima prema posebnim uredbama ili povlasticama ili običajima, neće se ubuduće - jer su se promjenile prilike - moći navoditi nikakvo pravo ili obaveze. A u tu svrhu, da ne bi u budućnosti nastala bilo kakva sumnja, Mi puninom apostolske vlasti tim istim uredbama ili povlasticama bilo koje vrste, kao i običajima koji potječu iz najstarijeg vremena pa i iz nezapamtivog vremena, posve oduzimamo

snagu obveze ili navođenja prava. Prema tome, spomenuti nadbiskup i biskupi moći će potpuno odlučivati o onome što se tiče vršenja općega prava ili što je po općem zakonu podijeljeno vlasti svetih nadstojnjika. Želimo i nadalje da se nužno drži, ravnna i oglašava, u skladu s dosadašnjom crkvenom kanonskom disciplinom, sve ono što se odnosi na crkvene stvari, prava i osobe, a u ovom se pismu ne spominje i ne navodi posebno providjenje.

A sada s pogledom na tvorca i dovršitelja vjere, Isusa, koji istražuje tajne Našeg srca i zna kakvom željom gorimo da rasirimo slavu Hnjegova Imena i kakav nas osjećaj ljubavi pokreće da se bri-nemo za vječni spas slavenskih naroda za koji smo svjesni da ga drugačije ne mogu postići osim u krilu Katoličke Crkve, gajimo posve čvrstu nadu da tim narodima, kojih smo dobro imali na umu u onome što smo odredili, neće biti ništa milije nego da se sa sve većom poslušnošću i nastojanjem odane volje sjedinjuju s ovom Apostolskom Stolicom na kojoj je Crkva sagrađena. Štoviše, povećanje broja biskupa i svećenika među njima, uz koje će uvijek biti naša dužnost apostolske brige, ni najmanje ne sumnjamo da će se ne samo sinovi Katoličke Crkve koristiti tom prilikom da sve više napreduju u vjeri i pobožnosti nego će i odvojena braća, koja im se pridružuju zajedništvom istoga jezika i zemlje, biti potaknuta na povratak u okrilje one majke koja ih je sve jednako rodila po evanđelju u Isusu Kristu. Milostivo dopustio milosrdem bogati Bog koji sam izvodi velika čudesa, pred kojim prigibamo koljena i širim ruke iznoseći žarke želje srca Našega, da i oni, obasjani svjetлом nebeske milosti, raskinu zamke nevoljnog razdora i stupe u istinski Kristov ovčinjak te da, ulazeći u jedinstvo vjere, budu s nama jedno tijelo u Kristu.

Određujemo, napokon, da se ovo naše pismo ne može nikada označiti ili napasti zbog mane subrepkcije /prešućivanja istine/ ili obrepkcije /navođenje neistine/, ili zbog naše nakane ili kojeg drugog nedostatka. Ono će uvijek biti valjano i čvrsto i u svemu treba postići svoje učinke i nepovredivo se poštivati. Nikakvu zapreku ne predstavljaju apostolski ukazi i posebne odredbe sindalnih, pokrajinskih i sveopćih koncila niti starih sjedišta koja su nekad postojala u Bosni i Hercegovini, niti misija i apostolskih vikarijata koji su tu poslije oshovani, niti prava i povlastice bilo kojih Crkava i svetih mjesta, utvrđene zakletvom, pa i apostolskom odredbom ili bilo kojom drugom snagom, kao ni bilo što drugo suprotno ovome. A sve to, ukoliko se protivi ovom što je gore utvrđeno, izričito dokidamo, makar za njihovo dokidanje bila potrebna i posebna napomena ili neka osobita forma, te potpuno nadoknadujemo pristanak svih onih koji su u tom zainteresirani. Proglašavamo nevaljanim i ispraznim također svaki pokušaj, dolazio s bilo koje strane, u znanju ili neznanju, od bilo kakva autoriteta, da se ovo mijenja. Želimo da se i tiskanim primjercima ovoga pisma, što su potpisani rukom javnog bilježnika i potvrđena pečatom sa strane nadležnog crkvenog dostojaanstvenika, pokloni isto povjerenje koje bi se poklonilo značenju Naše volje, uz iskaz ove povelje.

Stoga, nikome uopće nije dopušteno ovu stranicu Naše ustanove, uredbe, uspostave, obnove, rasčlanjenja, dokinuća, doznačenja, pripojenja, dodjelenja, odredbe, zapovijedi i volje iskrivljivati ili joj se preuzetno suprostavljati.

Ako bi se to tko usudio pokušati, neka zna da će na sebe navući srdžbu svemogućega Boga i blaženih njegovih Apostola Petra i Pavla.

Dano u Rimu kod sv. Petra, godine Gospodnjeg Utjelovljenja tisuću osamsto osamdeset prve, 5. srpnja, četvrte godine Našeg pontifikata.

C. KARD. SACCONI, zamjenik kancelara - T. KARD. MARTEL

vidjeli

u Kuriji I. De Aquila i podobornici

I. Cugnonius

Mjesto + pečata - upisano u tajništvo Pisama

Bilješke:

1. Rim 15,19
2. S.S. Asterius Episc. Amaseae, hom. V in Princip. Apost. Cf. s. Hieron. ep. LIX. ad Marcellam; s. Greg. Nyssen. orat. de s. Stephano Protom; Ioann. VIII. ep. CIX. ad Petrum Comit; s. Petrus Damian. sermo de ss. Apost.
3. S. Epiphan haeres. LI.
4. Farlati. Illyric. sacr. tom. I. proleg. part. III. paragr. 1.
5. S. Hieron. in caput IV. epist. II. ad Timoth.
6. Idem de viris illustrib. cap. ult.
7. S. Niol. I PP. epist. IV ad Mich. Imp.
8. Liber. Pontif. in Ioann. IV.
9. Constantin Porphyrogen. de administra. imper. cap. XXX., XXXI., XXXII.
10. Ioann. VIII. ep. ad Michael. Borisium regem Bulgar.
11. Epist. CCXXXIV ad cleric Saloni.
12. Assemani kal. Eccles. univer. tom. V. par. I. cap. III. pag. 96
13. Farlat. Illyr. sac. tom. IV. p. 37. seqq.
14. Innoc. III. lib. VI. ep. CXL. Iahan. de Casemario ad Pont.
15. Regest. Gregor. IX. lib. VII ep. CLXIV.
16. Ibid. lib. XII. ep. CCCLIV.
17. Gobelin. commentar. Pii III. lib. XI.
18. Cf. s. Gregor. m. lib. I. ep. XXXVIII.

O K R U Ž N I C A

PRIGODOM 100 - OBLJETNICE PONOVNE USPOSTAVE REDOVITE

CRKVENE UPRAVE U BOSNI I HERCEGOVINI

+++++
=====

BISKUPSKI ORDINARIJAT MOSTAR

Broj: 449/81.

Draga braćo i sestre!

Danas, 5. srpnja 1981. godine, navršava se točno sto godina kako je Papa Leon XIII. svečanim pismom koje počinje riječima: "Ex hac augusta..." na blagdan sv. Ćirila i Metoda, 5. srpnja 1881., ponovno uspostavio redovitu upravu u katoličkoj Crkvi u Bosni i Hercegovini. Ovom papinom odlukom osnovana je nova crkvena pokrajina u našem hrvatskom narodu: Vrhbosanska metropolija sa sjedištem u Sarajevu i područnim biskupijama u Banja Luci i Mostaru. U sastav ove crkvene pokrajine ušle su i naše hercegovačke biskupije: novoosnovana Mostarsko-duvanjska i drevna Trebinjsko-mrkanjska biskupija. Kršćanstvo je već od najstarijih vremena bilo prisutno u Hercegovini - spominju se imena više biskupija - ali nikada do tada nije imala ovako razvijeni stupanj crkvene uprave.

Zadnjih godina u našoj katoličkoj i hrvatskoj povijesti bilo je dosta proslava koje su ojačale našu kršćansku i crkvenu svijest. To su prije svega 500-godišnjica smrti bosanske kraljice Katarine /1478-1978/, zatim svečana proslava 100-obljetnice otkako su se Hrvati, već kršćani, sa svojim knezom Branimirom 879. godine odlučno priklonili nasljedniku sv. Petra u Rimu. Mi smo, dragi vjernici, posve opravdano nedavno slavili 13 stoljeća kršćanstva u Hrvata što nas je podsjetilo da smo jedan od najstarijih katoličkih naroda u Evropi. Tom su zgodom, u prigodnoj poslanici, hrvatski biskupi rekli da su naši pradjedovi, uskoro po dolasku u današnju domovinu, "milošcu Božjom prihvatali radosnu vijest o spasenjskoj smrti i slavnom usktsnuću Gospodina Isusa Krista te po svetom krštenju bili uključeni u novi Božji narod, postali novi narod koji vjeruje da je Bog njegov saveznik i koji od onda s tom mišlju gradi svoju povijest"/br. 2/.

Zato je bilo potrebno da se bosansko-hercegovački biskupi osvrnu posebnom poslanicom na ovu našu važnu stogodišnjicu. Tu pastirsku poslanicu, upravo tiskanu, možete dobiti kod svojih župnika, a njezin sažetak donosimo Vam u ovom pismu.

1. Naša katolička baština

Crkva kojoj pripadamo u Isusu Kristu i koja je "znak i oruđe najtješnjeg sjedinjenja s Bogom i jedinstva cijelog ljudskog roda"/LG 1/ duboko je ukorjenjena u našem hrvatskom narodu. Naši pradjedovi, odmah po svome dolasku u svoju novu domovinu, primili su krštenje i tako stupili u zajednicu kršćanskih naroda. U tom prihvatanju kršćanstva oni su prvenstveno vidjeli jedno više prosvjjetljenje te dublju i svestranu spoznaju o Bogu i o čovjeku. Kršćanstvo se uglavnom širilo iz starih crkvenih središta Salone i Sirmija. I na području današnje Bosne i Hercegovine također je

klijalo sjeme Božje riječi, istina nešto polagani je nego u ostatim dijelovima naše domovine doseljenog hrvatskog naroda. Razlozi zato mogli su biti u udaljenosti od vjerskih i kulturnih žarišta i u slaboj povezanosti sa središnjom crkvenom upravom u Rimu. Znatna udjela u propovijedanju Evandelja u ovim našim krajevima imali su i učenici slavenskih apostola, sv. Ćirila i Metoda.

Premda su na području naše uže domovine postojale mnoge biskupije i prije dolaska Hrvata, mi ćemo ovdje spomenuti organizirani vjerski život u biskupijama koje su ustanovljene iza toga.

U Hercegovini susrećemo ponajprije Stonsku ili Zahumsku biskupiju koja potječe najkasnije iz IX. stoljeća, a sjedište joj je bilo u Stonu. Prostirala se skoro cijelom današnjom Hercegovinom. No kud i kamo važnija bila je Trebinjska biskupija osnovana još u X. stoljeću. Obuhvaćala je predjеле današnje istočne Hercegovine. Godine 1253. svoje biskupske sjedište premeštio je trebinjski biskup, pošto je bio protjeran, na otok Mrkanj kraj Dubrovnika. Stoga se, u kasnije doba, ta biskupija počela službeno nazivati Trebinjsko-mrkanjskom.

U Bosni, međutim, spominje se bosanska biskupija već u XI. stoljeću, a od početka XIII. stoljeća sjedište joj je u Vrhbosni, na području današnjeg Sarajeva. U ovo doba pojavljuje se u Bosni, a djelomično i u Hercegovini, zagonetna Crkva bosanskih "krstjana" koje protivnici proglašiše kao krivovjerne patarene.

Kroz cijelu tadašnju povijest na ovom području djeluju svećenici glagoljaši koji su se u bogoslužju služili narodnim jezikom. U XIII. stoljeću Sveta Stolica šalje u Bosnu misionare novoosnovane redovnike: naprije dominikance, a krajem toga stoljeća franjevce. I jedni i drugi mjesto narodnog jezika uvode u bogoslužje latinski jezik. Iz njihovih se redova postavljaju bosanski biskupi. Tako biskup dominikanac gradi u Vrhbosni katedralu sv. Petra, no već 1252. taj biskup stranac-latinaš, bojeći se tzv. patarena, prenosi sjedište biskupije u Đakovo i tu ostaje. U Đakovu, izvan Bosne, ostaju i biskupi franjevci od kada je prvi kustos bosanskih franjevaca postao 1349. bosanskim biskupom.

Iako je inače djelatnost franjevaca rasla i na dvoru bosanskih vladara i među katolicima uopće, ipak se osjećala potreba da Bosna imadne biskupa na svome tlu. Zato je Sveta Stolica u prvoj polovici XV. stoljeća imenovala biskupe vikare od kojih su neki stolovali u Srebrenici i u Visokom pa se tako spominje srebreničko-visočka biskupija. Slično je u predhodnom stoljeću bila uspostavljena i biskupija u Duvnu kojoj se sačuvala uspomena u današnjem nazivu Mostarsko-duvanjske biskupije. Ipak ti pokušaji ne donesoše trajnog uspjeha, jer je bosansko kraljevstvo 1463. god. palo pod tursku vlast, a Hercegovina 1481. Krajem XVI. stoljeća od hrvatskog kraljevstva osvajaju današnju Bosansku krajinu koja postaje dio bosanskog pašaluka, a time i same Bosne. Tako su stvoreni preduvjeti za nastanak Banjalučke biskupije.

Padom pod Turke nastaju sudbonosne promjene za našu Crkvu: osjetljivo se umanjuje broj katolika radi stalnih ratovanja i iseljavanja, zbog prelaska na Islam, a također poradi nedostatka i nedostatne izobrazbe svećerstva uz prekid gotovo svake veze s biskupom u Đakovu. Tako se posebno smanjivao djelokrug i broj biskupijskih svećenika glagoljaša te glavnu brigu za katolike u našim krajevima u tursko doba preuzimaju franjevci. Jedino na području Trebinjsko-mrkanjske biskupije neprekidno bis-

kupijski svećenici. Kad je 1687. godine ispod turske vlasti oslobođena Slavonija veze su s biskupom u Đakovu postale još teže. Sveta Stolica stoga osniva 1735. godine u Bosni Apostolski vikarijat za cijelo područje pod turskom vlašću. Apostolski vikar dobiva biskupski red, a obično se postavlja u misijskim krajevima gdje za Crkvu nema normalnih uvjeta rada. U Hercegovini se stanje donekle popravilo osnivanjem Apostolskog vikarijata 1846., ali ni to nije bilo dovoljno da se izide ususret duhovnim potrebama naših vjernika. Ipak potkraj turske vladavine katolicima je krenulo nabolje: dolaze CC.SS. milosrdnice i OO. trapisti te se pokreće školska i dobrotvorna djelatnost uz podizanje novih župskih crkava, samostana i škola.

2. Obnova crkvene uprave

Na Kongresu velikih sila u Berlinu 1878. godine bilo je odlučeno da se Bosna i Hercegovina izuzme ispod turske vlasti i povjere na upravu Austro-Ugarskoj monarhiji. Iste godine austrijska vojska zauzima Bosnu i Hercegovinu, a u Sarajevu počinje djelovati pokrajinska vlada. Sada nastaju mnoge promjene i mnogi povoljni uvjeti za život i rad Crkve u Bosni i Hercegovini. Poslije pregovora i sporazuma s Austro-Ugarskom vladom u Beču 8. lipnja, papa Leon XIII. 5. srpnja 1881. svojim svečanim pismom "Ex hac augusta..." obnavlja redovitu katoličku hijerarhiju na području Bosne i Hercegovine, gdje uspostavlja Vrhbosansku crkvenu pokrajinu. Papa se raduje, Bogu zahvaljuje, moli Božju pomoć i zagovor Blažene Gospe, sv. Petra i Pavla te sv. Cirila i Metoda te motu proprio, tj. na vlastitu pobudu, nakon zrela razmišljanja - na slavu svemogućega Boga i na porast vjere - određuje i odlučuje: "da se u pokrajinama Bosni i Hercegovini ustanovi i uspostavi hijerarhija redovitih biskupa prema propisima crkvenih zakona" te dokida dotadašnje vikariate.

Uspostavlja četiri biskupije i to: u Sarajevu Vrhbosansku nadbiskupiju i metropoliju kojoj dodjeljuje dvije nove biskupije: u Banja Luci i u Mostaru, a treću, Trebinjsko-mrkanjsku privremeno podreduje dubrovačkom, 1890. povjerava na upravu Mostarsko-duvanjskom biskupu.

Istim pismom papa dokida uopće sve povlastice što su bile date misionarima Bosne, a njima odaje priznanje za zasluge i dugotrajne napore. Odlučuje da se osnuje nadbiskupska bogoslovija odakle će izlaziti dijecezanski svećenici te u ljubavi i slozi s redovnicima "spremno i vjerno obrađivati vinograd Gospodnji". Određuje da se uz katedralu u Sarajevu ustanovi Kaptol vrhbosanski. Početkom 1882. dolazi u Sarajevo prvi vrhbosanski nadbiskup Dr Josip Stadler da to sve ostvari.

Zadaća prve obnove Crkve u Hercegovini pripala je fra Paškalu Buconjiću, dotadašnjem apostolskom vikaru. On je upravljao našom Crkvom sve do 1910. učinivši mnogo za duhovno i materijalno dobro našega naroda. Cijelo ovo razdoblje do I. svjetskog rata obilovalo je uspješnim djelovanjem na vjerskom, prosvjetnom, karitativnom, kulturnom i građevinskom polju. Za pomoć sirotinji nadbiskup Stadler osniva novu družbu sestara, a u Bosnu dolaze Isusovci i brojne redovnice. U Hercegovini niču nove crkve i samostani. Skole i sirotišta vode SS. milosrdnice i Školske sestre sv. Franje. Hercegovačka franjevačka kustodija bi uzdigнутa na čast provincije. Između dva rata cvjetala je naša Crkvi

katolički tisak i otvaraju se nove škole. U to doba našom Crkvom u Hercegovini upravljao je fra Alojzije Mišić, u Bosni Dr Ivan Šarić, a u Banjoj Luci fra Josip Garić.

Nakon strahovitih razaranja i ubijanja u II. svjetskom ratu, našoj Crkvi u Hercegovini i u cijeloj Bosni oduzeto je mnogo toga i onemogućen sav dotadašnji katolički tisak i školski rad. U Travniku je nacionalizirano veliko sjemenište, na Širokom briježu gimnazija, u Mostaru franjevačka teologija, dok je bogoslovija u Sarajevu ostala zatvorena punih 25 godina. Usprkos tome, naša se Crkva obnavlja i ojačana vjerom u svog Božanskog osnivača nastavlja svoju zadaću. I uovo vrijeme sagrađeno je dosta crkvenih objekata premda to još ne zadovoljava potrebe vjernika u ovom dijelu našega naroda. U zadnje vrijeme pokreću se katolički listovi kao što su "Naša ognjišta" i "Crkva na kamenu". No najveći znak naše prisutnosti i nastojanja oko obnove bila je gradnja i otvaranje mostarske katedrale koju smo tako svečano prošle godine posvetili. U ratno i poratno vrijeme, u doba razaranja i obnove, našom mjesnom Crkvom upravljao je Dr Petar Čule. Njemu pripada najveća zasluga za obnovu naše Crkve, izgradnju vjerskih objekata, odgoj tolikog broja naših domaćih svećenika.

3. Naša crkvenost

Kršćanska je, dakle, vjera kroz duga stoljeća na ovom teritoriju u nama ukorijenjena, a prije 100 godina ostvarilo se normalno stanje po kojem se i naša biskupija očitovala da je kao dijeceza "dio Božjeg naroda koji je povjeren biskupu na pastirsку službu" te s njime povezana "i skupljena oko njega po Evandeliu i Euharistiji u Duhu Svetom ona tvori mjesnu Crkvu u kojoj je doista prisutna i djeluje jedna, sveta, katolička i apostolska Crkva"/CD 11/: jer "pojedini biskupi predstavljaju svoju Crkvu, a svi zajedno s papom cijelu Crkvu". Papa je naime "kao Petrov nasljednik trajno i vidljivo počelo i temelj jedinstva kako biskupa tako i mnoštva vjernika. Pojedini su pak biskupi vidljivo počelo i temelj jedinstva u svojim posebnim Crkvama oblikovanim na sliku opće Crkve, u kojima je i od kojih je sastavljena jedna i jedina katolička Crkva"/LG 23/. Tako se pod vodstvom biskupa prihvata sva vjera Crkve, navješćuje se Isusovo Evangelije i biskup posvećuje djelitelje Kristovih sakramenata, jer on "ima puninu sakramenta reda, jest upravitelj milosti vrhovnog svećeništva osobito u Euharistiji... po kojoj neprekidno Crkva živi i raste"/LG 26/ kao otajstveno jedno tijelo Isusa Krista. Stoga nam je nužno zajedništvo s rimskim Papom, s vlastitim biskupom, sa župnikom i s ostalom kršćanskom braćom i sestrama.

Zaključak

Ovom zgodom zahvaljujem svojim prvim suradnicima braći svećenicima, koji su dali i daju dobar primjer svećeničkog života i revno vršili svoju službu i pozivam ih da budemo povezani zajedništvom "ljubavi, molitve i svestrane suradnje"/PO 8/ oko izgradnje kraljevstva Božjega.

Zahvaljujem redovnicima i redovnicama koji su ustrajali u vjernosti Kristu i Crkvi i ujedno ih pozivam neka slijede duh svojih utemeljitelja, brižno nastojeći "da Crkva po njima svaki

dan sve bolje prikazuje Krista i vjernicima i nevjernicima/LG 46/. Zahvaljujem našim dobrim obiteljima, gdje muž i žena najprije jedno drugom onda i svojoj djeci, svjedoče Božju ljubav i vjernost i pozivam ih neka vjeru Crkve poukom i živim primjerom prenose na svoju djecu koja se kreću među vršnjacima druge ili nikakve vjere.

Posebno se želim obratiti bolesnima i nemoćnim neka svoje patnje sjedine s Isusovim da u tom nađu snagu za žrtvovanje prema volji nebeskoga Oca.

S radošću i nadom upravljam pogled mladima koje zanima sadržaj kršćanske vjere nek čitanjem vjerskog tiska i živim sudjelovanjem u vjerskom životu u obitelji, župe i biskupije, našu katoličku baštinu učine prisutnom danas i u budućnosti također među sugrađanima drukčijih pogleda.

A svi, draga braće i sestre, treba da dragom Bogu dadnemo hvalu za sve milosti u ovih 100 godina i da ga zamolimo nek nas i dalje prati svojom pomoći i blagoslovom. Stoga u ovoj godini 100-obljetnice uspostave naše Mostarsko-duvanjske biskupije i Vrhbosanske metropolije prije svega želimo pokrenuti solidnu duhovnu obnovu. Ona će se ostvarivati u svim našim župama putem misija, danima duhovnih susreta, uz razmatranje i molitvu, osobito iskazivanjem klanjanja i štovanja Isusu Kristu među nama prisutnom u Presvetoj Euharistiji koja je izvor i vrhunac cijelog kršćanskoga života/LG 11/. Od tog je neodvojiva pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji Bogorodici, Majci Isusa Krista i njegove Crkve, jer je nju sam Bog od početka odabrao za prvu suradnicu našega spasenja/Post 3,15/ te je vječni Sin Božji po Duhu Svetom od nje uzeo tijelo koje je za nas žrtvovano na križu. Zato se i želimo posvetiti Blaženoj Djevici Mariji da nam svojim primjerom i zagovorom pomogne točno upoznati i u svom životu vjerno izvršiti volju Božju kako je to savršeno uspjela Ona, Službenica Gospodnja /Lk 1,38/.

Na sve vas, draga braće i sestre, i na vaše koji su razasuti širom naše domovine a i cijelog svijeta, po zagovoru Blažene Djevice Marije, zazivam Božji blagoslov prilikom stote obljetnice katoličkog zajedništva pod redovitom crkvenom upravom u našim biskupijama Mostarsko-duvanjskoj i Trebinjsko-mrkanjskoj.

"Onome, koji meže sve učiniti izobilnije nego što moliimo ili mislimo, po sili, koja djeluje u nama, - Njemu slava u Crkvi i u Kristu Isusu u sva pokoljenja od vijeka do vijeka! Amen." /Ef 3,20-21/.

U Mostaru, 29. lipnja, na svetkovinu prvaka apostolskih sv.
Petra i Pavla, 1981.

+ Pavao, biskup

PROSLAVA STOGODIŠNICE OBNOVE HIJERARHIJE

U cijeloj Bosni i Hercegovini počele su 5. srpnja o.g. svečane proslave jubileja 100. obljetnice obnove redovite crkvene uprave u BiH. Naime, svečanim pišmom "Ex hac augusta..." Lav XIII. je 5. srpnja 1881. ponovno uspostavio redovitu crkvenu hijerarhiju u BiH.

Najsvečanije je dakako bilo u katedralnim crkvama u Sarajevu, Mostaru i Banja Luci.

SARAJEVO: Nadbiskup Dr Marko Jozinović predvodio je svečanu pontifikalnu svetu misu u katedrali Srca Isusova. Pod njom je zaredio dijecezanske i franjevačke đakone. U koncelebraciji su sudjelovali i svjetovni svećenici i redovnici. Ovo slavlje su uzveličali i nadbiskup Dr Petar Čule i novoimenovani kotorski biskup Dr Marko Perić. U prepunoj katedrali pročitana je Okružnica naših biskupa za ovu prigodu, a nadbiskup je pročitao i poruku Svetog Oca Ivana Pavla II. Božjem narodu za ovu zgodu. Ona glasi:

"Radosnom spomenu 100-godišnjice rođenja Vrhbosanske nadbiskupije, Sveti se Otac vrlo rado pridružuje i s velikom ljubavlju pozdravlja sve prisutne, te ih potiče nek čuvaju i šire vjeru koja im je predana u baštinu i nek podvostruče ljubav prema Kristu i Crkvi."

MOSTAR: I u Mostaru je svečanom pontifikalnom koncelebriranjem svetom misom koju je predvodio Ordinarij Mons. Pavao Žanić počelo jubilarno slavlje. Misa je bila u 18.00 sati. Na koncelebraciji su bili Dr Marko Perić, kotorski biskup, vice-delegat hercegovačke franjevačke provincije fra Jozo Pejić i tajnik fra Ivan Bebek i brojni svećenici. Vjernici koji su ispunili katedralu dali su poseban draž ovoj proslavi.

BANJA LUKA: Svečano je bilo 5. srpnja i u Banjoj Luci.

Tamo je liturgijsko slavlje predvodio banjalučki biskup Mons. Alfred Pichler, koji je istaknuo potrebu da i današnja generacija prenese poklad vjere budućem naraštaju.

Po nakani i želji naših biskupa poziv ove velike obljetnice je poziv na duhovnu obnovu i produbljenje vjerskog života u ljubavi i zajedništvu sviju na ovim prostorima. To u prvom redu vrijedi za svećenike /svjećovne i redovnike/.

Isto tako poziv na ljubav i zajedništvo upućuje nam još jedna velika obljetnica - 800-godišnjica rođenja sv. Franje.

Dao Bog da svi mi i vjernici i svećenici ostvarimo želju Svetog Oca upućenu za ovaj jubilej, da podvostručimo ljubav prema Kristu i Crkvi.

Bez ove ljubavi jubilej će ostati samo vanjština, manifestacija koja iponekad možda prekriva odsutnost ljubavi duha, a bez ljubavi, zajedništva i poslušnosti prema Crkvi nema pravog kršćanstva ni našeg zajedničkog napretka.

VJERSKA SLOBODA I ZAVRŠNI DOKUMENAT IZ HELSINKIJA

1.IX.1980., dan uoči Madridskog sastanka o sigurnosti i suradnji u Evropi, Njegova Svetost Papa Ivan Pavao II. pisao je osobno šefovima država potpisnica završnog dokumenta iz Helsinkija /1975/. Tom prilikom poslao im je ovaj dokument izloživši njima i njihovim vladama duboke misli o vrijednosti i sadržaju slobode savjesti i vjere, naročito u vezi sa završnim aktom.

1. Katolička Crkva, s obzirom na svoje religiozno poslanje univerzalnog značaja, duboko je svjesna dužnosti da pomaže muškarcima i ženama našega vremena u unapređenju velike stvari mira i socijalne pravde kako bi svijet postajao sve otvoreniji i humaniji. Ti plemeniti ideali, za kojima žarko čeznu narodi, predmet su posebne odgovornosti vlada pojedinih zemalja. Istodobno, zbog velikih promjena u povijesnim i društvenim situacijama, njihovo ostvarenje iziskuje da se o tome, kako bi ono bilo što prikladnije, neprestano iznova razmišlja i da se poduzimaju uviјek nove inicijative koje će imati to veću vrijednost što budu više plod mnogostranog i konstruktivnog dijaloga.

Ako se uzmu u obzir mnogostruki čimbenici mira i pravde u svijetu, čovjeka se jako doima sve veća važnost sveopće težnje za jednakim dostojanstvom svakog muškarca i žene u razdiobi materijalnih dobara i u stvarnom uživanju duhovnih dobara, tj. neotuđivih prava koja su s njima povezana.

Temi ljudskih prava, a naročito slobodi savjesti i vjere, Crkva katolička posvetila je u posljednjim desetljećima svoja razmišljanja, na koja ju je potaknulo svagdanje iskustvo njezina života i života njezinih vjernika iz svih krajeva i društvenih sredina. O toj stvari Crkva želi iznijeti visokim predstavnicima potpisnica završnog dokumenta iz Helsinkija nekoliko misli kako bi se omogućilo ozbiljno ispitivanje sadanje situacije u tom pogledu i kako bi sloboda posvuda bila osigurana. Ona to čini, svjesna da odgovara zajedničkoj obavezi završnog akta iz Helsinkija, a ta je da se "promiče i potiče ostvarivanje građanskih, političkih, ekonomskih, socijalnih, kulturnih i ostalih sloboda i prava koja proistječu iz dostojanstva urođenog ljudskoj osobi i koja su od bitne važnosti za njezin sloboden i potpun razvitak". Na taj se način Crkva nadahnjuje kriterijem koji priznaje "sveopću važnost ljudskih prava i osnovnih sloboda čije poštivanje predstavlja bitni faktor mira, pravde i blagostanja, potrebnih da bi se osigurao razvoj potrebnih prijateljskih odnosa i suradnje među svim državama".

2. Istimemo sa zadovoljstvom da se u toku posljednjih desetljeća međunarodna zajednica, koja pokazuje sve veće zanimanje za očuvanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, zdušno zauzima za poštivanje slobode savjesti i vjere u nekim vrlo poznatim dokumentima, kao npr.:

a/ Opća deklaracija CUN-a o pravima čovjeka od 10. prosinca 1948 /čl. 18/.

b/ Međunarodni sporazum o građanskim i političkim pravima,

potvrđen od Ujedinjenih nacija 16. prosinca 1966 /čl. 18/;

c/ Završni akt Konferencije o evropskoj sigurnosti i suradnji, potpisani 1. kolovoza 1975./"Pitanja koja se odnose na evropsku sigurnost, 1, a/ Deklaracija o načelima međusobnih odnosa u državama koje su sudjelovale na konferenciji: VII. Poštivanje prava čovjeka i osnovnih sloboda, uključivši slobodu misli, savjesti, vjere ili uvjerenja".

Uz to, u tom su završnom aktu, u odsjeku o suradnji koji se odnosi na "kontakte između osoba", nalazi član na osnovu kojega države sudionice potvrđuju "da zajednice religioznog kulta kao i vjerske institucije i organizacije što djeluju u ustavnim okvirima država sudionica mogu na području svoje djelatnosti imati kontakte i susrete te razmjenjivati informacije".

Uostalom, ti međunarodni dokumenti, odraz su uvjerenja koje u svijetu dolazi sve više do izražaja usporedo s razvijanjem problematike o pravima čovjeka u pravnoj nauci i u javnom mnenju raznih zemalja tako da se načelo poštivanja slobode vjere i savjesti priznaje danas u svoj osnovnoj formulaciji istodobno s načelom jednakosti građana u većini državnih ustava.

U skladu s cijelokupnošću formulacija u nacionalnim i internacionalnim pravnim instrumentima koji su gore spomenuti možemo iznijeti pojedine elemente koji vjerskoj slobodi i njezinu ostvarivanju daju odgovarajuće okvire i dimenzije.

U prvom redu, jasno je da je polazna točka za priznavanje i poštivanje te slobode dostojanstvo ljudske osobe koja osjeća neuništivi ljudski zahtjev da djeluje slobodno "prema imperativima vlastite savjesti"/usp. tekst završnog akta pod c/. Covjek, na temelju vlastitog uvjerenja, dolazi do priznavanja i prihvaćanja religiozne i metafizičke koncepcije koja ubuhvaća čitav njegov život s osnovnim izborom i stavovima. To unutarnje uvjerenje, čak ako i ne dovodi do potvrđnog i izričitog priznavanja vjere u Boga, ne može ipak a da ne bude predmet poštivanja u ime dostojanstva svačije savjesti čiji tajanstveni napor traženja i istraživanja ne mogu suditi drugi ljudi. Tako, s jedne strane svaki čovjek ima pravo i dužnost da traži istinu, a s druge strane drugi ljudi i građansko društvo treba da poštuje slobodan duhovni razvoj osobe.

Ta se sloboda zasniva na samoj naravi čovjeka kojem je svojstveno da bude slobodan i ona se nalazi, prema riječima Deklaracije II. vatikanskoga koncila, "i kod onih koji ne udovoljavaju dužnosti da traže istinu i da je prihvaćaju; prema tome vršenje toga prava ne može se priječiti dokle god se poštuje pravedan javni poredak"/Dignitatis humanae, n. 2/.

Drugi, ne manje važan elemenat predstavlja činjenica da se vjerska sloboda izražava činima koji nisu samo unutarnji ni isključivo individualni jer ljudsko biće misli, radi i saobraća s drugima. "Ispovijedanje" i "prakticiranje" religioznih uvjerenja izražava se nizom vidljivih čina, osobnih i zajedničkih, privatnih ili javnih, kojima se stvara zajedništvo s osobama iste vjere kao organske povezanosti vjernika s religioznom zajednicom. Ta povezanost može biti na različitim stupnjevima i različite jačine, već prema tome kakva je priroda ili propisi vjere ili uvjerenje koje se prihvata.

3. Katolička Crkva dala je sintezu svojih razmišljanja o tom predmetu u deklaraciji "Dignitatis humanae" II. vatikan-skog koncila, proglašenoj 7. prosinca 1965., koja za Svetu Stolicu predstavlja dokumenat s posebnom važnošću obvezne.

Toj je deklaraciji predhodila enciklika "Pacem in terris" pape Ivana XXIII od 11. travnja 1963., koja je svečano iznijela činjenicu da "svatko ima pravo častiti Boga ravnajući se prema svojoj savjesti". Smjernice te deklaracije II. vatikan-skog koncila nalaze se i u dokumentima papa Pavla VI., u poruci Sinode biskupa iz 1974. i u poruci upućenoj skupštini Organizacije ujedinjenih naroda prigodom papina posjeta 2. listopada 1979., koja iznosi njezin bitni sadržaj:

"Po svom dostojanstvu svi ljudi, jer su osobe, tj. obdareni razumom i slobodnom voljom, i prema tome osobnom odgovornošću, upućeni su po svojoj naravi i po moralnoj dužnosti da traže istinu, prvenstveno onu koja se tiče vjere. Također su dužni da prihvate istinu čim je spoznaju i daju svoj život usklade prema zahtijevima te istine"/*Dignitatis humanae*, n.2/.

"Po svojoj naravi vršenje vjerskih čina sastoji se prvenstveno u unutarnjim dragovoljnim i slobodnim djelima po kojima se čovjek usmjeruje izravno prema Bogu. Takve čine ne može ni jedna cisto ljudska vlast ni nametati ni zabranjivati. No sama društvena narav čovjeka traži da on vanjskim načinom izražava unutarnje vjerske čine, da u vjerskim stvarima saobraća s drugima i da svoju vjeru isповijeda u zajednici"/ibid., n.3/.

"Te riječi - kako je to bilo iznjeto u govoru pred Organizacijom ujedinjenih nacija - ulaze u bit problema. One isto tako dokazuju na koji način konfrontacija između religioznog poimanja svijeta i agnostičke ili ateističke koncepcije, koja je jedan od znakova našega vremena, može sačuvati svoje ljudske i lojalne dimenzije ne nanoseći štete bitnim pravima savjesti svakog muškarca ili žene koji žive na zemlji"/Govor na XXXIV generalnoj skupštini OUN-a, n.20/.

Tom je prilikom bilo izraženo uvjerenje da "poštovanje dostojanstva ljudske osobe iziskuje, kad se raspravlja o ostvarivanju ljudske slobode, ili se ona želi točno odrediti radi donošenja nacionalnih i internacionalnih zakona i sporazuma, da institucije koje se po svojoj prirodi u službi vjerskog života budu primaoci pomoći". Kad se, naime, radi o tome da se dadne oblik sadržaju vjerske slobode, ako se ne uzme u obzir sudjelovanje onih koji su tu najizravnije zainteresirani i koji imaju posebno iskustvo i odgovornost na tom području, izlazimo se proizvoljnosti i opasnosti da se "na tako intimnom području ljudskoga života nameću propisi i ograničenja protivna pravim religioznim potrebama"/Govor na XXXIX. generalnoj skupštini OUN, n. 20/.

4. U skladu s gornjim pretpostavkama i načelima Sveta Stolica smatra svojim pravom i dužnošću da se pobrine za analizu specifičnih elemenata koji ulaze u pojam "vjerske slobode" i koji predstavljaju njezinu primjenu ukoliko proizlaze iz zahtjeva osoba i zajednica ili ih iziskuju njihove konkretne aktivnosti. U izražavanju i u prakticiranju vjerske slobode uočujemo prisutnost pojedinačnih i zajedničkih, privatnih i javnih elemenata, međusobno usko povezanih, tako da u stvari uživanje vjerske slobode obuhvaća srodne i komplementarne vidove:

a/ na osobnom planu valja voditi računa:

- o slobodi da se prihvati ili ne prihvati određena vjera i odgovarajuće vjerska zajednica;
- o slobodi da se pojedinačno i kolektivno, privatno i javno mogu držati molitveni i kultni čini, da budu na raspolaganje crkve i mesta za kult koliko to iziskuju potrebe vjernika;
- o slobodi roditelja da odgajaju svoju djecu u religioznom uvjerenju kojim je nadahnut njihov vlastiti život kao i mogućnost da djece primaju katehetski i vjersku pouku u zajednici;
- o slobodi obitelji da biraju škole ili druga sredstva koja omogućuju taj odgoj a da pri tom djece ne moraju na sebe preuzimati dadatne obveze koje bi ometale ostvarivanje tih sloboda;
- o slobodi osoba da se koriste vjerskim uslugama gdje god se nalazile, naročito u javnim klinikama i bolnicama, u vojničkim kasarnama i državnim službama kao i u zatvorima;
- o slobodi da čovjek ne bude prisiljan izvršavati na osobnom, građanskem ili društvenom planu djela koja se protive njegovoj vjeri i primati odgoj ili pripadati grupama i udruženjima čija su načela u protivnosti s njegovim vlastitim religioznim uvjerenjem;
- o slobodi da čovjek zbog svojega vlastitog religioznog uvjerenja ne bude predmet ograničavanja i diskriminacije s obzirom na druge građane na raznim područjima u svemu što se odnosi na njegovu karijeru, kad se radi o njegovim studijima, o njegovu radu i zanimanju, o sudjelovanju u građanskim i društvenim odgovornostima itd...;

b/ na planu zajedništva valja voditi računa o tome da vjeroispovijesti, okupljajući pripadnike određene vjere, postoje i djeluju kao društvena tijela što se formiraju u skladu s doktrinarnim principima i s institucionalnom svrhom koja im je svojstvena.

Crkva, kao takva, i konfesionalne zajednice općenito trebaju, kako bi mogle živjeti i ostvarivati vlastitu svrhu, uživati određene slobode, među kojima valja posebno spomenuti:

- sloboda da konfesionalna zajednica ima svoju internu hijerarhiju ili svoje slobodno izabrane službenike prema propisima vlastitog ustrojstva;
- slobodu da odgovorne osobe u religioznim zajednicama, na primjer u Katoličkoj Crkvi biskupi i ostali crkveni poglavari, mogu nesmetano obavljati svoju službu, podjeljivati sveti red svećenicima ili službenicima, imenovati odgovorne osobe za crkvenu službu i saobraćati s onima koji pripadaju njihovoj vjerskoj zajednici;
- slobodu da vjerske zajednice imaju vlastite zavode za religiozni odgoj i za teološki studij u koje će se slobodno moći primati kandidati za svećeništvo i za redovništvo;
- slobodu da se primaju i objavljaju religiozne knjige koje se odnose na vjeru i kult te da se njima čovjek može nesmetano služiti;
- slobodu da se naviješta i prenosi vjerska pouka i poruka usmeno i pismeno također izvan mesta određenih za kult te da se ljudi mogu upoznati s moralnom naukom koja se tiče ljudskih aktivnosti i organizacije društva, sve to u skladu s obvezom iz helsinskih akta da se omogući širenje informacija,

kulture i razmjene znanja i iskustava na području odgoja, što na području vjere odgovara evangelizatorskoj misiji Crkve; - slobodu da su u tu svrhu mogu upotrebljavati sredstva društvenog priopćivanja /tisk, radio, televizija/; - slobodu da se obavljaju djelatnosti na području odgoja i dobrovornog rada koje omogućuju da se provede u djelu evanđeoska zapovijed ljubavi prema braći, a naročito prema onima koji su najpotrebniji.

Uz to:

- u svemu što se odnosi na religiozne zajednice koje, kao i Crkva katolička, imaju vrhovnu vlast ne sveopćem planu, kako to propisuje njihova vjera, imaju odgovornost da preko učiteljstva i jurisdikcije osiguraju jedinstvo sviju pastira i vjernika u istoj vjeri, valja spomenuti slobodu da se održavaju uzajamni odnosi između vrhovne vlasti i pastira i mjesnih religioznih zajednica, slobodu da se objavljuju dokumenti i tekstovi učiteljstva /enciklike, upute.../;
- na međunarodnom planu, slobodu da se omogući komunikacija, suradnja i zajedništvo religioznog značaja kao i sastanci i susreti multinacionalnog ili univerzalnog značaja;
- isto tako na međunarodnom planu, slobodu za vjerske zajednice da se razmjenjuju teološke i vjerske informacije i saopćenja.

5. Sloboda savjesti i vjere u konkretnim gore spomenutim elementima jest, kao što je rečeno, prvo i neotuđivo pravo osobe; štaviše, možemo reći da sloboda, ukoliko ulazi u najintimniju sferu duha, predstavlja opravdanje i temelj ostalih sloboda, usaćen duboko u svaku ljudsku osobu. Naravno, takva se sloboda može ostvarivati i prakticirati na odgovoran način, tj. u skladu s etičkim principima i u poštivanju jednakosti i pravde, koja se može učvrstiti i produbiti pomoću već spomenutog dijaloga s institucijama što se po svojoj naravi nalaze u službi vjerskog života.

6. Katolička Crkva, koja nije ograničena na određeni teritorij i koja nema granica, nego obuhvaća ljude u svim dijelovima zemlje, na temelju svojega mnogostoljetnog iskustva znaće da je gušenje, narušavanje i ograničavanje vjerske slobode donosilo uvijek patnju i gorčinu, duševne i tjelesne kušnje i da i danas postoje na svijetu milijuni osoba koje zbog toga pate. Naprotiv, priznavanje, jamčenje i poštivanje vjerske slobode donosi radost osobama i mir društvenoj zajednici te predstavlja nezaobilazni faktor jačanja moralne čvrstoće jedne zemlje, rasta općeg dobra naroda i obogaćenje međunarodne suradnje u ozračju uzajamnog povjerenja.

Dobro shvaćena vjerska sloboda poslužit će i tome da se osigura red i opće dobro svake zemlje i svakog društva jer su ljudi, kad se osjete zaštićenima u svojim osnovnim pravima, spremniji da se posvete radu za opće dobro.

Poštivanje toga principa vjerske slobode poslužit će i učvršćenju međunarodnog mira, koji je, kao što smo mogli pročitati i u navedenom govoru pred Ujedinjenim nacijama, ugrožen svakim kršenjem ljudskih prava, a naročito nepravednom razdoblom materijalnih dobara i kršenjem objektivnih prava duha, savjesti i ljudskog stvaralaštva, uključujući ovamo i odnos čovjeka prema Bogu. Jedino stvarna garancija punine prava za sve ljude bez razlike može osigurati mir u njegovim temeljima.

7. U tom svjetlu, Sveta Stolica hoće predhodnim saopćenjem učiniti uslugu stvari mira želeći dati svoj doprinos poboljšanju situacije na tako važnom području ljudskoga i društvenoga života, pa u vezi s time i međunarodnog života.

Je li potrebno isticati kako se Sveta Stolica time nipošto ne namjerava miješati u suverena prava države? Naprotiv, Crkva je vrlo zauzeta za dostojanstvo i prava svake nacije, čijem dobru ona želi i obvezuje se dati svoj doprinos.

Sveta Stolica htjela bi na taj način pozvati svijet na razmišljanje kako bi odgovorne građanske vlasti u pojedinim zemljama razmotrile u kojoj mjeri gore izložene misli moraju postati predmet ozbiljnog ispitivanja. Ako to razmišljanje može dovesti do poboljšanja sadašnje situacije, Sveta Stolica izražava spremnost da, u otvorenom i iskrenom duhu, započne u tu svrhu plodan dijalog.

Vatikan, 1. rujna 1980.

DOKUMENTI BISKUPSKE KONFERENCIJE JUGOSLAVIJE

Poruka VBK za kler.

Braćo svećenici!

Živimo u vremenu opterećenom problemima i krizama. Njihova težina teško se može izmjeriti i zato nije moguće izreci koji je problem današnjice stvarno najveći. Mnogi ipak misle da se kroz sve krize i probleme provlači nit pomanjkanja duhovnog života i da je zato danas najveći problem duhovni život.

1. Krize u svijetu

Svjedoci smo velikog zamaha tehnike, velikih otkrića, velikih dostignuća za sve udobniji život čovjeka. Pred nama je ovladavanje svemirom, prirodnim silama, ali na žalost ne i duhovnim životom čovjeka. Sve je to - s jedne strane - obogaćenje čovjeka, ali u isto vrijeme i duhovno osiromašenje. Svi veliki tehnički uspjesi čovjeka upozoravaju nas na blistavu civilizaciju budućnosti, ali također strahovito prijete vlastitim uništenjem. Čovjek je naime trovan, izranjen, iznutra poremećen i sve manje sposoban da u pravom smislu riječi bude čovjek autentičan, neotuđen.

Nezadovoljstva, ubojstva, pobačaji, droge, nasilja, ratovi, razaranja, potpuna neodgovornost na području seksualnosti "raspadanje duša" rječito nam govore o vlastitom osušenju i tragično vape za novim životnim sokom koji bi trebao kolati našim žilama umjesto iskvarene krvi.

Posvuda se osjeća želja za čišćim zrakom, a najviše upravo u zemljama s velikim tehničkim dostignućima. Ljudi i žene,

mladići i djevojke, pa i djeca, željni su novoga života u ko-
me će biti manje programirani, manje robovi, a više ljudi, vi-
še slobodni i duhovni. O tome svjedoči niz "duhovnih pokreta"
koji su nastali kao izraz želje čovjeku našega vremena za is-
tinskim duhovnim životom.

2. Krize u Crkvi

I u Crkvi nailazimo na krize i probleme. Onjima se ras-
pravlja na sinodama, na konferencijama, na sastancima, na raz-
nim tribinama. Traže se uzroci, traže se izlazi. Vrlo često se
povezuju s disciplinom, strukturama, stoljetnom praksom. Odgo-
vornost za krize u Crkvi prenosi se s vrlo jeftinom etiketom
samo na one koji su "vladajući u Crkvi". Jedni zato napadaju
i ruše, a drugi brane. Za jedne je to izvor napetosti, a za
druge bedem sigurnosti.

Cini se međutim da izvor kriza nije u tome, pa da zato ne-
ma smisla napadati niti pod svaku cijenu braniti. Niz primje-
ra govore da krize i problemi postoje bez obzira da li smo
staro porušili ili ostavili, jer su problemi u čovjeku, u nje-
govoj nutrini, u njegovom nutarnjem životu, u stanju njegove
duhovnosti. Zato izlaz i rješenje nije u rušenju, nego u izgrad-
nji, izgradnji duhovnog života. Možda smo tu nutarnju izgradnju
podcijenili i zanemarili.

3. Kriza u nama

Na jednom smo mi svećenici osjetili da smo slabi, da ne
možemo izvršiti ono što se od naš očekuje i traži. Zapali smo
u iskušenje i krizu, jer nas isti val zaplijuskuje kao i čitav
svijet, pa i Crkvu. Udišemo zrak zagaden te i mi osjećamo da
nas put kojim idemo vodi do vlastitog gušenja. Osjećamo kako
su naši zidovi poljuljani, na mnogim mjestima napukli i ispre-
kidani vlastitim slabostima i otpadima. Često se trudimo i lo-
mimo, ali bez uspjeha. Osjećamo da smo sve siromašniji i nespo-
sobniji da bismo obogatili one kojima smo poslani.

Zašto je to tako? Možda zato što smo zaboravili da i
"najsvetija djela" mogu biti štetna ako su nas odijelila od
Njega. Možda je to zato što smo izgubili veći osjećaj za Boga,
osjećaj za Njegovu prisutnost, osjećaj za Misu i smisao za a-
doraciju pred Presvetim.

Izvor je krize u duhovnoj suši, u duhovnoj gladi i u tra-
ženju krive hrane. I zato zaista nema smisla kriviti druge i
suditi bilo koga, nego povratiti se sebi, ući u svoju nutrinu,
u sebi se promijeniti. Ništa izvan nas ne može biti izvor na-
še hladnoće i mlakosti, pa ni propisi, ni strukture, ni stoljet-
na praksa. Krivnja i izvor može biti samo u nama, jer se ponaj-
češće brinemo za mnoge stvari, a u isto vrijeme zaboravljamo
ono najvažnije.

U potrazi za izvorom posizemo za praznim kladencima koji
vodu ne mogu držati, a puštamo da pokraj nas teku izvori ži-
ve vode. Potrebno je da postanemo svjesni kako nismo stvoreni
za buku nego za sabranost, da nam život treba biti priprava za
nebo, da trebamo proći kroz pustinju života hraneći se Manom
s neba. Zato je za nas potrebno da se euharistijski usmjerimo,
da se uvjerimo kako sami ništa ne možemo, ali i da nismo sami,
da je Bog s nama.

Duhovnost jedinstva

Da se izbjegnu svećeničke krize i padovi te da nam duhovni život raste, potreban nam je smisao za jedinstvo koje karakterizira čitavu duhovnost svećenika. To je u naravi svećeničkog Reda.

a/ Jedinstvo s Kristom i Crkvom

Naše jedinstvo s Kristom, Svećenikom, Pastirom i Učiteljem, oživljava svećeničku milost. Većom povezanošću s Kristom rast će intimniji i familijarniji život s Bogom i svećenik će se osjećati jačim u radu za širenje Kristova kraljevstva. Da se to ostvari, potrebno je osim slavljenja svagdanje Mise: molitva, meditacija, sakramenat pokore i pouzdanje u Gospodina.

Ovo jedinstvo s Kristom dosljedno nameće jedinstvo s Crkvom, imajući uvijek u vidu prisutnost Duha Svetoga koji je princip i snaga jedinstva i reda; on je koji inspirira, potiče i čuva nepogrešivost Crkve u naučavanju vjere i morala pod vidljivim vodstvom Pape u jedinstvu i surađnji s Apostolskim zborom.

Crkva - osim navještanja i utvrđivanja vjere i morala - ima i svoje propise i odredbe, što se ne smiju omalovažavati, već slušati i obdržavati. Oponirati ili odbacivati, velika je pogibelj za svećenika da izgubi svoj identitet. Slučajevi napuštenih svećeničkih zvanja ponajčešće nisu u pitanju izgubljene vjere, već u neposlušnosti odredbama Crkve za vršenje svećeničke službe. Ta neposlušnost dolazi od slabog ili nikakvog provođenja duhovnog života.

b/ Jedinstvo s biskupom

Dogmatska konstitucija "Lumen gentium" i dekret "Presbyterorum ordinis" označuje jasno da su svećenici pomoćnici i suradnici biskupskega Reda, a u službi iste misije koja se identificirala s misijom koju je Krist dao apostolima. Prezbiterat promazlazi od biskupskega svećeništva, jer je vlastitost biskupa da daje svećenički red. Polaganjem biskupovih ruku Bog je darivatelj svećeničke milosti i karaktera, a biskup je znak i instrumenat kojim se Bog služi da podari milost prezbiterke službe.

Stoga su prezbiteri u sakramentalnom jedinstvu s biskupom, koji imaju puninu Kristova svećeništva. Tu puninu ima za sebe, ali ima da je participira s drugima. Ta sakramentalna datost treba da utječe na duhovni život prezbitera te da postane nuntijska karakteristika i jedna dimenzija ljubavi, kao i međusobna povezanost.

Odnos svećenika i biskupa u jednoj biskupiji proizlazi iz jedinog sakramentalnog izvora. Stoga biskup treba gledati u svećenicima ne samo suradnike, pomoćnike i savjetnike, nego prijatelje i braću. A svećenici trebaju gledati u biskupu Oca, učitelja i pastira po čemu se osjećaju ujedinjeni u iskrenoj ljubavi i posluhu.

Svećenici neka ne budu samo formalno povezani s biskupom zbog juridičkih obaveza, već tijesno povezani za dobro mjesne Crkve, kao i cijele Kristove Crkve. Svećenik ne smije dopustiti da biskup bude izoliran u njegovoj teškoj pastoralnoj službi, što je cilj onih koji su protiv jedinstva svećenstva s biskupom.

Svećenici, pod svaku cijenu čuvajte jedinstvo sa svojim dijecezanskim biskupom! Svaki pojedinačni rascjep jest rušenje Crkve što današnji ateizam i želi.

c/ Svećeničko jedinstvo

Budući da smo isto svećeništvo, sačinjavamo jedan prezbiterij, u kojem se zajedništvo ne može ograničiti samo na transcedentalne vrijednosti; treba valorizirati ljudske vrijednosti istog zajedništva, što je veoma važno. Pogibeljno je da se svećenik prepusti osamljenosti, jer ako se osjeća samim, a ne komunicira s drugim svećenicima, on raste u jednom opasnom individualizmu. Svećenik se treba držati načela "da se ne osjeća stranim jednom drugom svećeniku". Treba što više da bude povezan sa svakim subratom i da traži dubinu ovih veza koje dolaze od susreta sa samim Kristom i od služenja istom poslanju.

Neka se svećenici međusobno poznaju i vrednuju prigodne susrete. Svećeničko bratstvo treba imati takve dimenzije da ono bude znak i poticaj da Božji narod može reći: "Vidite kako se ljube!" Krist sam kaže: "Po ovome će se poznati da ste moji učenici, ako se ljubite."/Iv 13,35/

Krepost ljubavi je teološka krepost, ali ona ne nalazi prostora ako ne preko življenja ljudskih krepести, koje čine bratstvo vidljivim, a to su: razumijevanje, prihvatanje, dialogiziranje, susjećanje, opraštaj, strpljivost, potpomaganje, savjesno prosuđivanje i sl. Ove moralne krepости stvaraju prostor u koji će se poslije ukorijeniti teološka ljubav. Ako toga nema, prigovorit će nam sv. Ivan: "Ako netko tvrdi da ljubi Boga, a mrzi brata, lažac je, jer tko ne ljubi svoga brata koga vidi, ne može ljubiti Boga koga ne vidi."/Iv 4,20/

Z a k l j u č a k

Ova Euharistijska godina jest providnosna za čitav Božji narod, a posebno za svećenike koji svakodnevno trebaju živjeti Euharistiju po slavljenju Mise, po adoraciji i meditaciji pred Presvetim.

U pojedinim biskupijskim i metropolijskim središtima održat će se Euharistijski kongresi - ne toliko radi slavlja, nego radi zajedničkog življenja Krista u Euharistiji, da po Njemu, u Njemu i s Njime budemo jedno.

Svećenici su u prvom redu pozvani da se duhovno pripreme za Euharistijske kongrese, jer kao predvoditelji i prvi organizatori euharistijske obnove svojim žarom i radom oni su dužni dati glavni dio.

Vijeće za kler BKJ priprema "Dane svećeničke duhovnosti" u Sarajevu od 7. do 9. srpnja s naslovom "Prezbiter i Euharistija. Ovo je već osmi susret što ga upriličuje naše Vijeće za svećeničku duhovnost, osim nekoliko susreta svećeničkih dijecezanskih delegata s našim Episkopatom.

Pozivamo Vas da prisustvujete ovom našem zasjedanju u Sarajevu. To će biti dani naših bratskih susreta, dani razmišljanja i razmatranja o Kristu u Euharistiji, o Kristu koji je među nama i u nama.

Braćo svećenici, ujedno Vas molimo da surađujete sa Vijećem za kler, bilo preko svojih dijecezanskih delegata, bilo osobnim dopisima i prijedlozima. Potrebna nam je suradnja radi

upoznavanja naše svećeničke problematike, da bi se na razini Biskupske konferencije moglo učiniti nešto više za dobro našega klera, dijecezanskog i redovničkog=

Dopise šaljite na Tajništvo Vijeća za kler BKJ, ZAGREB, Kaptol br. 1.

Zagreb, 29. travnja 1981.

VIJEĆE ZA KLER BKJ

PRIOPĆENJE ZA TISAK B K J =====

U Zagrebu je od 28. do 30. travnja 1981. g. održan redoviti proljetni sabor Biskupske Konferencije Jugoslavije. Ovom skupu biskupa na početku je prisustvovao i Apostolski Pronuncij iz Beograda Mons. Michaele Cecchini.

Na dnevnom redu našlo se je razmatranje trenutne situacije u kojoj se je našla naša Crkva. Stvar je svestrano i temeljito razmotrena, podnesene su sve raspoložive informacije i ocijenjeno je da biskupi u ovom trenutku moraju progovoriti, jer bi šutnja bila težak propust. Zato sa ovoga sabora biskupi daju u javnost svoju izjavu koja je u prvom tajnom glasanju prihvaćena jednoglasno.

O žalosnoj pojavi poplave nudizma bilo je govora još na prošlom jesenskom saboru BK, ali je pojava toliko zabrinjavajuća da katolički episkopat sa ovoga sabora daje i o toj stvari izjavu uz bolnu konstataciju da se u ovoj materiji moralni interesi naroda svjesno žrtvuju materijalnom profitu.

Kao i mnogo puta do sada biskupi sa žalošću doživljavaju neizdrživu stvorenu situaciju u Hercegovini, pa ponovno s još više isčekivanja upiru svoje oči u Svetu Stolicu da snagom svoje vlasti i auktoriteta konačno uspostavi crkvenu zakonitost i slogu.

Biskupi su se s velikim interesom upoznali s porukom Svetog Oca šefovima država o vjerskoj slobodi u vezi sa završnim aktom iz Helsinkija pred jesenašnje zasjedanje konferencije o evropskoj sigurnosti i suradnji u Madridu.

Budući da je ova 1981. godina od Ujedinjenih naroda proglašena "godinom invalida" naša Crkva učestvuje u tome i za tu zgodu upućuje našoj javnosti prigodno pastirsко pismo.

Svetoj Stolici su predloženi naši konzultori u Tajništvu za nevjerujuće.

Odlučeno je da se u litanijama Svih Svetihiza zaziva svetog Benedikta unese i zaziv: Sveti Ćirile i Metode, molite za nas.

Naša BK je na traženje komisije "Iustitia et Pax" podnijela kao svoj prijedlog niz tema koje bi se obradile na rednih godina u običajenoj Papinoj poruci za Dan mira.

Na proslavi godišnjice carigradskog i efeškog općeg crkvenog sabora koja će se održati ove godine u Rimu na Duhove naš

episkopat predstavlјат ће Mons. Josip Arnerić, biskup šibenski.

Biskupima je na ovom saboru podnesen iscrpan izvještaj o radu naših predstavnika na jesenašnjoj Sinodi biskupa u Rimu.

Na ekumenskom susretu Srkava i crkvenih zajednica Evrope koji će se u mjesecu studenom održati u Danskoj naš episkopat predstavlјat ће Dr Alojzij Šuštar, nadbiskup ljubljanski.

Mons. Šuštar ће također ubuduće biti naš stalni promatrač pri austrijskoj Biskupskoj konferenciji.

Na saboru su biskupi podržali pastoralna nastojanja koja će pripremati naše vjernike za posvetu Pezgrešnom Srcu Marijinu.

Biskupi su odredili da se za nepomični oltar osim prirodnog kamena kao materijal može upotrijebiti također umjetni kamen, metal i plemenito tvrdo drvo.

Razgovaralo se pobliže i o tome kako bi se u smislu dokumenata Sv. Stolice i kod nas ostvarila želja da dijaceze koje imaju dovoljno svećenika pruže pomoć dijeceza koje trpe zbog manjka klera.

Prema običaju i na ovom saboru podneseni su izvještaji o radu pojedinih Vijeća BK kao i finansijski izvještaj.

Hrvatski dio episkopata zaključio je da treba provesti u život lanjsku odluku da se na teološke škole i fakultete uvede kao poseban predmet pastoral selilaštva.

Biskupi su informirani o radovima na pripremanju novog popravljenog hrvatskog prijevoda lekcionara. Također im je prezentiran nacrt liturgije euharistijskih procesija koji je prihvaćen.

TAJNIŠTVO BKJ

UVOZ ROBE ZA POTREBE VJERSKIH ZAJEDNICA

SFR Jugoslavija

SAVEZNI SEKRETARIJAT ZA VANJSKU TRGOVINU

Br. 18-4724

31.III.1981. god.

B e o g r a d

PRÉDSJEDNIŠTVO BISKUPSKE
KONFERENCIJE JUGOSLAVIJE
Z a g r e b

U vezi sa vašim podneskom 98/81 od 21. marta 1981. godine, koji se odnosi na pitanje uvoza robe bez plaćanja protivuvrednosti za potrebe verskih organizacija i ustanova u Jugoslaviji, obaveštavamo vas o sledećem.

Prema navodima iz vašeg podneska, kod uvoza robe bez plaćanja protivuvrednosti, koju dobijaju verske organizacije i ustanove u Jugoslaviji iz inostranstva, iste su nailazile na određene poteškoće kod primene Naredbe o načinu i rokovima za podnošenje prijava /"Službeni list SFRJ" br.60/77/ i Pravilnika o uslovima pod kojima se roba izvozi ili uvozi bez naplata, odnosno plaćanja protivuvrednosti /"Službeni list SFRJ" br. 61/77/.

Ovom Sekretarijatu u 1980. godini obratile su se 13 verskih ustanova po pitanju uvoza bez plaćanja protivuvrednosti /crkvena zvonči, harmonijumi, fotokopirne mašine itd./. Na sve ove podneske a imajući u vidu da se radi o robi koja služi za obavljanje delatnosti ovih organizacija, Savezni sekretarijat za spoljnu trgovinu dao je pozitivno mišljenje za uvoz bez plaćanja protivuvrednosti.

Isto tako, na zahtev pojedinih verskih ustanova da se uvoz bez plaćanja protivuvrednosti izvrši direktno, a ne preko registrirane organizacije udruženog rada za obavljanje spoljnotrgovinskog prometa ovaj Sekretarijat je odobrio, na osnovu Zakona o prometu robe i usluga sa inozemstvom /"Službeni list" br. 15/77 i 17/78/, da mogu za svoje potrebe izvršiti pojedinačan posao spoljnotrgovinskog prometa.

Sa tih razloga, smatra se da nema potrebe da se dopuni Naredba o načinu i rokovima za podnošenje prijave i Pravilnik o uslovima pod kojima se roba izvozi ili uvozi bez naplate, odnosno plaćanja protivuvrednosti, jer će ovaj Sekretarijat i ubuduće izdavati pojedinačne saglasnosti, kada se u svakom konkretnom slučaju za izuzeće u smislu člana 42. navedenog zakona obrati sa zahtevom odnosna verska zajednica.

Pomoćnik Saveznog Sekretara
Dobrila Nikolajević, v.r.

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET ZAGREB

Broj: 315/81.

Na Petrovo 1981.

APEL SVOJ NAŠOJ KATOLIČKOJ JAVNOSTI
ZA GODIŠNJU POMOĆ BOGOSLOVNOM FAKULTETU U ZAGREBU

Svim župnicima i upraviteljima crkava!
Svim župnim i redovničkim zajednicama!
Svim vjernicima i ljudima dobre volje!

Draga braćo i sestre! Prijatelji!

1. Po odluci naših biskupa na Biskupskoj Konferenciji u Zagrebu u svibnju 1976. godine, druga nedjelja rujna određena je kao nedjelja skupljanja pomoci za nas Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu. Stoga se i ove godine Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu obraća Vašoj dobroti i razumijevanju, očekujući Vašu velikodušnu darežljivost za narednu školsku godinu.

Dok Vam se ponovno obraćamo, smatramo svojom prvom dužnošću da Vam se zahvalimo na Vašoj dosadašnjoj dobroti i velikodušnosti. Ima vjerničkih zajednica i pojedinaca koji su nas u tome osobito zadužili. Koliko smo mogli, mi smo im se nastojali i pojedinačno zahvaliti, a sada to činimo svima bez razlike na ovaj općenit način.

2. Smatramo da će Vam biti drago ako Vam u ovoj prilici iznesemo podatke iz povijesti našeg Fakulteta, najviše crkvene

znanstvene ustanove na našem tlu. Današnji Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu jest kontinuirani i razvojni nastavak prvotne katedralne škole koja se u Srednjem vijeku oblikovala nakon osnutka zagrebačke biskupije, god. 1093/94. Ta katedralna škola doživljava svoju veću reformu i uzdizanje za biskupovanja bl. Augustina Kažotića /1303-1322/.

U doba Tridentskog koncila god. 1564. biskup Juraj Drašković osniva "seminarium clericorum", sjemenište za odgoj i izobrazbu budućih svećenika. "Ova je škola otvarala perspektive i duhovnim i svjetovnim službama", pa se stoga može smatrati prvim - ako ne sveučilištem, a ono bar u nukleusu teološkim fakultetom /Antun Ivandija, Zagrebačka crkvena /katedralna/ škola..., u Bogoslovska smotra, 1969. 4. 330/.

Daljnji, odlučni korak u povijesti našeg Fakulteta predstavlja povelja austrijskog cara Leopolda I. Kao kralj Hrvatske, Dalmacije i Slavonije on god. 1669. podjeljuje sveučilišna prava i povlastice novoosnovanoj isusovačkoj akademiji u Zagrebu. Taj je njegov akt prihvatio i potvrdio hrvatski državni sabor 4. studenog 1669. Taj se dan smatra začetkom Hrvatskog sveučilišta u Zagrebu, a na našem se Fakultetu slavi kao fakultetski dan.

Kad je god. 1874. osnovano moderno Hrvatsko sveučilište u Zagrebu, Katolički bogoslovni fakultet ušao je u njegov sastav kao prvi od tri matična fakulteta. I tako je bilo do god. 1952. kada je administrativnim aktom gradanskih vlasti naš Fakultet isključen iz sastava Zagrebačkog sveučilišta.

Otad naš Fakultet - zajedno s Teološkim fakultetom u Ljubljani djeluje kao najviša crkvena znanstvena ustanova u našim stranama i ovisi o crkvenim vlastima te se ravna po crkvenim zakonima. U tom smislu temeljem mu je rezolucija Biskupske konferencije Jugoslavije od 22. travnja 1952. i izjava Svetе kongregacije za sjemeništa i sveučilišta od 10. rujna 1952.

3. Vrijedno je upoznati se s temeljnim tekstrom spomenute biskupske rezolucije:

a/ Katolički fakultet u Zagrebu i Ljubljani ostaju i unaprijed na životu kao crkvene ustanove/.../ na način koji odgovara propisima apostolske konstitucije "Deus scientiarum Dominus".

b/ Katolički Episkopat priznaje tradicionalnu autonomiju teološkim fakultetima u Zagrebu i Ljubljani, pod nadzorom mjesnog Ordinarija koji je ujedno i veliki kancelar fakulteta...

c/ Oba su fakulteta - zagrebački i ljubljanski - interdi-jecezanske ustanove. Radi toga za njihove ekonomske potrebe i za njihov znanstveni rad i razvitak moraju se brinuti najprije ordinariji, odnosno veliki kancelari u Zagrebu odnosno Ljubljani. Ordinariji drugih biskupija sudjeluju kod toga razvjeta dobrovoljnim prinosima vjernika i naročito doprinosima za slušače..."

4. Tu je svoju raniju odluku odjelotvorila Biskupska konferencija Jugoslavije time što je u svibnju 1976. odredila drugu nedjelju rujna kao dan skupljanja pomoći za naš Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu.

Potaknuti, dakle, tim razumijevanjem i odlukom naših biskupa, mi Vam se dakle, dragi prijatelji, i ove godine obraćamo za velikodušnu pomoć za daljni opstanak i razvoj našeg Fakulteta.

Boga od kojega "dolazi svaki dobar dar"/Jak 1,17/ molimo da uzvrati i nagradi Vašu darežljivost prema nama.

DEKAN FAKULTETA:

Red. prof. dr Celestin TOMIĆ, v.r.

BISKUPSKI ORDINARIJAT MOSTAR
Broj: 644/81.

Mostar, 20.kolovoza 1981.

SVIM ŽUPSKIM UREDIMA NAŠIH BISKUPIJA

Prema odluci naše Biskupske konferencije - donešene još u svibnju 1976. god. - II. nedjelja mjeseca rujna je već ustaljeni dan za primanje priloga u obliku najavljenе kolekte kao pomoć naših crkvenih ustanova za Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu.

Kao i proteklih godina preporučujemo apel, koji kroz navedeno vrijeme Uprava tog Fakulteta svake godine preko naših Ordinarijata upućuje našim crkvama za novčanu pomoć.

Prikupljeni prilozi neka se čim prije dostave ovom Ordinarijatu, a onda ćemo ih kao cijelokupnu kolektu iz naše Biskupije poslati Fakultetu.

+ Pavao, biskup

ZAMOLJENI OBJAVLJUJEMO
++++++

Župnik u Sremskoj Kamenici Nikica Mihaljević dao je tiskati

CRKVENE PJESME - PLAKATE tiskane na hamer papiru /loox70 cm/ čitljive i sa 15-ak metara mogu Vam pomoći kod uvježbavanja pjevanja na vjeronauku ili sa zborom, kao i u samoj liturgiji. Pjesme su tiskane za vrijeme kroz godinu /per annum/: 8 za ulaz i prikazanje; 9 pričesnih; 10 marijanskih i 8 duh. šansona. Svaka pjesma ima pripadnu letvicu kao i vrpcu za vješanje. Cijena pojedine pjesme iznosi 40 ND. Popis pjesama može se dobiti na adresi: RKT Župski ured

Zmajev trg 17

21208 SRIJEMSKA KAMENICA

časnik VJL, I

VIJESTI IZ CRKVE - ATENTAT NA SVETOGA OCA

Kao što je već opširno javljeno, turski državljanin Mehmed Ali Aka izvršio je atentat na Svetoga Oca 13. svibnja na trgu sv. Petra u Rimu. To se desilo kad je Sveti Otac sišao na trg da održi svoju riječ okupljenom mnoštvu u uobičajeno vrijeme srijedom. Sveti Otac je odmah prevezen u rimsku kliniku sveučilišta "Gemelli" gdje je nad njim izvršen kirurški zahvat koji je trajao više od nekoliko sati.

Vijest o ovom atentatu izazvala je žalost ne samo kod katolika nego svih ljudi koji su na različite načine izrazili svoje simpatije prema Svetom Ocu. Zločin je izazvao zgražanje u svijetu uopće. Neobično je dirnula svijet činjenica da je Sveti Otac oprostio atentatoru. Po čitavom Katoličkom svijetu molilo se za Svetoga Oca i za njegovo ozdravljenje. Tako je učinjeno i u našoj biskupiji, u katedrali, gdje je naš Biskup Ordinarij predvodio concelebraciju za vrijeme koje je živo iznio tok događaja, jer je u to vrijeme bio u Rimu, a molilo se i u svim našim župama za ozdravljenje Svetog Oca.

Hvala Bogu, ozdravlje Svetog Oca se vidno popravilo. On je napustio kliniku i nalazi se u Castel Gandolfo. Želja je svakog vjernika da Sveti Otac što prije ponovno preuzme u potpunom ozdravlju sve poslove koje je do atentata obavljao. Neka Majka Božja, koju on tako štuje i časti izmoli to svojoj Crkvi.

Don MARKO - Kotorski biskup

+++++

Naši su vjernici bilo preko radija ili naše katoličke štampe već doznali da je Sveti Otac Ivan Pavao II imenovao Msgr. Don Marka Dr Perića rezidencijalnim biskupom kotorske biskupije.

Ova vijest nas je i obradovala ali i ožalostila. Obradovala jer ga je Bog pozvao da bude pastir njegove duduše malene ali po svojoj tradiciji, svijim blaženicima, kulturi i vjeri slavne kotorske biskupije. Kotorska biskupija nije imala biskupa od 1950. god., nego je njom upravljao Apostolski administrator Mons. Gracija Ivanović.

No ta nas je vijest i rastužila, jer iz naše sredine odlaže doista Božji čovjek i svećenik koji nije žalio ni žrtve ni truda u službi Bogu i svome narodu. Po svojoj nemetljivosti, dobroti, požrtvovnosti i razumijevanju za svakoga on je bio i ostao za stare kao i mlade svećenike naše biskupije jednostavno don Marko. Uvijek je imao vremena za drugoga. Novi biskup rođen je 14. listopada 1926. god. u selu Donji Jasenjani župe Bijelo Polje kod Mostara. Rođen je u brojnoj obitelji. Roditelji su mu imali devetero djece. Osnovnu je školu završio kod CC. Sestara u Bijelom Polju, a gimnaziju u Travniku i Zagrebu. U Zagrebu je završio teologiju i doktorirao na Bogoslovskom fakultetu radnjom: "Deproletarizacija radništva po kršćanskoj socijalnoj nauci".

Nakon svog ređenja 1952. god. služio je kao mladi svećenik u župama Rašeljke, Vinica i Sipovača. Tajnik je biskupije u Mostaru od 1958. godine. 1970. god. postaje generalnim vikarom

a 1972. god. provikarom, da bi ga novi Ordinarij Mons. Pavao Žanić 1980. god. imenovao ponovo generalnim vikarom. Na toj službi ga je zateklo imenovanje kotorskim biskupom. To mu od srca čestitamo.

Veoma je bio dirljiv oproštaj don Marka u katedrali 19. srpnja od svijeta i svećenika njegove mostarske biskupije. Od sadašnjeg Ordinarija izrečena mu je zaslужna hvala, a od mostaraca koje je on duge godine radeći u biskupiji susretao od don Marka se oprostio i na svemu zahvalio Gosp. Jure Čule, a djeca su izvela prigodni recital.

Ponovno smo se, brojni svećenici, naš Ordinarij Msgr. Pavao Žanić, naš nadbiskup Dr Petar Čule i brojni vjernici okupili u Kotoru u čuvenoj katedrali sv. Tripuna oko našeg don Marka da se veselimo njegovoј posveti. Bio je to dogadaj ne samo za Boku Kotorsku nego i za sve nas prisutne. Molitva- ma i pjesmama zamolili smo Blaženu Gospu i blaženike kotorske biskupije da novog biskupa prate svojim zagovorom.

Na svečanom rukcu oba naša biskupa izrekle su svoje čestitke novom biskupu.

Pored brojnih obaveza koje je imao, don Marko je nosio glavni teret oko uređivanja i izdavanja Službenog vjesnika mostarsko-duvanjske i mrkanjsko-trebinjske biskupije. Ovom prilikom zahvaljujemo iskreno za sve. On će i dalje ostati među nama po svojoj dobroti i lijepom primjeru. Ostat će i u našim molitvama. Nek po njemu Gospodin ostvari u svojoj Crkvi ono što želi i nek njegov rad i dalje bude na čast Bogu, na korist narodu u kojem djeluje i na ponos našoj biskupiji!

MEDUNARODNI EUHARISTIJSKI KONGRES U LURDU

Od 16. do 23. srpnja o.g. u Lurdru je održan 42. međunarodni euharistijski kongres. No nije se samo Euharistija na poseban način častila u Lurdru nego po cijelom katoličkom svijetu, jer ova je godina proglašena euharistijskom godinom. Njom se želilo potaknuti i svećenike i vjernike da Euharistiju stave u središte svoga kršćanskog života. Svima nam je povjerena ta velika tajna vjere i traži od nas ljubav i štovanje prema ovom sakramantu.

Prvi Euharistijski Kongres Splitske Metropoliјe

I u nekim našim biskupijama organizirani su u ovoj godini euharistijski kongresi. Tako će i prvi euharistijski kongres Splitske Metropolije, koji se održava pod geslom "Da svi budu jedno" imati završno slavlje u Splitu i Vepricu.

Donosimo program slavlja u Vepricu:

3. rujna: Zbor svećeništva i redovništva

Koncelebrirana misa u 9. sati u Otkrivenoj bazilici,
zborovanje i procesija.

4. rujna: Zbor angažiranih vjernika

- u 9,30 s. koncelebrirana misa recitirana

- u 16 s. zborovanje po skupinama, svečana koncelebracija
s procesijom.

5. rujna: Zbor Karitasa metropolije, bolesnika i njihovih pomoćnika

- u 9.s. koncelebracija

- u 17 s. Metropolijada-vjeronaučno natjecanje metropolije.

- u 20-23 s. molitveno bdjenje mladih.

6. rujna: VELEZBOR BOŽJEG NARODA CIJELE METROPOLIJE!

Od 7-9 s. prigoda za ispovijedanje.

- u 8,30 s. dolazak uzoritog kardinala Silvija ODDIA,
prefekta Kongregacije za svećenike, u pratnji naših
nadbiskupa i biskupa.

- u 9,30 s. početak završnog slavlja Prvog metropolitanskog
euharistijskog kongresa:- pozdrav metropolite domaćina-
mons. FRANE FRANIĆA.

Misu predvodi i propovijeda uzoriti kardinal Silvio Oddi,
uz koncelebraciju prisutnih nadbiskupa, biskupa, provinci-
jala i svećenika.

Na kraju mise Kongres pozdravlja mons. Franjo Kuharić,
zagrebački nadbiskup i predsjednik BK.

U 15.s Svečana procesija, sa završnim govorom predsjednika
M E K -a mons. Josipa Arnerića, šibenskog biskupa.

- Smotra pjevačkih crkvenih zborova.
- Svršetak euharistijskog kongresa.

Pozivamo svećenike, redovnike i redovnice, kao i
ostale vjernike da prema svojim mogućnostima uzmju učešća
u ovim velikim slavljima.

VIII. DANI SVEĆENIČKE DUHOVNOSTI

Ovogodišnji dani svećeničke duhovnosti, osmi po redu, bili
su u Sarajevu od 7. do 9. srpnja o.g. Tema dana bila je PREZBI-
TER I EUHARISTIJA. Tema je kao što se vidi veoma aktuelna i
bila je lijepo prihvaćena od svih sudionika /oko 80/.

Nadbiskup Dr Marko JOZINOVIC, domaćin ovogodišnjih dana
svećeničke duhovnosti, izrazio je svoju radost što se oni odr-
žavaju u Sarajevu, kad Vrhbosanska metropolija slavi loo-obljet-
nicu ponovne uspostave redovite crkvene higerarhije. Pre-
davanja 1. i 3. dana bila su u Nadbiskupskoj teologiji u Sar-
ajevu, a 2. dana u Franjevačkoj teologiji na Butmiru. Teme pre-
davanja prvog dana: o. dr Bonaventura DUDA, "Euharistija je čin
Krista i Crkve"; o. dr Danijel KRŽELJ, "Euharistija - središte
prezbiterovе službe i života".

Drugog dana predavali su: Dr Franjo KOMARICA, "Prezbiter, predsjedatelj euharistijske koinonije"; dr Ivan ŽIRDUM, "Predsjedatelj Euharistije predvoditelj crkvene dijakonije".

Treći dan održao je predavanje slovenski župnik Ivan LIKAR, "Euharistija, izričaj i izvor zajedništva prezbiterija". Ovo smo predavanje pratili u podijeljenom prijevodu na hrvatskom Jeziku što ga je učinio Mons. Đuro PUKEĆ. Poslije podne dr Zvonimir BAOTIĆ govorio je na temu "Misijska duhovnost prezbitera".

Sva su predavanja bila dobro teološki obrađena. No ono što im daje posebnu draž bio je pastoralno praktični vid koji je svaki od predavača na sebi vlastit način iznosio. Bilo bi vrijedno da se predavanja tiskaju. Otvorene diskusije po grupama iza predavanja pružile su jednu široku panoramu iskustva i mišljenja u pogledu stvarnog kršćanskog duhovnog života u pojedinim našim krajevima i određenim sredinama. Govorilo se o slabostima ali i o mogućnostima da se stanje popravi. Sve je to čovjeku dalo mogućnost da proširi u otvorenom bratskom dijalogu horizonte i svog vlastitog shvaćanja i time se istinski okoristi.

Dani svećeničke duhovnosti su doista i bili dani duhovnosti. Na njima se dosta molilo. Vrhunac su dakako bile koncelebracije svećenika.

Prvi dan svečanu koncelebraciju predvodio je nadbiskup Dr Marko JOZINOVIC uz homiliju. Drugi dan predvodio je naš ordinarij Mons. Pavao ŽANIĆ koji je izrekao pod misom veoma lijepu homiliju, a treći dan u sarajevskoj katedrali, u kojoj se za tu prigodu skupilo puno svijeta, koncelebraciju je predvodio predsjednik vijeća za kler šibenski biskup Mons. Josip ARNERIĆ. Svojom pobudnom propovijedi oduševio je prisutne.

Moljenje časova, vespere uz adoraciju bio je napose drag trenutak zahvaljujući i o. B. DUDI koji je sve to animirao. Zadnji dan bilo je pokorničko bogoslužje, a iza togā ispovijed. Dani su brzo prošli i donijeli korist sudionicima. Steta je ipak da nije bilo više svećenika posebno mladih. Na kraju iskrena hvala organizatorima: Vijeću za kler BKJ kao i domaćinu Sarajevskom Nadbiskupu koji su sve učinili da ovi dani budu dani molitve, bratskih susreta i radosti.

Iz naše biskupije uz preuzvišenog Ordinarija sudjelovali su još tri svećenika.

ZAMOLJENI OGLAŠUJEMO

DUHOVNE VJEŽBE za svećenike u Opatiji u jesenskom roku 1981.

24.-28. kolovoza	-	vodi o. Vatroslav HALAMBEK
14.-18.	"	- o. Roko PRKAČIN
12.-16.	listopada	- o. Franjo CERAR
19.-23.	"	- o. Petar NIKOLIĆ
9.-13.	studenog	- o. Petar GALAUNER
16.-20.	"	- o. Petar GALAUNER
23.-27.	listopada	- o. Petar GALAUNER

Svaki tečaj počinje u ponedjeljak uvečer a svršava u petak ujutro. Molimo prijavite se unaprijed na adresu:

ISUSOVCI, Rakovčeva 12 - 51410 O P A T I J A

V I J E S T I -DIJECEZANSKA KRONIKA
+++++

Blagoslov crkve u Raskrižju

Prošlo je malo ali i dosta vremena od onoga dan na/12.6.1971/ kad je mostarski biskup dr Petar Ćule ustavio župu Raskrižje do dana 13.lipnja ove godine, kad je naš Ordinarij Pavao Žanić na blagdan zaštitnika župe sv. Ante, blagoslovio župsku crkvu i otvorio je za bogoslužje.

Iza ovih šturih podataka stoje brojne žrtve i odričanja ove male župe i njezina župnika don Marka Lukača. Župa se naime već u svom osnutku našla u nebrojenim teškoćama, ponajmanje svojom krvnjom. No ona je uz pomoć Božju uspjela prebroditi poteškoće i sagraditi i župski stan i crkvu. Oni su u te građevine uzidali ne samo beton i željezo nego i dio sebe. A to je ono najglavnije.

Zahvaljujući župljanima i župniku na trudu i crkvi, Biskup je u svojoj propovijedi istaknuo u prvom redu potrebu izgradnje duhovne crkve u čijem je temelju Krist a potporni su stupovi u toj građevini Papa i biskupi. Svi zajedno: Papa, biskupi i narod tvore veliku građevinu-misnično tijelo Kristovo-Crkvu. Zato se vjernici moraju oslanjati na ono što nam je Spasitelj ostavio kao potporanju na Papu i na biskupe.

Naše iskrene čestitke požrtvovnom župniku i župljanima na postignutom. Neka Spasitelj blagoslovi Raskrižje a sveti ga Ante nek prati svojim zagovorom.

REĐENJE MLADOMISNIKA

Na svetkovinu svetih apostola Petra i Pavla ove godine Biskup Ordinarij zaredio je u katedrali u Mostaru 9 novih dijecezánskih svećenika. Bio je to radostan dan ne samo zbog prvog svećeničkog ređenja u našoj katedrali, nego napose zbog velikog broja ređenika u ovoj našoj jubilarnoj godini-loooj obljetnici ponovne uspostave redovite hijerarhije u Bosni i Hercegovini.

Vrućina nije smela vjernike ni brojnu rodbinu ređenika da ispune katedralu i prate lijepi obred svećeničkog ređenja. Uz biskupa Ordinarija, koji je rđeo naše mladomisnike, bili su prisutni i naš nadbiskup dr Petar Ćule i novoimenovani kotorski biskup naš dragi don Marko.

Brojni svećenici, bogoslovi i sestre uzveličali su svojim sudjelovanjem u liturgiji ovaj nezaboravni dan.

Poslije ređenja bio je objed na kojem su bili gospoda biskupi, mladomisnici sa svojom najbližom rodbinom, svećenici, bogoslovi i sestre.

Izmjenjene su brojne zdravice i čestitke. Biskup je Ordinarij čestitao mladomisnicima a napose zahvalio

roditeljima naših ređenika. Čestitali smo imendane našem Ordinariju Pavlu i nadbiskupu Petru. U veselju je protekao ovaj nezaboravni dan. Našim mlađomisnicima koji su već proslavili svoje mlađe mise Josip BLAZEVIĆ, 26. srpnja,

Ivan KORDIĆ, 5. srpnja,

Jozo MILANOVIĆ, 20. srpnja,

Ante PAVLOVIĆ, 2. kolovoza,

Pero PAVLOVIĆ, 5. srpnja,

Ilija PETKOVIĆ, 19. srpnja,

Božo POLIĆ, 19. srpnja,

Krešimir PULJIĆ, 9. kolovoza i

Vjekoslav ŠARAVANJA, 12. srpnja

Čestitamo od srca. Nek ih Božji blagoslov uvejk prati.

Srdačne čestitke i ovogodišnjim mlađomisnicima naše Franjevačke provincije: Fra Stanku PAVLOVIĆU /zaređen u Fuldi 27. lipnja/.

Fra Marku PULJIĆ,

Fra Stipe BIŠKO zaređeni u Augsburgu 9. kolovoza o.g.

Fra Ivan LANDEKA

&&&&&&&&&&&&&&&&&

Biskup je Ordinarij također 2. kolovoza o.g. zaredio za đakona u župi Grabovici vlč. Iliju DRMIĆA prigodom 150-obljetnice rodne mu župe. Čestitamo!

"150 GODINA ŽUPE GRABOVICA"

Ove godine navršilo se 150 godina od osnivanja župe Grabovica. Ranije pripadala župi Vidoši - Livno. Za naše prilike to je značajan jubilej na koji su se vjernici zajedno sa župnikom don Petrom Vučetićem marno spremali. Pozivali su raseljene Grabovčane da se skupe na središnju proslavu 2. kolovoza o.g. Oni su željeli i na vanjski način obilježiti spomen na taj dan izdavanjem spomen-značaka, razglednice i monografije "Župa Grabovica" koju je za ovu prigodu napisao bogoslov naše biskupije Ilija Drmić.

No iznad svega željelo se obnoviti duhovni život. Održane su pučke misije koje su vodili oo. karmelićani od kojih je jedan o. Jakov Mamić rođeni Grabovčanin. Sve je bilo usmjereni prema lozinki: "Bili smo Božji i ostat ćemo Božji. Glavna proslava bila je u nedjelju 2. kolovoza, a u središtu te proslave bila je svećana sveta misa koju je okružen brojnim svećenicima predvodio naš Ordinarij Mons. Pavao Žanić. Za vrijeme te mise biskup je podijelio red đakonata bogoslovu Iliju Drmiću koji je rodom iz župe Grabovica. On se na taj način priključio brojnim mlađicima i djevojkama koji su iz ove župe izabrali duhovni poziv. Na početku svete mise nošenje u procesiji do oltara zavjetni lik Majke Božje od mlađića i djevojaka obučenih u narodnu nošnju već odavno napuštenu. A nakon što je župnik pozdravio biskupa, svećenike, čč. sestre i vjernike, omladina je izvela veoma sadržajan i uspij recital sastavljen za ovu priliku.

Pred nama su ponovno prošla davna vremena u kojima je narod zajedno sa svojim svećenicima, o. franjevcima, a kasnije dijacezanskim svećenicima uz pomoć Božju i prema svojim silama nastojao sačuvati svoj narodni i vjerski identitet. I u tom je uspio. Novo vrijeme donijelo je i nove probleme. Dosta svijeta napustilo je ove prostore oko Buškog Blata /posebno poslijevje stvaranja vještačkog jezera/ i otišlo na sve strane. U to smo se mogli uvjeriti gledajući razne registracije automobila čiji su vlasnici ponovno došli u stari kraj da se pomole Bogu, posjete prijatelje i obnove uspomene.

Biskup je nakon ređenja u svojoj propovijedi pozvao brojne prisutne vjernike, mlađe i stare na vjernost Bogu koji daje smisao ljudskom životu. Ta se pak vjernost pokazuje u iskrenom kršćanskom životu.

Poslijec svete mise bio je zajednički objed. Za ručkom je prisutne goste, Biskupa, svećenike /njih više od 30/, čč. sestre, mještane i ostale pozdravio župnik don Petar. Čestitke je uputio svima i preuzvišeni o. Biskup. To su isto učinili uz odobravanje nagoda i raniji župnici don Andrija Iličić i don Petar Vučetić-Sjor. Pjesmu i dobro raspoloženje nije moglo umanjiti ni sunce koje je toga dana nemilosrdno pržilo.

Dao Bog da Grabovica ostane vjerna Bogu a oni raseljeni Grabovčani da ne zaborave baštine s koje su otišli već da i u tuđem svijetu daju svjedočanstvo vjere i poštenja staroga kraja.

ZAMOLJENI OGLAŠAVAMO

1. Vlč. Antun BAKOVIĆ, župnik u Maglaju izdao je nedavno Bibliju u kazetama u vlastitoj ediciji KaTon. To je korisno izdanje koje je već dobro prihvaćeno od brojnih vjernika koji su i na ovaj način otkrili ljepotu Biblije. Veoma ukusan album od sedam /7/ kazeta s izabranim mjestima iz Biblije stoji 980.00 ND.

Evangelje Isusa Krista - komplet četiri /4/ kazete u svočanom albumu stoji 630.00 ND. Preporučamo župnicima i vjernicima. Kazete se nabavljaju kod izdavača! RKT Župski ured Maglaj.

2. Nadbiskupski duhovni stol - Zagreb, Kaptol 31 izdao je knjigu Dr Josipa Kribla: "Misli uz Berdjajevlju - vrijednost kršćanstva i nevrijednost kršćana". Cijena 60.00 ND Naručuje se kod izdavača ili u Ordinarijatu Mostar.

3. Dominikanci - Korčula izdali su 35. broj - HOMILIJE /20-34. n.kroz godinu A/. Cijena 80.00 ND Može se nabaviti i u Ordinarijatu Mostar.

OSVRT NA OVOGODIŠNJE KRIZME

Krizma se u našoj biskupiji doista smatra blagdanom. Mješavina je to duhovnog i materijalnog i nije moguće izbjeći da je nekad previše materijalnog. No treba još više nastojati da vanjsko -materijalno ne prevlada duhovno.

Uz krizmu je redovito ispit vjeroučitelja. Projekat znanja jedostan dobar. Dogodi se da neki odlični đak ne odgovori slijajno ali se dogodi i obratno. Neki se župnici ispravdavaju da su djeca zaostala i neintelligentna. To je ipak manji faktor neznanja. Našao sam na župu u kojoj je na prethodnoj krizmi projekat znanja bio jedva za dva/2/. No na zadnjoj je bio za pet/5/, jer se promjenio župnik. Sličnih zapažanja ima dosta. Dakle najglavniji je rad, odnosno vjeroučitelj. Svugdje naime gdje se radi ima i uspjeha.

Opazio sam da djeca slabo poznaju Stari Zavjet: Abraham, Izak, Jakov i njegovih 12 sinova, rođstvo u Egiptu, oslobođenje, David, Salomon. Obzirom na Novi Zavjet djeca se lako daju prevariti kad ih se pita o Isusu čovjeku o Duhu Svetom: "pravi Bog i pravi čovjek". Hostija što je svećenik nosi na oltar "jest tijelo Isusovo"; čovjek s teškim grijesima na duši umire, nema svećenika pa "ne može spasiti dušu"; "Crkva katolička je skup Kristovih vjernika"-odgovoru fali-kome je na čelu sv. otac Papa, itd. Na pitanje, koju nam posebnu milost daje sv. krizma, treba odgovoriti: da možemo svoju vjeru stalno priznavati i po njoj živjeti. Mnogi od krizmanika odgovaraju da se ne smijeći na pričest, ako se na ispovijedi zaboravi kazati neki teški grijeh. Najveće se neznanje pokazuje oko pojma "teški grijeh" i njegove primjene u životu. I kad dijete dvaput ponovi da je teški grijeh prekršaj Božje ili crkvene zapovijedi u teškoj stvari, ono ipak na pitanje kakav grijeh može biti krađa ne odgovara iz prve: može biti teški ili laki, što ovisi o tome što je ukrao. Posljedica ove manjkave pouke o teškom i lakovom grijehu su prazne i površne ispovijedi. Trebaju dakle vjeroučitelji posvetiti više brige ovim i sličnim pitanjima.

I duhovna priprema župe na krizmu je dosta različita. Agilni župnici postignu da se ispovijede i pričeste skoro svi roditelji i kumovi krizmanika. Drugdje to učini samo manji dio roditelja i kumova. Neki župnici veoma dobro sačuvaju red kod krienze, a negdje doista bude puno "vašara". Trebalо bi se držati određenog reda. Biskup u korallnom odiјelu dolazi iz kuće na oltar. Pred njim se nosi križ i 2 svijeće. Na oltaru poljubi križ i poškropi puk. Župnik tada kratko pozdravi biskupa. Ne govori katehezu krizmanicima i puku. To neka učini u nedjeljama priprave na krizu. Na dan krienze biskup govori puku. Staro je pravilo u Crkvi: dum episcopus sit in ecclesia, alii taceant. Misno ruho biskup oblači na oltaru. Svećenici, iako su već misili, mogu koncelebrirati. Ako je ikako moguće, trebalo bi krizmanicima omogućiti da

za vrijeme mise mogu sjesti.Trebalo bi svakako potpuno u-daljiti fotografije i fotografiranje za vrijeme mise i obre-da krizme.To im reći prije nego dođe i počne misa i krizma.
Ako se naime pusti jednoga,odmah ih se priključi deset dru-gih.Počinje svada,naplaćivanje a narod gleda u njih i ne prati sam obred.

Zupnici uglavnom vrlo dobro vode maticce i uredske knjige.No veoma mali broj župnika piše kroniku župe,a to je dužan svaki činiti.Nakon niza godina,sada naoko bez-načajni podaci,postaju zanimljivi i dragocjeni.

Unaprijed bih želio svake godine držati krizmu u Mostaru,Duvnu,na Humcu i na Š.Brijegu.Isto je tako bolje ranije početi s krizmama da i praznici budu slobodniji.

+ Pavao,biskup

POSJETA BISKUPA IZ RUANDE

Osmi srpnja posjetio je našu biskupiju biskup Phocas Nikwigize.On je boravio tri dana.Za to vrijeme posjetio je i neke naše župe/Domanovići,Studenci,Kruševo./ Njegova biskupija Ruhengeri nalazi se u Ruandi,maloj i si-romašnoj državi smještenoj skoro u srcu Afrike.On je iznio stanje Crkve u Ruandi a napose u svojoj biskupiji.

Iako je kršćanstvo kasno došlo u Ruandu/u 1900.g/ ono se ipak brzo udomaćilo i dobro napreduje.Da nas je 45% stanovništva katoličke a 10% protestantske vjere.U samoj biskupiji Ruhengeri ima 390000 katolika i 64000 ka-tekumena.

Biskupiji su potrebni svećenici.Trenutno ih ima svega 63 a od toga su 11 stari,te mogu samo ponešto pomoći.Na jednog svećenika dolazi preko 27000 stanovnika.

On je molio za pomoć u svećenicima i u našoj bi-skupiji.Neki svećenici iz naše zemlje već pomažu u Ruandi /tako don Mile Galić/ ali ne u njegovoј biskupiji.Molit ćemo Gospodina da pošalje poslenike svoje i narodu bisku-pije Ruhengeri.

Duhovne vježbe svećenika

U prostorijama katedralne župe održane su duhovne vježbe za naše svećenike od 22-24.srpnja ove godine.Vodi-telj je bio otac Luka Cirimotić.

Sudjelovalo je 15 svećenika.Premda je bilo nekih zamjerki na organizaciju duhovnih vježbi,jer je prostor dosta stisnut,pa su neki svećenici morali odlaziti kućama,sudionici su bili zadovoljni s tematikom duhovnih vježbi a i samim voditeljem.I ovom zgodom zahvaljujemo ocu Luki Cirimotiću na trudu.

IZ KANCELARIJE ORDINARIJATA

POTRES U BANJA LUCI

Br. 675/81.

Braćo svećenici!

Kao što ste već ranije čuli, potres je ponovno /13. kolovoza o.g./ pogodio Banja Luku i okolicu. Po brojnim izvještajima novina, radija i televizije mogli smo zaključiti na njegovu veliku jačinu koja je prouzrokovala nova razaranja i unijela brigu i nemir u ionako napaćene ljudi. Naše iskreno suosjećanje sa svima pogodenima!

Ni u ovom slučaju neće sigurno izostati naša građanska solidarnost u oticanju posljedica potresa. No pogđeni su i oštećeni i crkveni objekti. Molim svećenike i vjernike da svojim dobrovoljnim prilozima /o tom govoriti vjernicima odmah na prvu nedjelju po dobivanju vjesnika/ pomognu sestrinskoj Banja-lučkoj biskupiji.

Prilogo dostaviti na Ordinarijat koji će ih dalje proslijediti na Ordinarijat Banja Luka.

Mostar, 20.kolovoza 1981.

+ Pavao, biskup

M I S I J S K I D A N

PAPINA PORUKA
++++++

18. listopada je misijska nedjelja. Po čitavom svijetu molit će se i žrtvovati za misije. Sveti Otac Ivan Pavao II. uputio je posebnu poruku za ovaj dan. On je u prvom redu istaknuo misijski dan kao važan događaj u Crkvi, kao izvrsnu prigodu da se probudi svijest u Crkvi i u svakom vjerniku o misijskim dužnostima. U tom poslu posebno mjesto zauzima obitelj, koja kao glavni odgojni faktor treba odgajati djecu i u misijskom duhu. To naročito čini svojim primjerom. Iz poruke prenosimo poglavljje: Papinska misijska djela u službi opće misije

Uređenje misijskog djelovanja za vrijeme misijskog mjeseca listopada, čiji je vrhunac Svjetski misijski dan, povjeren je Papinskim misijskim djelima, jer je ustanovljenje toga dana inicijativa tih Djela. Ovih posljednjih godina Papinska misijska Djela su osnovana u svim mlađim Crkvama. Posvuda im je cilj "da se katolici već od djetinjstva prožimaju pravim sveopćim misijskim duhom"/AG, 38/. Kako je rečeno u Statutima, koje sam odobrio prošle godine /26. lipnja 1980./, to je njihova prvočna i glavna svrha. Ona su ustanovna određena i da promiču misijsku suradnju svake partikularne Crkve, svakog biskupa, sva-

ke župe, svake zajednice, svake obitelji, i svake osobe. Budući da je to dužnost koja obvezuje sve može se tražiti od svakog pojedinog da prvenstveno podržava djelovanje Papinskih misijskih djela.

Briga za misije izražava se na različite načine. "Budući da je evangelizacija prije svega djelo Duha Svetoga, treba staviti na prvo mjesto molitvu i žrtvu", kako sam to malo prije podvukao i kako to Statuti ovih Djela sasvim ispravno ističu. Stoviše potreban je zajednički jaki i veliki napor da se potakne nastojanje i sazrijevanje misionarskih zvanja. Ako je svijetu danas više nego ikad potreban Krist i Njegovo Evanđelje, i broj propovijednika Radosne vijesti treba da raste razmjerno.

Misijska suradnja ima svrhu i materijalnu pomoć evangelizacije. Ne mariti za taj oblik pomaganja misija ili ga kritizirati mogla bi biti dovitljiva izlika za nedarežljivost i nevelikodušnost. Finacijske potrebe mladih Crkava, a one gotove sve pripadaju državama Trećega svijeta, još uvijek su neizmjerne. Njima je potrebna pomoć bilo za sjemeništa, da bi se mogli odgajati i uzdržavati budući svećenici, bilo za život današnjih suradnika u misiji Crkve, ili da se omogući gradnja Crkava, škola, bolnica ili neophodno potrebnih centara za društveno djelovanje. Da bi se moglo suočiti s tima svakodnevnim i bitnim potrebama, mladim se Crkvama treba omogućiti redovna i sigurna pomoć. To je razlog što vas sve pozivam, da doprinesete centralnom fondu Papinskih misijskih Djela, koja imaju i taj cilja da osiguraju mladim Crkvama taj redoviti doprinos. Primjer kršćana u manje privilegiranim zemljama koje usprkos svoga siromaštva daju svoj vlastiti doprinos, treba potaknuti na razmišljanje kršćane u bogatim zemljama koji često daju tek mali dio od onoga što im je suvišno.

Radujemo se kada vidimo kako u mnogih kršćana stalno raste briga i zauzimanje za potrebe zemalja i Crkava Trećega svijeta, kao i umnažanje uvijek novih posebnih inicijativa da se pruži pomoć osobama ili projektima na tim područjima. To je znak da raste osjetljivost za misije i osjetljivost za pravdu. Uza sve to dolikuje da se Papinskim misijskim djelima dadne privilegirano mjesto jer ona podržavaju izravno navještanje Evanđelja, tu temeljnu i vlastitu dužnost Crkve. Upravo je u tom navještanju temelj pravog razvoja i pravog čovječijeg oslobođenja.

Sada Papinska misijska djela po svojim programima univerzalne pomoći preuzimaju na sebe potrebe svih mladih Crkava, bez ikakve iznimke. Ta je univerzalnost njihova vlastita karakteristika. To je razlog da briga apostolskih radnika za vlastitu domovinu ili projekte o kojima postoji osobne informacije, ne smije postati isključiva, nego se mora uključivati u zajedničko blagovjesničko nastojanje u službi svih mladih Crkava. Danas su pastiri tih Crkava glavni nosioci materijalnog tereta za misijsko djelovanje. Stoga u misijskoj suradnji nužno je misliti prije nego na išta drugo na mlade Crkve i to upravo na sve njih. Taj način suradnje možda će prouzročiti da se manje uživa u osobnom zalaganju i da se dariva s manje osobne koristi, ali se taj način darivanja može pokazati evanđeoskim i uspješnjim.

Samo jedan centralni fond solidarnosti može spriječiti opasnost da se zaborave neke Crkve, osobito one siromašnije, ili

izvjesne bitne njihove potrebe. Samo se jednim programom pomoći koji odgovara raznim potrebama može izbjegći opasnost od partikularizma i prema tome diskriminacija u razdiobi pomoći. Upravo ta pitanja uspješno rješava Vrhovno vijeće Papinskih misijskih djela, koje je sastavljeno od predstavnika svih Crkava a raspolaže vijećima i informacijama Svetе kongregacije za evangelizaciju naroda.

Dosljedno tome mjesec listopad mora biti posvuda mjesec univerzalne misije, mjesec uzajamne misijske pomoći pod okriljem Papinskih misijskih djela. Zato su biskupi pozvani, prema novim Statutima ovih Djela, "da mole od odgovornog osoblja za katolička djela i od vjernika, da se odreknu skupljanja priloga /ili milostinje/, za bilo kakvu partikularnu svrhu, u ovom vremenskom razdoblju".

Već su u prošlosti neki biskupi potaknuti primjerom Svetе Stolice dali smjernice u vezi s tim.

Konačno-sigurno ćete se pridružiti da na to podsjetite - misijska suradnja ne smije biti ometana sadašnjom ekonomskom krizom, od čega trpe sve zemlje svijeta. Neka ta kriza ne bude za kršćane bogatih zemalja nikakva isprika za smanjenje vlastite velikodušnosti! Neka ne zaborave da zemlje i Crkve Trećeg svijeta još teže pogađa ta kriza.!

U zaključku htio bih vas podsjetiti na slavljenje Međunarodnog euharistijskog kongresa u Lourdesu, u srpnju, treba da potakne misijski polet Crkve. Euharistija, koja čini Crkvu i koja je "izvor i vrhunac cijelog kršćanskog života" /LG, 11/, sakramenat je koji označuje i ostvaruje jedinstvo među svim članovima Crkve. Euharistija ih čini uzajamno odgovornim, tjera ih da podjele svoju vjeru, svoja duhovna dobra, svoje patnje i materijalni kruh. I zato su oni koji sudjeluju u Euharistiji, pozvani da sudjeluju u Kristovoj misiji, da prenose Njegovu poruku svim ljudima: euharistijsko bogoslužje mora dakle biti u središtu slavlja Svjetskog dana Misija."

PORUKA ORDINARIJA ZA SVJETSKI DAN MISIJA: Br. 676/81.

I ovaj dokumenat Svetoga Oca je poticaj svim svećenicima da kroz mjesec listopad govore vjernicima o važnosti misije. Neka stoga naši svećenici pobuduju i kod djece i odraslih zanimanje za misije.

Kršćanska zajednica mora osjećati brigu za misije. Ta se briga izražava na različite načine, a napose molitvom i žrtvom i materijalnim doprinosom u korist misija. Pozivam zato sve svećenike da na Misijsku nedjelju upozore vjernike na njihovu dužnost brige za misije kao da ih pozovu i na velikodušno darivanje u misijskoj kolekti na misijsku nedjelju.

Neki župnici i župe nisu u tom uvijek pokazali dovoljno mara. Kolektu od misijske nedjelje treba namjeniti isključivo za misije i dostaviti Ordinarijatu, koji će taj novac dostaviti Papinskim misijskim djelima. Rezultati kolekte biti će objavljeni!

Mostar, 31. kolovoza 1981.

+ Pavao, biskup

PAPIN DAN

Br. 677/81.

Uskoro će se navršiti tri godine pontifikata Svetog Oca Ivana Pavla II. /izabran je naime za Papu 16. listopada a ustoličen 22. listopada 1978/. Za ove tri godine pontifikata Bog je svojoj Crkvi, a i svijetu govorio preko ovog velikog Pape. On je velikom svojom aktivnošću svojom borbotom za istinu slobodu i mir zasluzio divljenje svih ljudi. Pozivam svećenike i vjernike da ove godine u nedjelju 25. listopada proslave "Papin dan" prikazivanjem svete mise za njega i prigodnim molitvama. Nek to bude zahvala Gospodinu što nam ga je sačuvao živa i zdrava nakon atentata. Gospodin ga i dalje pratio svojim blagoslovom i pomoću.

Mostar, 31. kolovoza 1981.

+ Pavao, biskup

IMENOVANJA I PREMJEŠTAJI

Na dužnost generalnog vikara, na mjesto dr-a Marka Perića, imenovan je dr Ante Brajko, profesor na Bogosloviji u Sarajevu.

Don Jakov Bagarić, razriješen je dužnosti upravitelja župe Dračevo i imenovan upraviteljem župe Prisoje.

Don Srećko Culina, razriješen je dužnosti upravitelja župe Prisoje i imenovan upraviteljem župe Dračevo.

Don Andrija Iličić, razriješen je dužnosti upravitelja župe Domanovići i odobren mu odlazak na pripremu za rad u misijama.

Don Nikola Luburić, razriješen je dužnosti duhovnog pomoćnika župe Kruševo i imenovan duhovnim pomoćnikom u katedrali u Mostaru.

Don Josip Blažević imenuje se privremenim pomoćnikom/kapelatom/ u župi Prisoje.

Don Krešimir Puljić imenuje se privremenim duhovnim pomoćnikom u župi Gradina.

Don Vjekoslav Saravanja imenuje se duhovnim pomoćnikom u župi Aladinići.

Don Božo Polić imenuje se duhovnim pomoćnikom u župi Grabovica.

Don Ivan Kordić imenuje se duhovnim pomoćnikom u župi Šipovača-Vojnići.

Don Ilija Petković imenuje se duhovnim pomoćnikom u župi Grljevići.

Don Pero Pavlović imenuje se duhovnim pomoćnikom župe Kruševo.

Don Jozi Milanoviću data je dozvola da pođe u benediktinski novicijat.

I N M E M O R I A M
+++++
+

Don Stjepan BATINOVIC-DUMO

U subotu 18. srpnja 1981. preminuo je u župi Hrasno Mons. don Stjepan BATINOVIC. Vijest o njegovoj smrti ožalostila je mnoge i prijatelje i poznanike. Don Stjepan Batinović - Dumo, kako ga je narod od milja zvao zaslužio je poštovanje i ljubav vjernika za uzoran svećenički život i rad kroz 43 godine. Njegov sprovod u Hrasnu na blagdan sv. Ilike proroka, 20. srpnja o.g. bio je izraz ljubavi i poštovanja tom svećeniku koji je čitav svoj život posvetio Bogu i narodu. Sprovod je vodio preuzvišeni ordinarij mons. Pavao Žanić uz prisustvo mnogobrojnih svećenika ne samo naše nego i susjedne biskupije. Silan narod koji se mogao vidjeti samo za velikih svečanosti u Hrasnu došao je da isprati don Stjepana na vječni počinak i da se pomoli za njegovu dušu. On je to i zaslužio. Mnogi su izrekli na njegovu grobu govore o njemu, tako biskup Žanić, don Srećko Dr Bošnjak, don Jozo Njavro, don Ante Dračevac, don Mate Nuic i fra Žarko Ilić. No mi smo odlučili da donešemo govor don Luke Pavlovića sadašnjeg župnika Hrasna i to zbog toga što je u njemu prikazan ukratko život i rad pokojnikov.

"Na ovom skupu ljubavi i zahvalnosti prema našem don Stjepanu htio bih reći barem nešto o životu i radu ovog Božjeg svećenika, ali je nemoguće ukratko izreći o tom životnom djelу kojega je on izgrađivao 69 godina, a kao svećenik 43 godine.

Don Stjepan se rodio 26. prosinca 1912. godine u Dužima, župa Neum od oca Mate i majke Marice r. Bačić, iz obitelji od desetero djece, na blagdan prvomučenika Stjepana čije je ime dobio na svetom krštenju, a cijeli život mu je bio mučenički. Svaka vlast ga je progona, a on ni jednu nije mrzio, nego je samo kritizirao i borio se protiv zloupotrebe vlasti.

Fučku školu je završio u Topolom, nižu i višu gimnaziju u Travniku. Nakon mature studirao je teologiju u Sarajevu gdje je 20. veljače 1938. god. bio zaređen za svećenika. Poslije mlađe mise u Gracu imenovan je kapelanom u župi Prenj-Dubrave, poslije godinu dana kapelanom u Stocu. Drugi svjetski rat ga je zatekao teško bolesna na žuci u Stocu. Morao je na operaciju u Zagreb. Poslije liječenja poslan je za župnika na Trebinju gdje ostaje do veljače 1947. god. Za to vrijeme strahuje za goli život, pati i bježi, isto kao i ovaj patnički narod. Jedno vrijeme poslije rata on i pok. don Đure Maslać pastoraliziraju cijelu trebinjsku biskupiju. 1947. biskup mu povjerava da pripremi narod za krizmu župa Gornje Hrasno, Donje Hrasno i Gradac. Smjestio se kod Butigana u Hutovo da bi nekako bio na sredini od Kleka do Mišljena, promjera više od 50 km. Poslije krizme u Hutovu dolazi za župnika u Donjem i Gornjem Hrasnu gdje ostaje do umirovljenja prošle godine. Ratne strahote su ostavile stravične slike u dušama i imovini ljudi ovoga kraja. Trebalо je rane liječiti jer je životu cijena previsoka. Don Stjepan, nadahnut naukom svog Učitelja, radio je dan i noć na spasavanju ljudi, braneći čast Božju i baštinu otaca.

Uvјeren da narod bez prošlosti nema svoje budućnosti, čim se pružila prilika, počeo je i pisati da se sačuva sve vjersko, moralno i kulturno što sačinjava bit narodne duše ovoga kraja. Preveo je s francuskog "Uskrs naša radost", "Božić naša nada" "U Božjoj ruci".

U obranu vjerskih istina moralnog čudoreda i crkvene discipline skuplja i izdaje radove od dr Cedomila Čekade 1967. "Crkva, svećeništvo, svećenici" prvi, a 1968. god. drugi dio, 1970. god. o pokoncilskim problemima Crkve, knjigu "Kuća na kamenu", a 1979. god. knjigu "Pšenica i kukolj na Božjim njivama". 1971. godine od Dr Ive Humskog: "Božji svjedoci".

Kao jedan od glavnih zadataka svog svećeništva bio je podizanje Gospina svetišta u Hrasnu. Za to se založio svom dušom i svojom imovinom koju je prikupljao u tu svrhu. Kao objašnjenje te svoje ideje napisao je knjižicu "Kraljica mira".

Kako su mnogi selili po svijetu iz ovih krajeva nastojao je da se pobrine za njih, da se ne izgube i da ne zaborave svoj kraj i svoj narod. Zato je počeo 1965. god. naprije ciklostilom, a poslije knjiški izdavati "Dumo i njegov narod". Izislo je 35 brojeva. Najviše je radio sam, više noću nego danju, budući da je obdan morao tražiti radnike i materijal da se radi sve ovo što je danas napravljeno u ovoj župi. To je bila prvo obnova crkve i župskog stana, uređenje šematorije sa svim podzidama, gradnja novog župskog stana, uređenje Gradine, probijanje putova, zatim radovi u Gornjem Hrasnu na crkvi i župskom stanu, pravljenje crkve u Svitavi, gradnja i popravci kapelica po grobljima: Dašnica, Toplica, Brštanica, Cerovo, Kolojnj, Borut.

Ovo sve što sam napomenuo bili su uzgredni radovi i poduhvati, glavne njegove svećeničke dužnosti bili su vjeronauci, propovijedi, ispovijedi, pohod bolesnika, vjenčanja, krštenja itd... Karakteristično je ustanoviti za don Stjepana da on nije propovijedao samo službeno nego kud god je išao u svako vrijeme i u svakoj prilici i još bitnije od ovoga od ovoga da je ono što je drugima govorio sam i činio.

Ako bi netko u bilo čemu prigovorio o životu i radu don Stjepana ne može mu prigovoriti da sve nije radio radi svog uvjerenja, budući da je sve radio ljubeći Boga, svoju Crkvu i svoj hrvatski narod, a poštujuci i braneći prava drugih naroda.

Uvjeroj sam se ne samo osobno, nego više iz svjedočanstva ljudi ovoga kraja da je don Stjepan ostvario upute naše svete rimokatoličke Crkve da svećenik treba da bude otac, brat i prijatelj ljudi. Bog bio njegova plaća, a u ime sviju nas, posebno župljana ovog župe, iskrena hvala za sve što je učinio za vrijeme svoga zemaljskog života, a svima iskrena hvala što ste došli da svojim molitvama i prisustvom iskažete svoju ljubav prema čovjeku koji vas je volio. I ova grobnica će postati slavnija za još jednog vjernog sljedbenika Kristova koji se spremno žrtvovao za Njegovu istinu, Crkvu i narod.

Počivao u miru Božjem!

+++++

S L U Ž B E N I V J E S N I K
MOSTARSKO-DUVANJSKE I TREBINJSKO-MRKANJSKE BISKUPIJE
Mostar 1981 Broj IV

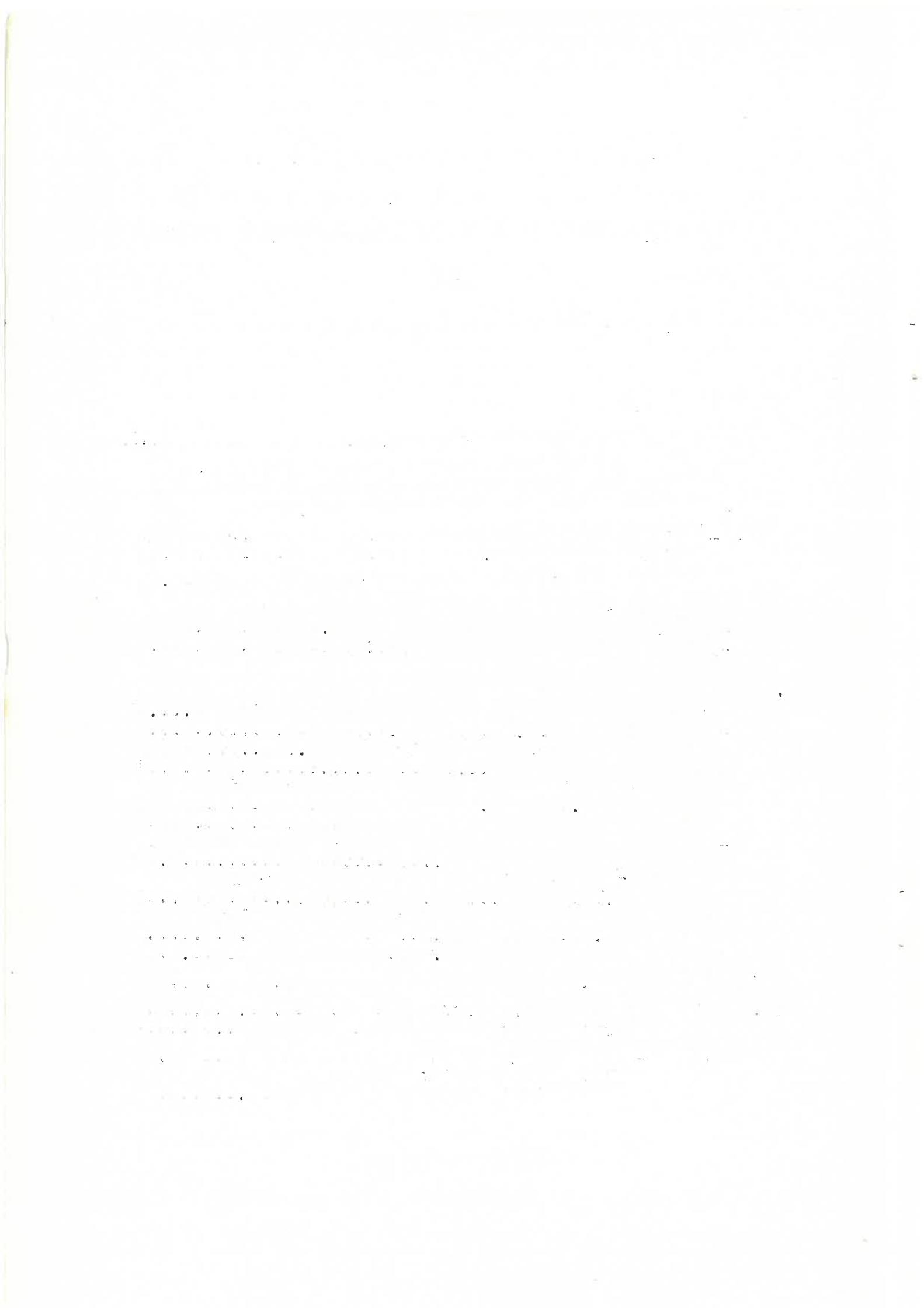
S a d r ž a j:

Božićna čestitka Biskupa Ordinarija.....	11
Crkva BDM u Mostaru uzdignuta na stepen katedrale ...	
-Dekret Kongregacije za evangelizaciju naroda.....	2
- Dekret Apostolske nuncijature - Beograd.....	4
B K J - priopćenje za tisak.....	6
- izjava sabora BKJ.....	7
- Vižeće za obitelj: Pastoral priprave za brak.....	8
PROSLAVA 100- obljetnice USPOSTAVE HIJERARHIJE U BiH	
-Sjednica interdijecezanskog odbora.....	10
-Sjednica dijecezanskog odbora.....	11
OBAVIJESTI I ODREDBE ORDINARIJATA	
-Ohavijest sekretarijata za vanjsku trgovinu BG....	13
-Iseljenički dan.....	14
-Callendarium missarum pro iuventute.....	14
-Binacije i trinacije.....	16
-Dužnosti župske kancelarije prema kancelariji Ordinarijata.....	16
-Stav prema događajima u Međugorju.....	17
-Uređenje crkvenog posuđa i vođenje župske kronike.	17
-Imenovanja i premještaji.....	18
-Neuspis pokušaj smirivanja crkvenih neprilika u Mostaru.....	19
-Zašto je zabranjeno raspačavanje knjige "Isus iz Nazareta"?.....	21
-Zabrana još jedne knjige.....	25
VIJESTI - DOGAĐAJI - KRONIKA	27
II. Mariološki simpozij.....	29
Povjesni simpozij o apostolatu franj. zajednica.....	30
IN MEMORIAM - Dr Čedomil Čekada.....	32
Vlč. Anto Čondrić.....	34
Dr Gabrijel Bukatko, nadbiskup.....	34

55555555555555555555

&&&&&&&&

9000%

BISKUPSKI ORDINARIJAT
MOSTAR

Mostar, 3.12.1981.
Br. 917/81.

BOŽIĆNA ČESTITKA BISKUPA ORDINARIJA SVEĆENSTVU I VJERNICIMA
NAŠIH BISKUPIJA

Sveto Božićno veselje ispunilo misli i Vaša srca! Sveta Božićna noć bila je tamna kao i svaka noć, ali nju je rasvijetlilo nebesko svjetlo, znak Onoga koji dođe na svijet da nas izbavi iz tame. Betlehem nije primio Mariju i Josipa, nije upoznao novorođenoga Kralja neba i zemlje. Možemo stanovnike Betlehema opravdati što nisu znali o kome se radi. Spoznali su ga i poklonoli mu se samo jednostavni pastiri.

Svaki Božić je ponovno Isusovo kucanje na vrata našega srca. Isus hoće da nas rasvijetli, da nam doneće mir i spasenje. Ni ne možemo reći da ga ne pozajemo. Betlehemska pjesma odzvanja svemirom, zvijezda njegova obasjava sav svemir i svijet, a Isus, Marija i Josip kucaju na vrata našega srca i pitaju moleći: "Ima li tu mesta za Božjega Sina koji nosi mir, ljubav, praštanje i spasenje?"

Vjerujem da ste u najvećoj većini rado otvorili vrata srca u svetoj isповijedi i primili ga u svoju dušu u svetoj pričesti. To je pravi Božić – Forođenje Isusovo. Jer ako bi se Isus i tisuću puta rodio u štalici, a ne u tvome srcu, za tebe nema Božića.

Ali nikada se Božjem glasu nisu svi odazvali. Isus se u priči tužio kako je kralj napravio gozbu, a neki ne htjedajući doći iako su bili pozvani, ispravdavali se. On im se i prije-tio zbog toga. Govorio je i o Riječi Božjoj koja pada na tvrdo, kameno i od drače srce. Toga ima i danas kada neka moderna božanstva, grijesi, strasti, mržnja, bludnost i da ne nabrajamo sve te žalosti, zarobe ljudsko srce. U takvim srcima Isusu nema mesta, vrata su im zatvorena. Tamo gdje on ulazi, traži neprieporno prvo mjesto. Pred njim moraju iz srca nestati lažni bogovi grijeha. Isus ne prestaje tražiti i kucati svake godine, o Božiću posebno. I ove godine On to isto čini.

O braće i sestre, otvorite mu svi srca u svetoj ispovijedi, primite ga u svetoj pričesti, neka Vam bude u obitelji po božićnoj molitvi i pjesmi, neka bude u svakom selu i komšiluku, po miru, praštanju i ljubavi! Neka se ne nađe niko među Vama tko će mu zatvoriti vrata srca. Dodi, dodi Isuse, Tvoje sveto Forođenje bilo nam svima na spasenje.

Želim Vam svima sretan Božić, sveto Forođenje Isusovo!

Vaš biskup Pavao Žanić
a čestitci se jednakо pridružuje nadbiskup Petar Čule.

NAFOMENA ŽUPNICIMA: Ovu Božićnu čestitku našeg Ordinarija pročitati na svim misama na Božić.

BISKUPSKI ORDINARIJAT MOSTAR

SACRA CONGREGATIO PRO GENTIUM EVANGELIZATIONE SEU
DE PROPAGANDA FIDE

MANDETRIEN-DUMNEN

D E C R E T U M

De translatione Cathedrae Episcopalis necnon de mutatione
tituli

Ad bono animarum consulendum, Summus Pontifex Leo XIII
anno Domini 1881 antiquam Diocesim Dumnensem restituit, eius-
que Sedem et Cathedram Episcopalem in oppido Mandetriensi, vul-
go Mostar, in Herzegovina, constituit.

Nunc vero Excellentissimus Ordinarius Mandetriensis-
Dumnensis, ab Apostolica Sede enixe rogavit ut Cathedra Episco-
palis ab ecclesia Domino in honorem Sanctorum Principum Aposto-
lorum Petri et Pauli, in eodem oppido Mandetriensi, ad novam
Ecclesiam Domino in honorem Beatae Mariae Virginis, Caeli Regi-
nae et Ecclesiae Matris, iam exstructam et hac ipsa die con-
secratam, transferretur.

Forro Sacrum hoc Consilium Christiano Nomini propagando,
omnibus mature perpensis, porrectis precibus annuendum censuit.

Quapropter, vigore specialium facultatum a Summo Ponti-
fice IOANNE PAULO Divina Providentia Pp. II sibi concessarum,
suppleto, quatenus opus sit, eorum interesse habentium vel ha-
berepraesumentium consensu, praesenti Decreto, perinde vali-
turo ac si Apostolicae sub plumbo litteris datae forent, tem-
plum Domino dicatum sub honore BEATAE MARIA VIRGINIS, CAELI
REGINAE ET ECCLESIAE MATRIS, in civitate Mandetriensi situm,
ad dignitatem et fastigium ECCLESIAE CATHEDRALIS evehit, ec-
clesiam tamen Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli ibidem
extantem, iuri communi aliarum ecclesiarum in ipsa Diocesi
Mandetriensi-Dumnensi, restituit.

Ad haec exsecutioni mandanda, Summus Pontifex Exc. mum
ac Rev. mum Dominum Michaelem Cecchini, Archiepiscopum titulo
Aquileiensem ac Apostolicum in Jugoslavia Pro-Nuntium depu-
tat, necessarias et oportunas eidem tribuens facultates,
onere imposito ad eandem Sacram Congregationem mittendi aut-
henticum exemplar actus peractae exsecutionis.

Datum Romae, ex Aedibus Sacrae Congregationis pro Gen-
tiuum Evangelizatione seude Propaganda Fide, die decima quar-
ta mensis Septembris anno Domini 1980.

Agnellus Card. Rossi, Praef.

L.S.

D. S. Lourdusamy, Secr.

SVETA KONGREGACIJA ZA RAŠIRENJE EVANDELJA ILI ZA ŠIRENJE VJERE

MOSTARSKO - DUVANJSKA

D E K R E T

o prenošenju biskupske katedre i o promjeni titula

Da se pobrine za dobro duša Vrhovni Svećenik Lav XIII godine Gospodnje 1881. uspostavio je staru biskupiju duvanjsku i njezinu biskupsku katedru postavio je u gradu zvanom Mostar u Hercegovini.

Sada pak preuzvišeni Ordinarij mostarsko-duvanjski svojski je zamolio Apostolsku Stolicu, da se prenese biskupska katedra iz crkve Gospodnje na čast apostolskih prvaka Petra i Pavla u istom gradu Mostaru novu crkvu već sagrađenu na čest Blažene Djevice Marije, Kraljice neba i Majke Crkve i danas posvećene.

Ova Sveta Ustanova za proširenje kršćanskoga imena, temeljito sve promotivši, odlučila je prihvatići podnesenu molbu.

Stoga na temelju posebnih ovlasti, što ih je njoj podijelio Veliki Svećenik Ivan Pavao, po Božanskom promislu Papa II., nadoknadivši, ukoliko je potrebno, pristanak onih, koji su zainteresirani ili se takvim smatraju, ovim Dekretom, koji će jednako važiti kao da je izdan u formi Apostolske Bule, podiže na dostojanstvo i stepen Katedralne crkve hram Bogu posvećen na čest Blažene Djevice Marije, Kraljice neba i Majke Crkve, u gradu Mostaru, a crkvu svetih Apostola Petra i Pavla postojeću u istom gradu vraća u zajednički rang ostalih crkava postojećih u istoj biskupiji mostarsko-duvanjskoj.

Da se ovaj Dekret izvrši, Vrhovni Svećenik određuje preuzvišenog i prečasnog gospodina Mihajla Cecchinia, nadbiskupa akvilejskog i Pronuncija u Jugoslaviji, podjeljujući mu nužne i prikladne ovlasti, naređujući mu, da istoj Svetoj Kongregaciji pošalje autentičan primjerak o učinjenom izvršenju.

Dano u Rimu, u palači Sv. Kongregacije za evangelizaciju naroda ili za širenje vjere, dne 14. rujna godine Gospodnje 1980.

Agnellus Card. Rossi, Praef.

L.S.

D.S. Lourdusamy, Secret.

NONCIATURE APOSTOLIQUE

B E L G R A D E

N. 3822/81.

D E C R E T U M

Cum Sacra Congregatio pro Gentium Evangelizatione seu de Propaganda Fide, Decreto n. 3523/81, dato die XIV mensis Septembris anno MCMXXX, templum Domino dicatum sub honore BEATAE MARIAE VIRGINIS, COELI REGINAE ET ECCLESIAE MATRIS, in civitate Mandetriensi sitem, ad dignitatem et fastigium ECCLESIAE CATHEDRALIS dioceos Mandetrinensis-Dumnensis exerit atque ecclesiam Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, ibidem extantem, iuricommuni aliarum ecclesiarum restituerit, et Summus Pontifex Nos ad praefatum Decretum executioni mandatum deputaverit,

d e c e r n i m u s

ut omnia et singula, quae in memorato Decreto continentur, ad effectum deducantur.

Decretum hoc Nostrum, simul cum Decreto Sacrae Congregationis pro Gentium Evangelizatione, de quo agitur, legetur in supradicto templo Domino dicato sub honore BEATAE MARIAE VIRGINIS, COELI REGINAE ET ECCLESIAE MATRIS inter missarum solemnia die prima mensis Novembris, in Festo Omnium Sanctorum, et vim suam exeret statim ac lectum fuerit.

Datum Belogradci, ex Aedibus Nuntiaturae Apostolicae, die XVI mensis Octobris, anno MCMXXXI.

Michael Cecclini

L.S. Archiepiscopus titulo Aquileiensis
Apostolicus in Iugoslavia Pro-Nuntius

U prijevodu!

D E K R E T

Budući da je Sveta Kongregacija za Evangelizaciju Naroda ili raširenje vjere, Dekretom br. 3523/81 s datumom 14. rujna 1980. uzdigla Bogu posvećeni hram na čast BLAŽENE DJEVICE MARIJE, KRAJICE NEBA I MAJKE CRKVE, koji se nalazi u gradu Mostaru, na dostojanstvo i čast KATEDRALNE CRKVE mostarsko-duvanjske biskupije a crkvu svetih apostola Petra i Pavla, tamo postojeću, natrag povratila općem pravu drugih crkava, i Vrhovni Svećenik Nas odredio da navedeni dekret izvršimo,

o d r e đ u j e m o

da se ova i pojedinačno u djelo provede.

Ovaj Naš Dekret, skupa sa Dekretom Svetе Kongregacije za Evangelizaciju naroda, o kojem se radi, neka se čita u spomenutom hramu Bogu posvećenom na čast BLAŽENE DJEVICE MARIJE, KRALJICE NEBA I MAJKE CRKVE pod misom dana prvoga mjeseca studenog, na blagdan Svih Svetih, i da stupi na snagu čim se pročita.

Dano u Beogradu, iz zgrade Apostolske Nuncijature, dana 16. mjeseca listopada, godine 1981.

Michael Cecchini
naslovni nadbiskup Akvilejski
Apostolski Pronuncij u Jugoslaviji

ZAMOLJENI OGLAŠAVAMO I PREPORUČUJEMO

Pero BULAT: "PO EUHARISTIJI SE VJEĆNO ŽIVI", Zagreb 1981.

Knjižica promiče:

- štovanje Božanskoga Srca Isusova i Prečistoga Srca Marijina,
- pobožnost devet prvih petaka u mjesecu kao naknadu i zadovoljštinu za uvrede Srcu Isusovu,
- pobožnost pet prvih subota u mjesecu kao naknadu za uvrede Srcu Marijinu.

Svrha joj je:

- putem česte pričesti ostvariti trajne plodove suvremenog Euharistijskog pokreta,
- pripremati na Nacionalni euharistijski kongres u Mariji Bistrici,
- zadržati duhovne plodove već održanih Euharistijskih kongresa kod nas.

Knjižica je namjenjena svećenicima i vjernicima, a predgovor joj je napisao Msgr. dr Franjo Kuharić, nadbiskup zagrebački i ima džepni format. Knjižicu preporučujemo!

PRIOPĆENJE ZA TISAK

Biskupska konferencija Jugoslavije održala je svoj redovni jesenski sabor u Mariji Bistrici od 6. do 8. listopada 1981. g.

Biskupi su se ponovno našli primorani da se pomnije pozabave nesmanjenim pritiskom optužba protiv Crkve i njeneh službenika i s tim u vezi donijeli su jednoglasnu izjavu za javnost.

Na saboru je biskupima predložena sadašnja faza izrade bazičnog teksta za katehizaciju koji po mandatu BK radi grupa katehetičara.

Razmatran je i radni nacrt sheme novog crkvenog zakonika o evangelizaciji naroda, crkvenom učiteljstvu i ekuumenizmu, te su formulirane naše primjedbe.

Raspravljanje je i o finacijskom stanju centralnih crkvenih ustanova i odlučeno da će se kod nas prema našim mogućnostima pružiti pomoć.

Biskupi hrvatskog jezičnog područja namjeravaju na odgovarajući način obilježiti proslavama 800. godišnjicu rođenja sv. Franje.

TAJNIŠTVO BKJ

OBAVIJEST: U kancelariji Biskupskog ordinarijata mogu se nabaviti svi formulari za potrebe župske kancelarije.

Obavijest se daje pastoralnom svećenstvu na znanje!

IZJAVA SABORA BKJ

Izjava koju smo dali mi katolički biskupi s ovogodišnjeg proljetnog sabora BKJ kod jednog dijela državnih predstavnika i društveno-političkih djelatnika tumači se kao nedopustivo, čak kao neprijateljsko miješanje u političke poslove naše zemlje. To ne može biti objektivno drugaćije protumačeno nego kao nastojanje da se vjernici otuđe od Crkve što kod njih rađa nespokojstvo i zabrinutost.

Stoga mi katolički biskupi okupljeni u Mariji Bistrici od 6. do 8. listopada 1981. na svom redovnom jesenskom ~~sav~~ boru BK dajemo slijedeću jednoglasnu izjavu:

1. Čvrsto stojimo na izjavi koju smo dali za javnost dne 30. travnja ove godine. Ističemo da se ne bavimo politikom kada vršimo svoje biskupske poslanje braneći u ime Evanđelja čovjeka, osobito njegovo pravo na nesmetano ispovijedanje vjere i naše pravo na "izricanje moralnog suda kada to traže temeljna prava ljudske osobe i spasenje duša". /Usp. izjavu od 30. travnja 1981., t.l. i "Gaudium et spes" br. 76./

2. Osim toga ovom prilikom sa žaljenjem konstatiramo da se mladim vjernicima u osmogodišnjim, srednjim i visokim obrazovnim ustanovama prikazuje marksistički ateizam kao jedini znanstveni svjetonazor što se vidi i iz školskih udžbenika. Tumači se postanak vjere na neznanstven način, neobjektivno se prikazuje osoba Kristova i većim dijelom povijest Katoličke Crkve. Takovo tumačenje mladim vjernicima nameće zaključak da su vjera i Crkva stvarne kočnice znanosti i svakog napretka, te budi u njima osjećaj tjeskobe, stida i manje vrijednosti što ispovijedaju vjeru i pripadaju Katoličkoj Crkvi.

3. Smatramo protuustavnim, protuzakonitim i protivnim osnovnim ljudskim pravima da bilo koji novinar ili javni društveni radnik može bez objektivno utemeljnih razloga i dokaza napadati vjerske službenike i bilo koje druge osobe pripisujući im najteže političke krivnje i namjere, a da se oni ne mogu adekvatno braniti u istim sredstvima javnog priopćivanja. Istinoljubivost, pravednost i objektivnost u prosuđivanju događaja i osoba i same Crkve nužne su predpostavke autentičnog humanizma i uvjeti da se izgrađuju čovječni odnosi među ljudima i miran zajednički život u slobodi.

4. Na koncu izjavljujemo da smo prema Evanđelju i nauci Crkve duboko uvjereni da je svako raspirivanje mržnje štetno, a da je dijalog u istini, međusobnom poštovanju i ljubavi jedino konstruktivan put u napretku naše društvene zajednice.

U Mariji Bistrici, 8. listopada 1981.

BISKUPI JUGOSLAVIJE

OBITELJSKO VIJEĆE BK
Pavao Zanić, biskup
i predsjednik vijeća

PREUZVISENİ GOSPODINE /NAD/ BISKUPE!

Obiteljsko vijeće BK već duže vremena čini određene napore oko senzibilizacije pastoralnih djelatnika glede obiteljske situacije i problematike. Svi smo svjesni da stvari ne stoje dobro, a najnoviji rezultati popisa 1981. upravo su porazni.

Mišljenja smo da rad s obiteljima i za obitelj treba biti u središnjici našeg pastoralala. Da se ne vrtimo u krugu vjerujemo da treba poći od redovite, dobre i ozbiljne priprave za brak. Neki su oblici priprave kao tečajevi već zadobili oblike i imaju određeno iskustvo. Nakon što smo na proljetnom zasjedanju našeg Vijeća saslušali iskustva i osjetili potrebu priručnika - sada na jesenskom zasjedanju napravili smo rezime iskustava, analizirali probleme i oblike, a kao novi poticaj dobili i priručnik: "RASTIMO U LJUBAVI" /Tečaj priprave za brak - priredili profesori VBS-Đakovo-su radnici Obiteljskog instituta iste škole, a izdao Biskupski ordinarijat Đakovo i Vijeće za obitelj BK/. To je komplet od 10 odnosno 9 sveštića s omotom. Teme su slijedeće: 1. Vrijeme zaručništva: dijalog; 2. Psihologija bračnog para; 3. Ljudska spolnost; 4. Rastimo zajedno: zrelost; 5. Ženidba - sakrament; 6. Praktični problemi: živjeti zajedno; 7. U službi ljubavi; 8. Odgovorno rađanje; 9. Obitelj u društvu.

K tome dolazi lo sveštića za voditelje-svećenike o metodi tečajeva i priprave. Obim svakog sveštića je 24 stranice.

Ovdje Vam kratko iznosimo neke sugestije a ujedno i želju za pastoral priprave na brak, za naše obitelji, našu sutrašnjicu.

1. Mislimo da bi Tečajevi priprave za brak trebali postajati redovita struktura pastoralnog rada.
2. Također - nakon što smo prošli tekst priručnika "Rastimo u ljubavi" - vjerujemo da bi bilo veoma dobro i korisno da svaki zaručnički par dobije tu knjigu i ponese sa sobom kao vade mecum. Neke biskupije su to službeno naredile.
3. Glede načina organizacije Tečajeva, iznosimo Vam neke oblike koje nadahnjuje ovaj prirucnik:
 - a.- najmanji tečaj bi trebao biti tri susreta po dva sata.
 1. 1+2+4 + bračni par /brojevi se odnose na sveštiće priručnika/
 2. 3+7+8 + bračni par /liječnik ili med. sestra ili svećenik/
 3. 5+6 /+9/
 - b. srednji tečaj od četiri susreta po dva sata.
 1. 1+2 + bračni par
 2. 3+7+8 + bračni par /liječnik ili med. sestra ili svećenik/
 3. 5+6 9
 4. 4+6

c.- veći /redoviti/ od šest susreta po dva sata

1. 1- zaručništvo vrijeme dijaloga
4- izbor bračnog druga / bračni par
 2. 2- psihologija bračnog para / bračni par
 3. 3- ljudska seksualnost, anatomija - liječnik ili
med. sestra
 4. 8- odgovorno rađanje / bračni par
 5. 5- ženidba sakramenat
9- obitelj i župska zajednica
 6. Informacije iz crkvenog prava o ženidbi
/iz br. 5 drugi dio/
Vjera temelj braka.
- d.- Sudjelovanje liječnika, med. sestre i bračnih drugova
kao svjedoka veoma je važno radi doživljaja Crkve-
zajednice koja se brine za zaručnike, nove obitelji.
- e.- Tečajeve najlakše mogu organizirati nekoliko župa
zajedno.
4. Možda je dobro povezati se s onima koji imaju određena
iskustva, a za veće susrete biskupijske razine moglo bi
se pozvati dr Peru Aračića iz Đakova koji je u proble-
matsici Tečajeva veoma upućen.

Naša je želja da Vi, Preuzvišeni, kao prvi pastoralac
svoje biskupije, izrazite želju da Tečajevi u Vašoj bisku-
piji budu službene i redovita praksa. Također Vas molimo da
preporučite priručnik Rastimo u ljubavi da bi ga se dalo
zaručnicima. Zupnici bi mogli sada otkupiti /uz popust/
što im treba kroz cijelu godinu.

BISKUPSKI ORDINARIJAT
MOSTAR

Mostar, 2.12.1981.
Broj: 916/81.

SVIM ŽUFSKIM UREDIMA NAŠIH BISKUPIJA

Gornje cirkularno pismo upućeno svim biskupima dajem
na znanje svim župnicima i naređujem da svaki župski ured
nabavi više primjeraka priručnika RASTIMO U LJUBAVI te po
njima, koliko je kome moguće, obogati pripreme na brak, te
da se, gdje je moguće, organiziraju i tečajevi prema ovom
pismu ili već prema mogućnostima.

Knjiga za svećenika ima lo svećića, a košta 300,00 ND,
a knjiga za zaručnike ima 9 svećića i košta 250,00 ND.
Naručuje se kod dr Petar Aračić, VBS Đakovo, Strosmajerov
trg 6, 54400 Đakovo.

Mons. Pavao Žanić, biskup
KORISTIMO PROSTOR I PREFORUČUJEMO JOŠ DVIJE KNJIGE ZA
POMAGALA U OBITELJSKOM PASTORALU:

1. LJUBAV U OBITELJI - zadatak i radost, uredio Dr Josip
WEISSGERBER u izdanju Obiteljskog
odjela Fil-Teol. instituta DI
Jordanovac llo, 41000 Zagreb, cijena 120 ND
2. NACINIMO ČOVJEKA - istog urednika i izdavača., cijena 100,00 ND

ZAPISNIK V. SJEDNICE INTERDIJECEZANSKOG ODBORA ZA PROSLAVU
100- OBLJETNICE OBNOVE REDOVITE CRKVENE UPRAVE U B i H

Sjednicu je sazvao kancelar Petar Vidović u ime nadbiskupa Dr Marka Jozinovića dopisom od 27. X. 1981. za dan 10. XI. 1981. Sjednica je održana 10.XI.1981. u Nadbiskupskom dvoru u Sarajevu u trajanju od 9,00 do 13,00 sati. Prisustvovali: nadbiskup Jozinović te profesori Jozić i Zovkić u ime Sarajevske nadbiskupije; profesori Komarica i Orlovac u ime Banjalučke biskupije; fra Petar Andelović u ime bosanskih franjevaca; profesor Vrankić u ime mostarsko-duvanjske i trebinjsko-mrkanjske biskupije. Telefonski se ispričao fra Branko Neimarević koji zbog sklizavog puta nije mogao sići autom iz Gučogorskog samostana. Predstavnik Hercegovačke franjevačke provincije nije mogao biti pozvan zato što Provincijalat nije nikoga službeno delegirao.

Prema predloženom programu najprije se raspravljalio o Metropolijskom hodočašću u Rim. Delegati Banjalučke biskupije izvjestili su da je njihov dijecezanski odbor odlučio organizirati dijecezansko hodočašće u Rim povodom jubilarne godine. Oni su predložili da se hodočašće proširi na metropolijsko i da bude oko prvog svibnja 1982. Zovkić je podržao prijedlog i založio se da u program hodočašća bude uvršten i pohod na grob sv. Franje radi osamstote obljetnice njegova rođenja. On je u isto vrijeme sugerirao da centralna točka hodočasničkog programa u Rimu bude pohod na grob sv. Petra, susret s rapom i zajedničko euharistijsko slavlje na grobu kraljice Katarine. Sudionici su se jednoglasno složili s prijedlogom te odlučili da hodočašće bude od 30. travnja do 4. svibnja 1982. godine. Putovat će se autobusima tako da dva dana otpadaju na put a tri na program u Rimu i Asizu. Odbor apeliraju na Ordinarijate da obavijeste župnike koji bi trebali što prije oglasiti vjernicima, kako bi se najkasnije do konca siječnja 1982. znao točan broj hodočasnika radi rezerviranja autobusa i smještaja u Italiji. Isto tako odbor apelira na Ordinarijate da što prije imenuju svoga dijecezanskoga koordinatora koji će utvrditi cijene prijevoza i smještaja te do sredine prosinca 1981 javiti župnicima. Za glavnog koordinatora Metropolijskog hodočašća predložen je mons. Branko Župančić, generalni vikar Banjalučke biskupije, koji dobro vlada talijanskim i ima duginogodišnje iskustvo u organiziranju hodočašća.

Prema predloženom programu trebalo je kao drugu točku raspraviti eventualnu komemoraciju Stadlerova dolaska u Sarajevo. Orlovac je primjetio da se to tiče samo Sarajevske nadbiskupije i sugerirao da to raspravi dijecezanski odbor Sarajevske nadbiskupije. Sudionici su se složili s prijedlogom.

U trećoj točki raspravljalio se o zaključnim svečanostima Metropolijske jubilarne godine. Predloženo je da Mostarska biskupija održi završnu liturgijsku svečanost 20. lipnja 1982., Banjalučka 27. lipnja 1982., a cijela Metropolija 4. srpnja 1982. god. Povijesno-teološki simpozij održat će se u Vrhbosanskoj katoličkoj bogosloviji u Sarajevu 1. i 2. srpnja 1982. Dosad je najavljeno 8 povijesnih i 3 teološke teme. U

subotu 3. srpnja 1982. bit će u 16,30 sati primanje uzvanička u bogoslovnom sjemeništu a zatim svečana akademija u Sarajevskoj katedrali. Odbor je zadužio pojedine članove za pripremanje programa akademije.

U Sarajevu, 13. studenog 1981.

Zapisnik sastavili:

Petar Vrankić, v.r.
Mato Zovkić, v.r.

BISKUPSKI ORDINARIJAT
MOSTAR

Mostar, 28. 11. 1981.
Broj: 914/81.

SVIM ŽUPSKIM UREDIMA NAŠIH BISKUPIJA

Pozivam sve župnike da pozovu vjernike na hodočašće u Rim i Asiz od 30. travnja - 4. svibnja 1982. godine u sklopu proslava 100-obljetnice redovite crkvene uprave u Bosni i Hercegovini i 800-obljetnice rođenja sv. Franje. Dijecezanski koordinator hodočašća za Mostarsko-Duvanjsku i Trebinjsko-Mrkanjsku biskupiju je don Ante Luburić, tajnik Biskupije pa se za informacije treba na njega obraćati. Za sada se ne može ni približno reći koliko će hodočašće koštati. Krajnji rok za prijave na hodočašće je 21. veljače 1981. godine. Potrebno je da se sa prijavama požuri kako bismo mogli što prije odrediti cijenu putevanja i smještaja.

Mons. Pavao Žanić, biskup

ZAPISNIK SA SJEDNICE DIJECEZANSKOG ODBORA ZA PROSLAVU 100-
OBLJETNICE REDOVITE CRKVENE UPRAVE U BiH - od 26. 11. 1981.

Sjednica je održana 26. listopada 1981. god. i trajala je od 14,00 - 19,00 sati u prostorijama Biskupskog ordinarijata u Mostaru. Sjednici su prisustvovali: Biskup Ordinarij, dr Ante Brajko, gen. vikar, fra Andrija Nikić, dcnretar Vrankić, don Petar Vuletić-Sjor, don Ivica Fuljić, don Tomo Vukšić, don Ante Luburić. Don Nedjeljko Galić nije mogao biti prisutan zbog bolesti, a don Ante Ivančić nije došao zbog kvara na autu pa se telefonski ispričao.

Budući da je na sjednici zaključeno da se glavne točke i zaključci iz zapisnika sjednice objave u Službenom vjesniku biskupije to evo ukratko i činimo.

1. Dijecezanska spomenica - Na sjednici je bio najprije govor o Dijecezanskoj spomenici. Ona bi trebala iznijeti povijesni pregled kršćanstva na ovom području, sadašnji trenutak vjere našeg naroda u Hercegovini kao i tok i završetak proslave 100-obljetnice obnove redovite hijerarhije u BiH.

Da bi se došlo do potrebnih podataka sa župa, treba napraviti upitnik /kvestionar/, specifičan za ovu zgodu i razaslati ga župnicima da ga popunjena vrati na Ordinarijat ili Provincijalat najkasnije do 31. veljače 1982. Upitnik će sastaviti fra Andrija dr Nikić i don Petar dr Vrankić.

Budući da bi uz tekst o svakoj župi bila potrebna bar jedna fotografija najznačajnijih župskih objekata, potrebno je što prije te fotografije i prikupljati. U Spomenicu bi ušle bar nešto i od narodnog blaga ovog kraja pa je potrebno zainteresirati župnike za suradnju.

2. Vjeronaučna Olimpijada - Već je prije pokrenuta inicijativa o Vjeronaučnoj đačkoj olimpijadi na području Biskupije. Poziv za sudjelovanje bit će objavljen u učravo pripremljenom broju Crkve na kamenu /Cnak/ - /usp. br. 11/1981., str. 16/.

U njoj bi trebalo dati mesta velikim obljetnicama: 800-obljetnici rođenja sv. Franje, 400-obljetnici rođenja sv. Vinka Paulskog i 100-obljetnici obnove redovite crkvene uprave u BiH. Don Tomo Vučkić je iznio plan Olimpijade. Fra Andrija iznosi svoju bojazan o odzivu za sudjelovanje na ovoj vjeronaučnoj olimpijadi. Ta se bojazan temelji na ranijem iskustvu slabog odaziva i na činjenici što je već pokrenuta nacionalna olimpijada preko Malog koncila a prigodom 800-obljetnice rođenja sv. Franje. Na sjednici je ipak zaključeno da se organizira i ova naša Olimpijada naručno ne s nakanom da ona bude neka konkurenčija već najavljenoj nacionalnoj vjeronaučnoj olimpijadi.

3. Hodočašće mladeži u katedralu - Hodočašće mladeži u katedralu prigodom naše obljetnice planirano je za 3. svibnja 1982. godine. Treba pripremiti prijepodnevni i popodnevni program koji bi bio prikladan i koristan za mladež kako u duhovnom tako i u kulturno-zabavnom pogledu. Ovim se hodočašćem ne želi umanjiti značenje već ustaljenog i lijepog hodočašćenja i skupljanja mladih na Sirokom Brijegu. Oblik i način što boljeg organiziranja i vođenja Olimpijade kao i ovog hodočašća treba i dalje razrađivati i planirati u krugu dijecezanskog Odbora.

4. Ostali oblici obilježavanja naših obljetnica -

a/ - duhovni vid - naglasak staviti u prvom redu na duhovnu obnovu i svećenika i vjernika. Nastojati održati pučke misije, duhovne obnove, hodočašća, molitvene dane, euharistijska klanjanja gdje i kako je kome to moguće a sve sa nakanom da poraste i dalje se učvršćuje naša vjera u Isusa Krista i naša ljubav prema njemu i njegovoj Crkvi koju je on osnovao. Organizirati susrete svećenika oba klera. Prvi ovakav susret na Sirokom Brijegu lijepo je uspio, a drugi u katedrali naišao je na slabiji odziv. Predložena su do završne proslave dva ovakva susreta na istim mjestima, a susrte bi trebao organizirati Ordinarijat i Provincijalat. Potrebno bi bilo organizirati i duhovne obnove svećenika po više župa.

b/ - vanjski vid - uz samu vanjsku organizaciju proslave 100-obljetnice treba još dati izraditi razglednice katedralne crkve i značku za 100-godišnji jubilej. Za to treba odrediti jednoga svećenika koji će to sve voditi.

Sjednica je završila u 19,00 sati.

OBAVIJEŠTI I ODREDBE ZA PASTORALNO
OSOBLJE NAŠIH BISKUPIJA OD BISKUP-
SKOG ORDINARIJATA M O S T A R

Od Tajništva Biskupske konferencije radi informacije dostavljen je dopis br. 414/BK-1981-ad od Saveznog sekretarijata za vanjsku trgovinu, a koji dopis prenosimo u cijelosti na znanje svim svećenicima u našoj biskupiji.

SAVEZNI SEKRETARIJAT ZA VANJSKU TRGOVINU

BEOGRAD

Br. 18-12435/1

Beograd, 16. XI.1981.

BISKUPSKA KONFERENCIJA JUGOSLAVIJE

P R E D S J E D N I S T V O

Z A G R È B

U vezi Vašeg podneska br. 377/BK-81 od 14. oktobra 1981. godine, po pitanju gratis pošiljke iz inozemstva za potrebe katoličkih crkvi u Jugoslaviji, obaveštavamo Vas o sledećem:

Uvoz bez plaćanja protivuvrednosti /poklona/, kao što Vam je poznato, vrši se na osnovu Pravilnika o uslovima pod kojima se roba izvozi ili uvozi bez naplate, odnosno plaćanja protivuvrednosti /Službeni list SFRJ, br. 61/77/.

Međutim, kako proizilazi iz Vašeg podneska uvoz crkvenih zvona i orgulja kao i nekih rezervnih delova nije moguće izvršiti, jer se i na ovakav uvoz primeњuju zakonski propisi koji važe za organizacije udruženog rada. Istovremeno se u podnesku konstatuje da su doneti propisi o zabrani uvoza opreme za potrebe organizacija udruženog rada.

U vezi sa navedenim ukazujemo na sledeće:

Na uvoz za potrebe verskih organizacija primenjuje se odredba čl. 9. navedenog Pravilnika, kojim se ove organizacije stavljuju u povoljniji položaj od organizacija udruženog rada na koje se primenjuju ostale odredbe istog Pravilnika. Naime organizacije udruženog rada nisu prema Pravilniku u mogućnosti da uvoze bez plaćanja protivuvrednosti proizvode koji imaju tretman opreme.

Ukazujemo da je zbog plaćanja i evidentiranja uvoza od strane svih subjekata jedne republike odnosno autonomne pokrajine, bez obzira da li se po takvom uvozu vrši plaćanje ili ne, uveden princip da se uvoz može vršiti uz suglasnost nadležnog republičkog odnosno pokrajinskog organa.

Molimo vas da se po navedenom pitanju obratite nadležnom organu u republici.

POMOĆNIK SAVEZNOG SEKRETARA
Nikolajević Dobrila v. r.

Broj: 918/81.

DAN ZA MIGRANTE - ISELJENIČKI DAN

I opet se približava blagdan Svetе Obitelji - nedjelja koju je naš episkopat odredio da se slavi kao "Iseljenički dan". Želja je Svetе Stolice da se u svim zemljama toj proslavi svake godine posveti dužna pažnja.

Vijeće BK za hrvatsku migraciju ove je godine izdalo prigodnu poruku i plakat što se dostavlja svim župskim uređima u odgovarajućoj količini za potrebe obilježavanja toga dana.

Ovim pozivamo i tražimo od svih upravitelja župa u našim biskupijama da se za proslavu i dostoјno obilježavanje ovoga dana dobro pripreme. Priloženi materijali ne isključuju već potpomažu vlastitu inicijativu za organiziranje proslave Iseljeničkog dana.

Mostar, 11.12.1981.

Mons. Pavao Žanić, biskup

Broj: 919/81.

CALENDARIUM MISSARUM PRO IUVENTUTE ET FAMILIA CHRISTIANA

Raspored subotnjih sv. misa za našu mladež i kršćanske obitelji u 1982. godini.

SIJEČANJ:	2. Katedrala - Mostar, 9. Ravno i Trebinje,
16. Trebinja i Neum, 23. Gradac D., 29. Hutovo
i Prenj
VELJAČA:	6. Hrasno i Stolac, 13. Rotimlja i Stjepan Krst,
20. Aladinići i Domanovići, 27. Dračevo i
Čeljevo
OŽUJAK:	6.sv. Petar i Pavao - Mostar /istog dana uklju-
čena je i župa Nevesinje koju pastoriziraju
00. Franjevcii iz mjesnog samostana/ i Čapljina,
13. Potoci i Blagaj, 20 Drežnica i Jablanica,
27. Gabela i Gabela Polje
TRAVANJ:	3. Konjic /uključena je i župa Glavatičevio/, 10.
Citluk i Međugorje, 24. Kruševo i Goranci
SVIBANJ:	1. Gradina, 8. Floče, 15. Čerin, 22. Gradnići,
29. Veljaci
LIPANJ:	5. Humac, 12. Vitina, 19. Studenci, 26. Klobuk
i Šipovača Vojnići
SRPANJ:	3. Drinovci, 10. Grljevići, 17. Ružići, 24.
Tihaljina i Gorica, 31. Široki Brijeg
KOLOVOZ:	7. Ledinac i Raskrižje, 14. Kočerin, 21. Rasno,
28. Buhovo
RUJAN:	4. Jare, 11. Izbično, 18. Polog, 25. Ljuti Dolac
LISTOPAD:	2. Posušje, 9. Posuški Gradac i Rakitno, 16. Vir
i Zagorje, 23 Hercegovački Vinjani, 30. Sutina

STUDENI: 6. Duvno, 13. Roško Polje i Bukovica, 20.
Sujica, 27. Seonica
PROSINAC: 4. Prisoje, 11. Grabovica, 18. Vinica,
Rašeljke

Napominjemo župnicima da odmah po primitku svoga Direktorija za 1982. godinu zabilježe svoj datum u kalendar, kako ne bi zaboravili održati svetu misu.

Bilo bi dobro da se nedjelju prije mise pozovu vjernici da sudjeluju u što većem broju kod ove svezte mise, a isto da im se preporuči toga dana posebno moliti na ovu nakanu u svojim zajedničkim vecernjim obiteljskim molitvama.

Mostar, 11.12.1981.

Mons. Pavao Žanić, biskup

Broj 920/81.

S V J E T S K I D A N M I R A

/1. siječnja 1982. godine/

Povodom XV Svjetskog dana mira Sveti je Otac Ivan Pavao II izabrao temu

"Mir dar Božji"

Ovaj je izbor nastavak prijašnjih tema Svjetskih dana mira i uklapa se u kontekst Papinih putovanja i njegovih govora u kojima je već iznio različite aspekte mira.

M I R koji je dar Božji jer je "plod Duha"/Gal 5,22/, mora se željeti, mora moliti i htjeti - pa onda i zaslužiti.

Samo Papino pismo za predstojeći Svjetski dan mira bit će naknadno objavljeno.

Mostar, 11.12.1981.

Mons. Pavao Žanić, biskup

Broj 973/81.

POST I NEARS U 1982. GODINI

Vrijedi sve kako je iznešeno u Službenom vjesniku naše biskupije br. III. i IV. 1980. godine po okružnici br. 877/80. na stranici 159-160 istog broja Vjesnika.

Mostar, 11.12.1981.

Mons. Pavao Žanić, biskup

Broj 974/81.

VRIJEME KORIZMENE SVETE ISPOVIJEDI I USKRSNE SVETE PRČESTI

Traje u našim biskupijama u Hercegovini kao i do sada, tj. od prve nedjelje Korizme pa do blagdana Presvetog Trojstva uključivo.

Po dopuštenju Svetе Kongregacije za evangelizaciju naroda dosadašnja dozvola da radnici koji već prije Korizme odlaze na vanjske rade i vraćaju se kućama pred Božić, mogu udovoljiti dužnosti sv. ispovijedi i sv. pričesti počevši od prve nedjelje Adventa pa do spomena krštenja Isusova uključivo, protegnuta je dozvolom na sve vjernike u našim biskupijama bez razlike.

Mostar, 11.12.1981.

Mons. Pavao Žanić, biskup

Broj 975/81.

BINACIJE I TRINACIJE U 1982.

Dozvola za binaciju i trinaciju vrijedi i za slijedeću 1982. godinu pod istim uvjetima, pod kojim je svećenicima u pastvi i podjeljena.

Binacije i trinacije služe se po odredbi Svetе Stolice "ad intentionem Episcopi".

Svećenici koji biniraju mogu svaku petu binaciju aplikirati za svoju vlastitu nakanu, ali ne smiju uzimati stipendij, niti župnici mogu time udovoljiti dužnosti namjene mije za puk.

Početkom nove godine, zajedno sa ostalim obračunima u kancelariji Ordinarijata, svi svećenici koji biniraju trebaju dostaviti u Tajništvo koliko su puta tokom godine binirali "ad intentionem Episcopi", i novac dostaviti Ordinarijatu.

Mostar, 11.12.1981.

Mons. Pavao Žanić, biskup

Broj 976/81.

DUŽNOSTI ŽUPSKE KANCELARIJE PREMA KANCELARIJI ORDINARIJATA

Počevši od lo. siječnja pa do kraja veljače dužni su svi upravitelji župa, ako je moguće i sa svojim duhovnim pomoćnikom službeno pohoditi Biskupski ordinarijat. Tom zgodom trebaju se dostaviti: popunjeni pastoralno statistički izvještaj, prijepise svih matica /umrlih, krštenih, vjenčanih, a gdje je bila krizma i krizmanih/. Prošle godine smo zamolili sve župnike da nam dostave jednoobrazne arke prijepisa, koji se mogu dobiti u kancelariji Ordinarijata. Molimo župnike da prime na znanje da će se samo takvi arci prijepisa primati, jer nije potrebno da imamo poteškoća kod uvezivanja godišta prije nego se pohrane u arhivu Ordinarijata. Arci-formulari za prijepise mogu se dobiti na Ordinarijatu, a iste mogu naplatiti iz crkvene kase. Kod istog pohoda svi su dužni podmiriti i podnijeti propisane crkvene račune za proteklu godinu te izravnati sva dugovanja prema kancelariji Ordinarijata.

Priloženi formular za pastoralno-statistički izvještaj treba isto tako točno i uredno popuniti i predati. Nadamo se da neće biti takvih koji će s time zatezati i da neće dolaziti do nepotrebnih opomena, a što sve otežava, da ne kažemo one mogućava uredan odnos kancelarije Ordinarijata prema BKJ i Svetoj Stolici.

Da ne bi dolazilo do nepotrebne gužve i čekanja za obavljanje poslova u kancelariji Ordinarijata i čekanja za razgovor s Biskupom Ordinarijem preporučujemo župnicima da svoj dolazak unaprijed najave, pa da im se može javiti kada bi im bilo najbolje doći.

Mostar, 11.12.1981.

TAJNIŠTVO BISKUPSKOG ORDINARIJATA

Broj 977/81.

STAV PREMA DOGADAJIMA U MEĐUGORJU

Već skoro pola godine Crkvu u Hercegovini, a i mnogo dalje potresaju "ukazanja" Gospe u Međugorju. Ordinarijat je s tim upoznat i na Biskupa spada da doneše sud o tome. Do sada nije bila formirana komisija ad hoc, jer se čekalo da "ukazanja" završe da bi se moglo sve kao cjelinu zahvatiti i tako mogao donijeti sud. Međutuma kako događaji jednako traju, potrebno je za sada barem jedno upozorenje.

Nema sumnje da je vjernički svijet te vijesti dočekao i prihvatio kao utjehu i milosnu pomoć, te je to kod mnogih donijelo poticaj na molitvu, post, pokoru i obraćenje. No sve ovo nije dovoljno za dokaz autentičnosti Gospinih "ukazanja i poruka". Događaje budno prati i Sveta Stolica i preporuča krajnji oprez do donošenja suda Biskupskog ordinarijata.

Na taj oprez upozoravamo svećenike da se u svojim izjavama i stanovištima ne istrčavaju ispred suda Crkve.

Mostar, 13.12.1981.

BISKUPSKI ORDINARIJAT
MOSTAR

Broj 978/81.

O UREPENUJU CRKVENOG POSUDA I
REDOVITOM VOĐENJU ŽUPSKE KRONIKE

Po župama se nailazi na zapuštene kaleže, patene, ciborije i ostalo crkveno-liturgijsko posuđe. Srebro se da dobro očistiti i održavati pa i neke politure. Ono što je indecentno za upotrebu neka se ili posve popravi i uredi, ili dobavi novo. Posebno treba paziti da **ne nestane pozlate** iz kaleža, i neka se kaleži ponovno pozlate kada je to potrebno.

Rijetko se u Biskupiji na nekoj župi nađe uredno vođena župska kronika /Ljetopis župe/. Svi su upravitelji

župa u našim biskupijama, i jednoga i drugoga klera dužni voditi Kroniku /ljetopis/ župe i kod kanonskog pohoda ga dostaviti na pregled. Oni koju su u tome bili i do sada uredni i marljivi, neka i dalje u tome ustraju, a koji do sada nisu vodili župsku kroniku, moraju to od sada redovito činiti.

Skrećemo pažnju svim svećenicima u biskupiji da potraže u župskom Arhivu Službeni vjesnik IV/1973. i neka prouče Uredbu BKJ o crkvenim arhivima, str. 99. i neka se te uredbe, posebno što se odnosi na župske arhive, i pridržavaju.

Mostar, 13.12.1981.

Mons. Pavao Žanić, biskup

IMENOVANJA I PREMJEŠTAJI

Vlč. don Vinko BRKIĆ imenovan je upraviteljem župe Kruševo
Vlč. don Jozo ANČIĆ imenovan je upraviteljem župe Grabovica
Vlč. don Petar VULETIĆ imenovan je upraviteljem župe Domanovići
Vlč. don Marko LUKAĆ imenovan je upraviteljem župe Čeljevo
Vlč. don Pero MARIĆ imenovan je upraviteljem župe Raskrižje
Vlč. don Mate ŠOLA imenovan je duh. pomoćnikom u Rašeljkama
Vlč. don Ante PAVLOVIĆ imenovan je duh. pomoćnikom u Dračevu
Vlč. don Marko KUTLEŠA razriješen dužnosti upravitelja župe Kruševo i odobren mu odlazak na učenje jezika u Francusku kao priprema za rad u misijama.

KORISTIMO SLOBODNI PROSTOR I PREPORUČUJEMO

VODIČ U SVETIŠTE LUDBREG - Štovanje Predragocjene Krvi Isusove, Zagreb 1981.

Preko knjižice možete se upoznati s ovim čuvenim svetištem Predragocjene Krvi Isusove.

Cijena 40,00 ND. Naručuje se kod Ordinarijata u Mostaru. Priloženi primjerak se može naplatiti iz crkvene kase, a veće količine plaćaju se po gore navedenoj cijeni.

- Hrvatsko benediktinsko udruženje izdalo je ciklostimom NEDJELJNI LEKCIJONAR s pripadajućom homilijom evanđelja istočnih i zapadnih crkvenih otaca za sve tri godine: A, B i C. To izdanje može svima pomoći u boljem razumijevanju nedjeljnog evanđelja i spremanjtu propovijedi. Cijena za sva tri sveska je 150,00 ND. Izdanje preporučujemo!

NEUSPIJO POKUŠAJ SMIRIVANJA
CRKVENIH NEPRILIKI U
MOSTARU I HERCEGOVINI

Tko prelista zadnjih dvanaest godišta Službenog vjesnika Mostarsko-duvanjske i trebinjsko-mrkanjske biskupije mogao bi pomisliti da uopće nije postojao teški razdor u životu ove Crkve. Namjerno se izbjegavala polemika. Dokument o pokušaju pomirenja u Mostaru treba ipak da bude i ostane poznat svim svećenicima i redovnicima. Taj pokušaj je plod velikodušnog popuštanja i dobre volje. Trebalo je nešto učiniti da se bar nekako dokrajči najbolnijapi najsramotnija svada katolika pred očima drugih vjera i ateista. Pa ipak se našla grupa koja je htjela pokazati da je jača od Božjeg puka koji čezne za mirom, jača od Biskupskega ordinarijata, Provincijalata, Kurije OFM i Svetе Stolice. Bolno i žalosno je to!

BISKUPSKI ORDINARIJAT
M O S T A R
Br. 786/81.

P R O V I N C I J A L A T
HERC. FRANJEV. PROVINCIJE
Br. 585/81.

ZAJEDNIČKA IZJAVA VJERNICIMA

Već je dulje vremena prisutna određena napetost i nemir u Crkvi Hercegovine, a posebno u gradu Mostaru nakon osnivanja nove župe. Stoga je svako traženje rješenja da se ovo stanje popravi ne samo dužnost nas kao ljudi nego još više kao vjernika, jer nas Isus poziva na mir i na jedinstvo; to su znakovni pripadnosti njemu. Ovo napose vrijedi za naše okolnosti gdje se i druge vjere i svijet šali i izruguje na naš račun, što nam sigurno ne služi na čast.

Imajući ovo pred očima, mi svećenici i jedni i drugi – i franjevci i svjetovni svećenici – pozivamo narod na mir i na razumijevanje da bi konačno došlo do mira među nama u skladu s Božjim i crkvenim zakonom.

Da neka taj način traženja rješenja naših problema bude u dogovaranju. Kao što smo spomenuli, ovaj je problem posebno prisutan u Mostaru. Za prevladavanje ovog stanja odlučeno je kao za početak rješenja nesporazuma slijedeće:

1. Svaki vjernik može ići u koju god želi crkvu.
2. U pogledu primanja sakramenata /krštenja, vjenčanja/ – pa i sprovoda, uvažavat će se opravdane želje vjernika.
3. Stvar je posebno važna za filijalne crkve u Cimu, Orlacu, Vrelu Radobolje i Miljkovićima. Da bi doista došla do izražaja ova volja za izmirenjem odlučeno je da mise i

vjeronauk zajednički vode i jedni i drugi svećenici prema dogovoru svećenika iz samostana i katedrale.

Svi problemi koji nastaju i koji nisu riješeni i dalje će se rješavati zajednički u duhu ljubavi i sporazumijevanja. Zato, neka se svaki od nas svećenika i vjernika ispita da li stvarno svojim vladanjem i riječima doprinosi miru. A bez toga ne možemo reći da pripadamo Kristu.

Svi se moramo mnogo moliti Majci Božjoj, Kraljici mira, da ona izmoli od Boga mir našoj biskupiji, našoj provinciji i našemu narodu.

Mostar, na sv. Franju 1981. god.

M.P Mons. Pavao Žanić,
biskup

Fra Jozo Pejić,
gen subdelegat M.P

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT
VRHBOSANSKI

Broj: 1100/81.

Sarajevo, 3. rujna 1981.

ZAŠTO JE ZABRANJENO RASPAČAVANJE KNJIGE "ISUS IZ NAZARETA"?

U Sarajevu je nedavno, baš u ovoj našoj jubilejskoj godini 1981., zbor franjevačkih bogoslova "Jukić" izdao u prijevodu knjigu Günthera Bornkamma "Isus iz Nazareta" za koju tvrdi da "izuzetno uspješno nalazi pravi put do evanđeoskih tekstova"/str. 7/. Tu je knjigu prema 12. njemačkom izdanju iz prošle godine, preveo gosp. Ante R. Boljić bivši rektor franjevačke teologije a sada reductus ad statum laicalem; za ovo izdanje njegova prijevoda odgovara dr fra Andrija Zirdum sadašnji rektor franjevačke teologije. Budući da u ovom izdanju ima također ispuštanja, izlaganja i tvrđnji oprečnih katoličkom vjerovanju o Isusu Kristu i o Njegovoj Majci Blaženoj Djevici Bogorodici Mariji moralo je biti zabranjeno raspačavanje te knjige među našim vjernicima. Kako je već predhodno navedeno /usp. Vrhbosna 3/81., str 19/, za tu zabranu ovim dajemo obrazloženje na kratak a dosljedan način kako slijedi.

1. Nije se čuditi nekatoliku

Za one njemačke i druge 'kršćane' koji doduše priznaju Isusa iz Nazareta, ali ne žele prihvati Njegova božanstva kao Sina Vječnoga Oca, ova je knjiga dobro došla, pa nije čudo da je kod njih u svojih 25 godina /1956-1980/ doživjela 12 izdanja. No to nikako ne znači da ta knjiga može biti jednako prihvatljiva i za katolike, a pogotovo ne da su je i nama trebali servirati baš neki sadašnji i bivši franjevci, i to upravo u ovoj godini kada smo u program stavili u prvom redu duhovnu obnovu.

Iz same je te knjige očito kako nekatolik G. Bornkamm jednostavno ispušta i prešuće ono što dokazuje Isusovo božanstvo ili tvrdi da je legenda i umetak kasnije tradicije sve ono što on ne želi uvrstiti u svoje vjerovanje. Ako se ne moramo čuditi jednom nekatoliku što na taj način želi opravdati svoju vjeru, svakako je zbilja začuđujuće što upravo tu knjigu među našim vjernicima katolicima želi raspačavati ne tek jedna grupa naših franjevaca nego i njihov Provincijalat koji je, nakon objavljenje zabrane u lipnju, u srpnju u službenom glasilu /Bosna srebrena, str. 93/ objavio da je to "znanstveni prikaz povijesti života i sadržaja poruke Isusa iz Nazareta" pa dodaje: "Djelo se može preporučiti svakome tko kritički i samokritički traži istinu o Isusu, a ne možda potvrdu vlastitih stavova, nekritički stvorenih ili preuzetih bilo iz vjerničke... ili nevjerničke... tradicije". Ako je za te naše franjevce istina o Isusu da je on sin Stolara iz Nazareta a ne Sin Očev, onda se sada

ne mogu dičiti da su u svom narodu čuvari katoličke vjere kako se za njihovu prošlost ističalo.

2. Pisac ispušta neželjene dokaze

Uzalud ćete u Bornkammovoj knjizi tražiti izlaganje /makar i uz obrazloženo pobijanje/ o Isusu kao Sinu Božjemu koji je i kako je jednak Ocu, s njim istobitan Bog od Boga, kako Crkva stalno ispovijeda u svom Vjerovanju. Šta se brojna mjesta iz Evandelja, koja o tome govore i to dokazuju, jednostavno ispuštaju nelojalnom šutnjom koja nije dostoјna čovjeka koji očekuje da njegovo izlaganje smatramo kritičkim i solidnim a ne smisljeno tendecioznim.

Tako on tvrdi da "mesijanski naslov Sin /Božji/ ne potječe od historijskog Isusa" nego iz vjerovanja zajednice /str. 239/ te smatra "vjerljivim da historijski Isus za sebe nije upotrebljavao još ni vrhovnički naslov 'Sin čovječiji'" premda priznaje da se inače "upravo u Isusovim izričajima o sebi tako obilato susreće taj naslov"/str. 242/. Ovo pripisuje kasnijem utjecaju vjere pa napominje taj naslov iz Čtk 1,12, a uopće ne spominje Dan 7,13 gdje "Sin čovječiji" ima jasna Božja svojstva pa je vrlo dobro odgovaralo da Isus upotrijebi taj naslov a ne drugi kojem bi njegovi slušatelji dali političko značenje kao npr. naslovu Mesija. Tako usprkos očitim činjenicama G. Bornkamm ne želi priznati božanskih oznaka svom Isusu koji - prema njegovim postavkama - očito nije sišao s nebesa. Stoga možemo i mi smatrati "najvjerojatnijim" da G. Bornkamm tendenciozno prešuće sve što dokazuje da nije kasnija vjera stavila +sus+ u usta i ono što je već bilo i prije u Objavi a onda i u "Isusovim izričajima o sebi".

3. Najveća čuda naziva legendama

Priznavši da je "teško sumnjati" da su fizičke "iscjeliteljske snage iz Isusa izlazile" nastavlja kao da isto tako "sigurno nećemo smjeti sumnjati da je na ovom području predaje mnogo toga legendarno oblikovano te da su i cijele legende dodavane. To bi moglo vrijediti osobito, ali ne isključivo, za 'čuda na prirodi' u užem smislu³⁸"/str. 140/. U ovoj bilješći br. 38 piše: "U čuda na prirodi ubrajaju se: 1. Stišavanje oluje /Mk 4,35 ss/, 2. Hodanje po moru /Mk 6,45 ss/, 3. Hranjenje 5000 /odn. 4000/ ljudi u pustinji /Mk 6,31 ss/, 4. Uskrisivanje mrtvih /Mk 5,21 ss., Lk 7,11 ss. Iv 11,1 ss/" /str. 226/ te u istoj bilješci dodaje: "Proziran smisao ima zacjelo od početka i pripovijedanje o Petrovu čudesnom ribolovu /Lk 5,1 ss./ i o čudu u Kani /Iv 2,1 ss./" /Str 227/. Zar tu zbilja nije prozirna Bornkammova tendencija radi koje želi da bude puka legenda /- bajka/ ono što dokazuje Isusovo božanstvo i Petrov primat?

Istu neobjektivnost očituje pisac kad u vežu s apokrifnim evangeljem tvrdi da je povjesna "vrijednost ove manjom kasnije literature" malena, jer da "pretežno pruža ipak legendarnu i tendenciozno nabujalu tradiciju. Također ne treba drugačije prosudjivati inače sačuvanu predaju o Isusu izvan naših kanonskih Evandelja /kod crkvenih otaca, iz papirusa itd./ kao doduše vrijednu za povijest Crkve i povijest

sekta pa i poučnu za povijest predaje ali ne zapravo za onu povijest koju tražimo u najstarijoj predaji i koju bismo željeli upoznati"/str. 236/. Tako jednom rečenicom želi poreći stvarnu i povjesnu vrijednost čak i svetih Otaca.

4. Tvrdi protivno vjeri Crkve

Jasno je iz Evanđelja /Lk 1,26-38; Mt 1,16.18-25/ da je Blažena Djevica Marija bila i ostala jedino Spasiteljeva fizička Majka i ničija više te da je za cijelog života ostala u djevičanstvu. Josip joj je zaručnik i samo zakonski /za javno pravno područje/ muž a nikad muž po izvršenju braka. Tako Crkva stalno vjeruje i naziva blaženu Gospu da je vazda Djevica.

A G. Bornkamm blasfemno piše protivno: "Isusov je otac, a možda i on sam, stolar". Znamo imena njegovih roditelja, Josipa i Marije, pa i njegove braće: Jakova, Josipa, Jude i Simuna /Mk 6,3/. U predaji se prigodno spominju i Isusove sestre /Mk 6,3; Mt 13,56/. Isusov je materinski jezik gajilejski aramejski..."/str. 59-60/.

Sam pisac u bilješci br. 3 izričito napominje svoju protivnost dogmi kada kaže da "će kod ovog valjati računati s jednom dogmatskom korekturom" glede djevičanskog rođenja; a u bilješci br. 4 mudruje kao da su tek "dogmatske refleksije radi Marijina trajnog djevičanstva učinile braću Isusovom polubraćom ili rođacima" premda zna i izričito priznaje činjenicu "da u hebrejskom ni aramejskom nema vlastita izraza za daljni rodbinski stupanj pa se prigodno za nj može upotrebljavati 'brat'"/str. 218/. I u njemačkom slično jedan izraz ima više rodbinskih značenja, kao npr. ONKEL označuje i ujaka i strica i tetka. Zašto onda semitskom piscu, proti priznatoj činjenici ne dopušta šire značenje riječi brat i sestra osim ako i time želi isključiti Isusovo božanstvo? A poznato je da je i Isus govorio o braći i sestrama, pa i o majci, u širem smislu, a nikad o Ocu "koji je na nebesima". Tako kaže za učenike: "Evo moje majke i moje braće! Tkogod, naime, vrši volju moga nebeskoga Oca, on je moj brat, moja sestra i majka"/Mt 12,50/. A Josipa samo drugi /nikad Isus/ nazivaju Isusovim ocem, jer je takvim smatran i nazivan.

5. što otud proizlazi

Iz te knjige G. Bornkamma nužno proizlaze naopaki zaključci: ako ni bl. Djevica Bogorodica Marija s Josipom nije živjela djevičanski, onda na zemlji ne bi ni postojalo djevičanstvo, niti bi ga Otac dao kao karizmu /Mt 19,11; ako su Isusovi roditelji Josip i Marija "iz Nazareta", on nije Sin Božji ni Spasitelj, jer nijedan čovjek nije kadar sebi i drugima zaslužiti spasenje, ako nije ujedno i Bog; ako Isus nije i Bog, onda Sakramenti nemaju nadnaravnih učinaka koje im može dati jedino svemogući Bog, a nikako stolarov sin; bez Isusova božanstva naša bi vjera bila aluzija, kao što je Apostol rekao da bi bez Isusova uskršnua bila uzaludna i naša vjera i apostolsko propovijedanje /1 Kor 15,14/.

Budući da je, dakle, knjiga G. Bornkamma "Isus iz Nazareta ocito protivna temeljnim istinama i vjeri katoličke Crkve,

ona stoga može služiti samo dekristijanizaciji i rastakanju one vjere u kojoj i od koje je naš kršćanski puk živio kroz prošla stoljeća bez kolebanja spremam i na najveće žrtve za očuvanje te vjere.

6. Da zaključimo!

Crkva je po II, vatikanskom saboru izjavila da svaka "ljudska osoba ima pravo na vjersku slobodu" tako da "nitko ne bude primoran da radi protiv svoje savjesti ni sprečavan da radi po svojoj savjesti". To se pravo zasniva na dostojsanstvu ljudske osobe, obdarene razumom i slobodnom voljom, pa su stoga svi ljudi "vezani moralnom obavezom da traže istinu" te "da prionu uz istinu kad je jednom spoznaju"/DH 2/. To je odgovorno, čovjeka dostoјno, služenje slobodom.

A zar mi nismo spoznali kao objavljenu istinu da je Isus Krist Sin Božji, oduvijek Bog s Ocem i Duhom Svetim, a u vremenu postao i čovjekom, "začet po Duhu Svetom, rođen od Marije Djevice" bez očinskog učešća Josipa iz Nazareta; pravi Bog i pravi čovjek, kako Crkva stalno vjeruje i isповijeda kao jednu od svojih osnovnih istina? Može li ostati član Crkve tko to svojom slobodom ne prihvata? Ne može, doduše, nitko biti prisiljen da to usvoji, ali isto tako ne može ni Crkva biti prisiljena da prizna svojim članom onoga tko tih istina ne usvaja, ili da pusti nek se kao "znanstveni prikaz" ocjenjuje ono što G. Bornkamm prešućuje ili protivno Objavi tvrdi tako da bi se to čak preporučilo svakom "tko kritički i samokritički traži istinu o Isusu", kako to piše službeno glasilo Franjevačkog provincialata u Sarajevu.

Opravdano je, dakle, fra Mijo Đeno postavio o toj knjizi pitanje: Da li se to iznosi da se u narodu pokoleba vjera i time pridonese općoj ateizaciji društva, ili da se pokaže nečija učenost?"/GK 13/81, str. 2/, koja se ovim slabo legitimirala.

Radi svega je toga knjiga G. Bornkamma "Isus iz Nazareta morala biti zabranjena kao protivna katoličkoj vjeri te štetna za vjernike.

Dr Marko Jozinović
nadbiskup

BISKUPSKI ORDINARIJAT

M O S T A R

Prema obavijesti i obrazloženju koje niže donosimo, iz Službenog vjesnika Nadbiskupije zagrebačke br. 9. str. 196 i 232. 1981. god. radi sumnje u priznate dogme Crkve zabranjuje se i kod nas upotreba za bilo kakvo proučavanje i raspačavanje knjiga Alfonsa WEISERA: SREDIŠNJE TEME NOVOGA ZAVJETA, koju je izdala Kršćanska sadašnjost.

Mons. Pavao Žanić, biskup

Prenosimo Obavijest iz Službenog vjesnika Nadbiskupije zagrebačke u vezi gore navedene knjige.

U izdanju "Kršćanske sadašnjosti" u Zagrebu izišla je iz tiska ove godine knjiga Alfonsa Weisera: SREDIŠNJE TEME NOVOGA ZAVJETA. Knjiga je prevedena s njemačkog. Predstavljena je kao udžbenik za škole i za izobrazbu odraslih "dozvolom crkvene vlasti".

Ovime izjavljujem da za tu knjigu nije bio zatražen Imprimatur od Nadb. duh. stola. Ako je dozvola za tiskanje dana od nekog drugog Ordinarijata, to nije mjerodavno za našu Nadbiskupiju. Ta knjiga nije za nas prihvatljiva ni kao udžbenik za škole.

Nekim svojim sadržajem izaziva slijedeće pitanje: Da li je u skladu s katoličkom teološkom znanosti da predstavlja samo kao "mišljenje", podvrgnuto raspravljanju, onu istinu vjere koju je Crkva u Duhu Svetom definirala kao od Boga objavljenu istinu i protumaćila je quod sensum i quod sententiam? Definirana je **naime** istina norma katoličke teologije, a ne samo mišljenje ili hipoteza, prepustena samovoljnim mjenama.

Sada ovdje upozoravam samo na jedno: Crkva Istoka i Zапада svečano ispovijeda vjeru u djevičansko materinstvo Pre-svete Bogorodice u točno određenom smislu. "Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine!" Svi veliki teolozi Crkve su istinu razlagali u njezinu od Crkve definiranom smislu ali je nisu stavljali u pitanje. U navedenoj knjizi pisac pristupa toj istini kao "mišljenju" u prilog kojeg navodi dva razloga, a protiv šest razloga. To nije samo metodička sumnja, nego istina vjere stavljena u pitanje. Mi smo u teološkom studiju dobro znali što Crkva vjeruje a što adversari osporavaju. Stavljanje u sumnju definiranih istina vjere nije nipošto u skladu s produbljivanjem vjere prema usmjeranjima II. vatikanskog sabora. Osma glava dogmatske konstitucije LUMEN GENTIUM nije nikakva teološka rasprava nego njome Sabor ispovijeda vjeru Crkve o Blaženoj Djevici Mariji Bogorodici u misteriju Krista i Crkve. Za katoličkog teologa to je norma vjere i naučavanja a ne samo neka teološka škola. Veritas Domini manet in aeternum!

U Zagrebu, dne 26.VIII. 1981.

Dr Franjo Kuharić, v.r.
nadbiskup

U istom broju Službenog vjesnika Zagrebačke nadbiskupije na str. 232 obavještava se da je "pri zaključenju ovog broja Službenog vjesnika, preuzv. g. Nadbiskup dobio dopis od KS-a br. 155/61. od 29.8.1981, s posebno priloženom odlukom od 29.8.1981. br. 156/1981 u vezi knjige "Središnje teme Novoga Zavjeta", pa se savezno s prednjom izjavom preuzv. g. Nadbiskupa ovdje donosi i ova ODLUKA", koju i mi u cijelosti donosimo.

O D L U K A

Neka se do dalsnjega odmah i odasvuda i potpuno povuče iz prodaje i ne reklamira djelo: Alfons WEISER, Središnje teme Novoga Zavjeta, niz "Riječ", br. 11.

O b r a z l o ž e n j e: Djelo je prevedeno i priređeno za tisk izvan ove ustanove. Kršćanska sadašnjost ga je usvojila među svoja izdanja bez predhodnog pregleda oslanjajući se na ugled autorova i inicijatora prijevoda. To tisku se međutim, naknadnim pregledom ustanovljuje da u knjizi ima dvosmislenih i nedorečenih mesta koja barem u našim prilikama, mogu među vjernicima izazvati ozbiljne zabune na štetu Crkve i Kršćanske sadašnjosti. Zato odlučujem kako je rečeno.

Za Kršćansku sadašnjost

Dr Josip Turčinović, v.r.
direktor

VIJESTI - DOGADIJI - KRONIKA

26. rujna 1981. - Ordinarij je sudjelovao na sastanku vijeća BK za ateizam
28. " " - Ordinarij je zajedno sa nadb. Čulom bio na sprovodu pok. Čedomila Čekade. Naš je Ordinarij predsjedao koncelebriranoj svetoj misi u sarajevskoj katedrali i tom prilikom govorio o ljudskom i svećeničkom liku pok. Čedomila. Na groblju "Bare" od pokojnika se oprostio toplim riječima i nadbiskup dr Petar Čule.
27. " " - U Bjelimićima na groblju "Slanica" /župa Glavatićevo/ vjernici su /svega 6 kuća/ s fra Martinom Planinićem podigli uz nedovršenu kapelicu zvonik u obliku križa i stavili zvono. Zvonik je blagoslovljen 27. rujna. Vjernicima i fra Martinu iskrene čestitke na ovom uspjehu koji ih je stajao velikog truda.
1. listopada - Predsjedajući u katedrali koncelebriranoj svetoj misi, u zahvalu za ozdravljenje Svetog Oca, Ordinarij je tom prilikom govorio o papinstvu i osobi današnjeg pape Ivana Pavla II.
4. " " - Na blagdan sv. Franje Ordinarij je posjetio samostan OO. Franjevaca u Mostara i CC.SS. Franjevke u Bijelom Polju i čestitao im blagdan sv. Franje.
7. " " - Sjednica odbora za biskupijsku vjeroučnu olimpijadu
- 6-8. " " - Ordinarij je sudjelovao na jesenjem zasjedanju Biskupske konferencije u Mariji Bistrici
11. " " - Ordinarij je imao misu i propovijed u novoj župi Prečko-Zagreb
19. " " - Umro mons. dr. Gabrijel Bukatko, administrator križevački. U nemogućnosti da sudjeluje na sprovodu naš Ordinarij je s nadb. Čulom uputio slijedeći telegram iz Mostara: "Vječni pokoj nadbiskupu Bukatku uz iskrenu sućut i memento".
22. " " - Ordinarij posjetio Fredsjednika općine Mostar i razgovarao s njime o tekućim problemima.
28. " " - Našu je biskupiju posjetio biskup biskupije Iringa - Tanzanija mons. Mario Epifanio Abdullah Mgulunde. Svećenici naše biskupije don Stipe Ivančić i don Drago Bevanda rade na području njegove biskupije. Razgovor s biskupom Iringe donosi u božićnom broju "Crkva na kamenu".
1. studenog - Biskup u Studencima bio na završetku duhovne obnove koju je vodio o. Zvonko Majić
7. " " - Naš biskup čestitao biskupu Željeznog-Gradisće mons. Stefanu Laszlo, 25-godišnjicu biskupske službe i 25-godišnjicu uspostave biskupije Željezno i izdanje Misala za Gradisčanske Hrvate.

15. studenog 1981. - Biskup s Tajnikom posjetio zatvorene svećenike-franjevce: fra Jozu Zovko, fra Ferdu Vlašića i fra Jozu Križića i sa svakim imao polsatni odvojeni razgovor
18. " " - Ordinarij u Zagrebu održao sastanak Vijeća za obitelj BK kojem je kao predsjednik i predsjedao
21. " " - na blagdan Frikazanja BDM u hramu Biskup je imao misu i propovijed u župi Veljaci. Bilo je mnogo svijeta i svećenika
21. " " - Nadbiskup dr Petar Čule blagoslovio je novu župsku kuću u Zagorju k/Vira i pod misom održao homiliju. Tom je zgodom uručio i svoj osobni poklon za gradnju župske crkve. Čestitamo vjernicima i župniku don Zdravku Petkoviću na brzom i lijepom uređenju župskog stana.
22. " " - na blagdan Krista Kralja biskup Ordinarij je imao misu i propovijed u župi Hutovo
- Naši svećenici don Andrija ILIČIĆ i don Marko KUTLEŠA koji se spremaju za misije - don Andrija za Tanzaniju i uči engleski u SAD, a don Marko za Ruandu i uči francuski u Parizu, osjećaju se dobro i pozdravljaju sve svećenike u biskupiji.
29. " " - Ordinarij msgr. Pavao Žanić je zajedno s nadbiskupom Čulom i tajnikom don Antonom Luburićem posjetio don Aleksandra Borasa, župnika u Neumu i zanimalo se za gradilište nove župske crkve. Istog su dana posjetili i ČC. SS. Služavke Malog Isusa koje imaju svoju kuću u Neumu. Na povratku za Mostar posjetili su i župnika u Gabeli Polju don Damjana Raguža i zanimali sa o stanju radova u toj župi.
4. prosinca " " - kao što je javio Radio Vatikan, Sveti Otac Papa Ivan Pavao II primio je u privatnu audienciju našega Ordinarija.
13. " " - u katedrali u Mostaru imao je u 18,00 sati svetu i misu i propovijed naš misionar u Tanzaniji don Stipe Ivančić. On je, naime, iskoristio svoj kratki boravak u domovini i za posjeti nekim našim župama. Vjernici su veoma pažljivo pratili njegovu propovijed u kojoj se osvrnuo na pastoralni rad naših misionara u Africi, koji u tim dalekim krajima pripravljuju put Gospodinu.

II. MARIOLOŠKI SIMPOZIJ U MARIJI BISTRICI

Na Mariji Bistrici održan je od 28. do 30. rujna II. Mariološki simpozij s temom: Pučka pobožnost s osobitim osvrtom na štovanje Blažene Djevice Marije kod Hrvata. Iz naše biskupije i metropolije te u ime Vrhbosanske kataliĉke teologije simpoziju su prisustvovali Dr Matko Zovkić, rektor bogoslovije i Dr Petar Vrankić, vicerektor. Početku simpozija prisustvovao je i sam zagrebački nadbiskup Dr Franjo Kuharić koji je predvodio euharistijsko slavlje održavši vrlo sadržajnu prigodnu propovijed. Pozdravom upućenim svim sudionicima otvorio je rad samoga simpozija predsjednik Hrvatskog Mariološkog instituta Dr Adalbert Rebić. Radu simpozija prisustvovalo je oko 40 sudionika. U toku dvodnevnih predavanja izmjenio se veći broj predavača sa vrlo zapaženim referatima. To su prije svega rad o. Marijan Biskupa o "Temeljne značajke autentične pobožnosti", predavanje o. Tomislava Sagi-Bunića o "Sensus fidei" kršćanskog naroda: teološka formulacija i nauk suvremenog crkvenog učiteljstva"; vrlo popularno izlaganje o. Bonaventure Duke na temu: "Marijanske crkvene popijevke i "Marialis Cultus" Pape Pavla VI" i mnogi drugi. No po općem mišljenju svih sudionika najveću pažnju i najkonstruktivniju diskusiju izazvala su dva slijedeća predavanja: "Idealna euharistija u marijanskim prošteništima" /Dr Anton Benvin/ i "Sakramenat pokore u sklopu hodocašćenja" /Bono Sagi/. Polazeći od dvije osnovne postavke euharistija je najdublje mjesto susreta Boga i njegova naroda po Kristu i Duhu Svetome, a prošteništvo mjesto i prostor za najmasovniji susret takve vrste, dr Benvin je upitao što bi bilo idealno za takvo euharistijsko slavlje. Ideal je nedostizan, ali je hod prema njemu nužan. Stoga treba pratiti i ponuditi ono i samo ono što poštiva zakone ljudskog okupljanja i fizičke izdržljivosti.

U drugom predavanju o. Bono Sagi govorio je o sakramenu pomirenja koji se još uvijek u svetištima dijeli u tradicionalnim okvirima. Trebalo bi inzistirati više na potrebi obraćenja unutar same pučke religioznosti.

Poslije ovih i drugih predavanja među sudionicima razvila se vrlo plodna diskusija. Na kraju, po odluci Vijeća Instituta, primljeni su novi redoviti članovi Hrvatskog Mariološkog instituta, među kojima i naš svećenik don Petar Vrankić.

U sklopu simpozija održano je i meditativno večer s izvedbom hrvatskih marijanskih skladbi s recitacijom pjesama.

POVIJESNI SIMPOZIJ O APOSTOLATU
FRANJEVAČKIH ZAJEDNICA U XIX.
STOLJEĆU

U Zagrebu je od 14. do 16. listopada 1981. održan povijesni simpozij na temu: Apostolat franjevačkih zajednica u 19. stoljeću. Simpozij je održan u dvorani franjevačkog samostana u Vrbanićevoj ulici, a organizirao ga je Središnji odbor za proslavu 800. obljetnice rođenja sv. Franje.

Na početku samog simpozija pozdravio je sve uzvanike i predavače o. Bono Sagi, provincial oo. kapucina a iza toga uvodno predavanje održao je Mons. Duro Kokša, pomoćni biskup zagrebački. U svom predavanju, koje je govorilo o obnovi i o oživljavanju redovničkih zajednica u cijeloj Crkvi a posebno u Crkvi među Hrvatima, mons. Kokša je postavio dvostruko pitanje: Da li su redovnici u tom razdoblju dali Crkvi i Hrvatskom narodu sve ono što su mogli?, Da li su Crkva i Hrvatski narod pružili redovnicima sve što su mogli?

Simpozij je trajao puna tri dana te su se izmjenjala 22 predavača sa vrlo zanimljivim temama u kojima se ogleda veoma raznolika djelatnost franjevačkih zajednica diljem naše najšire domovine.

O pastoralnoj formaciji franjevaca u 19. st. govorio je vrlo pregledno o. Emanuel Hoško a o nastojanju franjevaca oko kršćanske izobrazbe djece i mladih u Bosni govorio je o. M. Karamatić, bosanski franjevac. U svom izlaganju spomenuo je i rad prvih pučkih škola u ovim našim krajevima. Premda je bilo i prije pokušaja da se osnuju pučke škole, kao u Livnu i Sarajevu, ipak je prva pučka škola osnovana tek u Tolisi 1823. Broj ovih škola posebno je porastao u prvoj polovici 19. stoljeća i prilikom ulaska Austrije u Bosnu 1878. 00. franjevci vodili su 54 a sestre milosrdnice 6 pučkih škola. Sto se tiče podataka o Hercegovini nije bio najprecizniji a mogao je izbjegći neke bezpotrebne polemičke primjedbe. Iсти dan održao je i svoj referat i o. Ignacije Gavran koji se opširnije osvrnuo na apostolske vizitacije bosanskog vikara fra Augustina Miletića. Koristeći bogati materijal njegovih izvještaja Propagandi iz 1813, 1819, 1824, i 1828, o Gavran nam je pribolio sliku Katoličke Crkve u Bosni i Hercegovini na početku 19. stoljeća te u isto vrijeme iznio veoma zanimljivi način pastORIZIRanja naših vjernika u to doba. Biskup Miletić obišao je kao bosanski vikar četiri puta svoj prostrani vikarijat. Prilikom petog obilaska umro je u Vidošima kod Livna 1831. Obilazak ili vizitacija vikarijata trajala bi tri godine i biskup bi to činio u tri maha. Polazio bi o Uskrsu a završavao svoj pohod o Svisvetima. Na jednoj župi bi ostajao po sedam dana. Najprije bi razgovarao sa župnikom, a zatim ispitivao djecu, poučavao odrasle, ispovijedao, krizmavao i rješavao razne moralne slučajeve. Spavao bi gdje bi stigao kao npr. u pojati u Roškom Polju.

Drugi dan simpozija bio je isto tako bogat sadržajem

i načinom izlaganja, posebno o djelovanju franjevačkog svjetovnog reda u svim krajevima naše domovine te o zaslugama franjevaca za hrvatski jezik i za oživljavanje starošlavenskog jezika u bogoslužju. Ovaj dan bio je vrlo uspješno uokviren glazbenim repertoarom u crkvi sv. Franje Ksaverskog pod vodstvom maestra Andjelka Milanovića.

Trećeg dana simpozija bilo je pravo iznenađenje saslušati predavanje gosp. prof. Stefana Zvonaricha, gradiščanskog Hrvata iz Oberpullendorfa. Govoreći na vrlo melodičnom jeziku gradiščanskih Hrvata iznio je u kraćim crtama djelovanje franjevca Lovrijenca Bogovića /1719-1789/ te njegov preporoditeljski rad u Gradišću. To je on vršio kao ispovjednik, "prodikač" te posebno kao pisac molitvenika "Hiža Zlata" koji je u cjelini doživio 28 izdanja. Taj molitvenik bio je poznat i po Sjevernoj Hrvatskoj.

Druga zapažena predavanja ovoga dana održali su o. Bernardin Filinić iz Vinkovaca, o. Milko Predović, đakon križevačke eparhije i o. Andrija Nikić.

O. Filinić je prikazao lik i djelovanje o. Bonaventure Soldaticica koji je istinski obnovio svoju provinciju Padovansko-dalmatinsku a kasnije kao general cijeli red oo. konvencionalaca. Rasdište ove obnove bio je konvencionalski samostan na Cresu.

O. Milko Predović govorio je o vezama oo. franjevaca i grkokatolika u Karlovcu na početku 19. stoljeća. Već je tada grkokatolička zajednica vidno ojačala u Karlovcu pa se osjećala potreba za vlastitom crkvom. Gradska uprava i vojna komanda ponudila im je crkvu sv. Josipa koja je bila napuštena. Nisu je mogli dobiti zbog protivljenja oo. franjevaca koji su godišnje uživali beneficij te crkve od 500 forinti. Merazumjevanje je potrajalo i crkva sv. Josipa bila je porušena a grkokatolici su ostali i dalje bez svoje crkve.

o. fra Andrija Nikić osvrnuo se na karitativnu djelatnost hercegovackih franjevaca do I svjetskog rata. Najprije je dao kraći povjesni pregled i okvire u kojima su franjevci djelovali a tek onda se osvrnuo na glavnu karitativnu djelatnost. Tu djelatnost on je jednostavno ali vrlo zorno raspodjelio na sedam djela milosrđa tjelesnih i sedam djela milosrđa duhovnih. Zbog ograničenog vremena izlaganja o. Nikić nije stigao iznijeti pred sudionike sve te točke svoga rada pa se nadamo da ćemo ih ubrzo moći čitati.

Pored ovih na simpoziju je bilo još i drugih vrlo zanimljivih predavanja kao što su ona o. Badurine i o. Rošića, a sva predavanja bila su popraćena vrlo konstruktivnom diskusijom.

U cjelini simpozij je bio dobro organiziran i lijepo vođen od o. Boraka i s. Natalije Falac. Zbog svoga znanstvenog nivoa i zanimljivosti problematike radovi simpozija bit će uskoro objavljeni u zborniku "Kačić". Rad simpozija završio je koncelebriranom misom u kojoj su sudjelovali mnogi učesnici simpozija a predvodio je mons. Kokša. Tom prigodom on je održao veoma pobudnu homiliju.

U ime Vrhbosanske katoličke teologije simpoziju je priustvovao i u diskusiji sudjelovao svećenik naše dijeceze Don Petar Vrankić.

I N M E M O R I A M

Dr Čedomil ČEKADA - 26. rujna 1981. godine preminuo je blago u Gospodinu dr Čedomil Čekada svećenik i kanonik Sarajevske nadbiskupije. On se tako pridružio dvojici svoje u vječnom pokoju mlađe braće: dr Smiljanu Čekadi, Sarajevskom nadbiskupu i Milivoju koji već počivaju u obiteljskoj grobnici na sarajevskom groblju Bare:

Pokojnik se rodio 6.11.1896. u Posušju, od roditelja učitelja koji su svoju djecu odgajali u pravom vjerskom duhu i svojim životom pomogli da su troje od njihove djece: Čedomil, Smiljan i Milivoj odabrali svećenički poziv.

Pokojni je Čedomil umro u Dubrovniku u kući sestara Služavki Malog Isusa, gdje je boravio poslije svog odlaska u penziju. Tijelo je pokojnikovo prevezeno u Sarajevo 28.9. 1981. i izloženo u katedrali Presvetog Srca Isusova, gdje je pokojnik često ispovijedao i propovijedao. Koncelebriranoj sprovodnoj misi u katedrali predsjedao je u odsutnosti nadbiskupa dr Marka Jozinovića naš ordinarij mons. Pavao Žanić, a s njim je koncelbrirao uz ostale svećenike i kotor-ski biskup dr Marko Perić. U svojoj homiliji naš je Ordinarij istakao nepokolebljivu vjernost i ljubav pokojnika prema istini, svećeničkom pozivu i Crkvi. Posebno je zapažena na misi kao i na obredu ukopa prisutnost nadbiskupa dr Petra Čule.

Pokojni dr Čedomil Čekada se uvijek zanimalo za svoju rodnu biskupiju, veselio se njenom rastu, žalostio zbog njenih neprilika. Iako je dugo živio u Dubrovniku, Herceg-Bosna ostala je u središtu njegovih misli i molitava.

Nek mu je za sve - za djelo i život iskrrena hvala, a Spasitelj mu bio nagrada.

- Donosimo sjećanje nadbiskupa dr Petra Čule o pokojnom dr Čedomilu Čekadi -

Upoznao sam ga u rujnu 1909. godine u travničkom sjemeništu. Ja došao u prvi razred, a on bio u četvrtom. Udarao je svakome u oči, jer je bio oko dvije godine mlađi od svih svojih kolega četvrtoškolaca. Otac mu je bio učitelj rodom iz Istre. Od petero djece učitelja Andrije Čekade Čedomil je bio najstariji. Rodio se u našoj Hercegovini na Posušju, gdje mu je 1896. otac bio učitelj. Da se ne dosaduje u kući, jer nije imao starije braće, otac ga je sa 5 godina, bez formalnog upisa, da ima svoje društvo, stavio u prvi razred osnovne škole. Ali na koncu godine mali Čedomil bio je najbolji od svih ostalih prvoškolaca. Tako ga je otac onda pustio, da kaže redovan učenik svrši 4 razreda osnovne škole i onda ga poslao u travničko sjemenište. Bio je i u sjemeništu daleko mlađi od svojih kolega, ali je ipak bio i u gimnaziji jedan od najboljih i vladanjem i učenjem. Bio je marljiv i vrlo temeljit u svom školskom radu. Godine 1914. je maturirao i pošao u teologiju u Sarajevo. Tu se očitovala njegova izvanredna darovitost. Bio je dobar govornik, posebno izvanredan debater. Igrao je veliku ulogu u "Zboru duhovne mladeži vrhbosanske". U zadnje doba svoga sarajevskog studija bio je predsjednik toga zabora i sjajno ga vodio. I njegova je zasluga, da je crkveni duh za vrijeme prvog svjetskog ra-

ta, koji je negativno utjecao na duh u sjemeništima, u sarajevskom bogoslovnom sjemeništu uvijek bio na visini.

Na koncu četverogodišnjeg teološkog studija nije mogao zbog svoje mladosti biti zaređen za svećenika, pa ga je tadašnji sarajevski kapitularni vikar dr Ivan Šarić poslao na daljni studij u Innsbruck. Zaređen je istom slijedeće godine 1919. i svršivši prvu godinu studija u Innsbrucku. Zaredio ga je biskup Ivan Šarić. Mladu misu rekao je u Ostrošcu u Hercegovini, gdje se njegov otac Andrija tada nalazio na službi.

U Innsbrucku je ostao pune 4 godine, iskoristio vrijeme studija za solidnu i cjelovitu teološku izobrazbu, što mu je kasnije mnogo vrijedilo u njegovu pismenu radu. Vratio se 1922. u Sarajevo, te bude tajnik novoimenovanog nadbiskupa Šarića, ali je radio i kao kateheta na osnovnim školama, te u nadbiskupskom Ordinarijatu, a onda pomagao Nadbiskupu u uređivanju "Katoličkog tjednika". Domalo je preuzeo i uredništvo ovog lista, u kojem je godinama svaki puta pisao tri članka, jedan pod šifrom Dr. Inns, drugi pod potpisom ČČ, a treći pod šifrom Liber. Članci su mu bili i sadržajno i stilski odlični, pa je Tjednik ubrzo postao najbolji naš sedmični list i osvojio veliki krug preplatnika i čitatelja.

Uslijed svoga velikoga rada Čedomil je teško obolio na plućima, treći stadij tuberkuloze, morao je poći u sanatorij Novi Marof, gdje se nakon duljeg liječenja potpuno oporavio, da se vrati ponovno u Sarajevo i tu kao kanonik nastavi uz ostalo i pisanje svojih triju članaka u svakom broju Katoličkog tjednika. Da je ozdravljenje u Novom Narofu bilo temeljito, najbolje je pokazalo, kad on za vrijeme 12-godišnjeg boravka u Zenici nije imao nikakvih poteškoća sa svojim plućima.

Čekada je uvijek bio načelan. U svim svojim nastupima zastupao je dosljedno evandeoska načela. Pa i za vrijeme rata. Osuđivao je nepravdu, pa s koje god strane ona dolazila. Vrlo je negodovao nad zločinima, koji su se dogadali i to javno osuđivao. Počeo je to i u svojim člancima napadati i žigosati, najprije oprezno, a onda sve očitije. To je bio razlog, da pod konac rata nije mogao uopće pisati u Tjedniku. Ipak je 1945. god. bio osuđen na 12 godina zatvora. I u zatvoru držao se uvijek načelno i dosljedno. Uživao je veliki ugled među svim zatvorenicima bez obzira na stalež i konfesiju.

Izišavši iz zatvora, nastavio je perom apostolski suradivati u našim katoličkim časopisima. Ali se brzo povukao u mirovinu i kao penzioner nastanio se u dobrovačkom samostanu sestara Služavki Malog Isusa, gdje je ostao sve do svoje blážene smrti. Dok mu je brat Smiljan-Franjo bio sarajevski nadbiskup, ljeti bi dolazio k njemu u Sarajevo na odmor, ali po Smiljanovoj smrti nije napuštao Dubrovnik, nego bi provodio svoje dane u čitanju i pisanju. Pratio bi sustavno sav kulturni i vjerski život kod nas Hrvata, u svojim člancima kritički nove pojave ocjenjivao i svodio ih u pravilni kolosjek. Nije se bojao upustiti u polemiku i sa priznatim auktoritetima i redovito bi izlazio kao pobjednik.

Bio je, eto, pok. Čedomil Čekada markantna ličnost, svećenik uzorna života, neustrašivi pobornik evandeoskih

načela, životm riječju i pěrom branitelj vječnih istina. Svoj duboki kršćanski osjećaj stekao je u svojoj obitelji, koja je od svoja 4 sina Crkvi dala jednog Nadbiskupa, jednog svećenika-kanonika, jednog župnika. Da bi nam Bog dao što više ovakvih obitelji. Premda prvorodenac, nadživio je svoju mlađu braću, nadbiskupa Smiljana i župnika Milivoja. Čedomil je umro 26.9.1981. u Dubrovniku, a pokopan je u obiteljsku grobnicu u kojoj počivaju roditelji, nadbiskup Smiljan i župnik Milivoj sa sestrom Nedom, na Barama u Sarajevu dne 28.9.1981.

Bog neka mu bude vječna plaća!

Petar

vlč. Anto Č O N D R I Ć - Tončo, ukopan je na zeničkom groblju "Crkvica". Bio je svećenik Vrhbosanske nadbiskupije, a umro je od srca u 58 godini života. Koliko je pokojnik bio voljen i od puka i od misnika pokazao je najbolje njegov sprovod. Na misi zadušnici u crkvi sv. Josipa - Zenica, kojoj je predsjedao nadbiskup dr Marko Jozinović uz asistenciju biskupa dr Tomislava Jablanovića i msgr-a Cirila Kosa, đakovačkog biskupa sudjelovalo je u koncelbraciji 35 svećenika /dijecezanskih, franjevaca i isusovaca/. Pokojnik je u svom testamentu zaželio da ne bude nikakvih pogrebnih govora, nego samo homilija na misne tekstove. Nju je održao msgr. Ciril Kos. Istaknuo je vrijednost svećeničkog poziva i potrebu autentičnog odgovora na taj poziv kao što je to u svome životu činio i pokazao pok. Anto i zato može mirno poći i primiti nagradu od Gospodina. Na sprovodu je bilo oko 130 svećenika i mnogo naroda.

Pokojni Anto Condrić bio je prijatelj mnogih naših svećenika i naše biskupije. Proljetos je imao u našoj katedrali korizmene propovijedi. Neka ga Gospodin primi u svoje Kraljevstvo!

Dr Gabrijel B U K A T K O - Apostolski administrator Križevačke eparhije

Naš je tisak opširno pisao o smrti mons. dr Gabrijela Bukatka. Umro je 19. listopada 1981. od posljedica moždanog udara u bolnici u Vrbanji. Pokojnik je rođen 27. siječnja 1913. u Donjem Andrijevcima /đakovačka biskupija/. Osnovnu je školu završio u rodnom mjestu, a maturirao je 1933. godine na Franjevačkoj gimnaziji u Visokom.

Bogosloviju je završio 1939., a doktorirao na Papinskom učilištu Urbanianum 1940. Zaređen je za svećenika 1939.

Kao svećenik imao je razne dužnosti u Križevačkoj eparhiji, a 1950. imenovan je Apostolskim administratorom Križevačke eparhije. Godine 1952. posvećen je za biskupa, a 1960. imenovan je Ordinarijem križevačke eparhije, da bi godine 1964 postao rezidencijalnim nadbiskupom beogradskim i apostolskim administratorom banatskim. Tu je službu vršio punih 16 godina, a onda se zbog bolesti kao Apostolski administrator križevački povukao na parohiju u Ruskom Krsturu.

Pokojnik je čitav život posvetio brizi i skrbi za napredak biskupija u kojima je djelovao. Posebnu brigu posvetio je podizanju klera. Već svojom pojavom i dobrotom ulijevao je povjerenje, a svojim glasom i pjevanjem oduševljavao sve koji su ga slušali. Njegova je smrt ožalostila sve koji su ga poznavali. To pokazuju brojni izrazi sućuti upućeni prigodom njegove smrti, a na njegovu sprovodu okupili su se brojni nadbiskupi i biskupi /oko 15/, svećenici, sestre i vjernici.

Naš Ordinarij nije bio na sprovodu, jer je bio službeno spriječen. On je zajedno s Nadbiskupom Čulom uputio slijedeći telegram iz Mostara: "Vječni pokoj nadbiskupu Bukatku uz iskrenu sućut i memento".

Geslo pokojnog Nadbiskupa je bilo: "Po Mariji Kristu"! Neka ga Gospa povede u radost svoga Sina!

%%%%%%%%%%%%%%

SLUŽBENI VJESNIK – MOSTARSKO-DUVANJSKE I
TREBINJSKO-MRKANSKE BISKUPIJE – Mostar
Izdaje povremeno: Biskupski ordinarijat u Mostaru za
isključivu upotrebu svećenstva navedenih
biskupijâ
Odgovorni urednik: Mons. Pavao ŽANIĆ, biskup
Šetalište JNA 18 79 000 MOSTAR

Umnoženo vlastitim strojem!

%%%%%%%%%%%%%%

